

Revistă editată de
Asociația Culturală
„Agatha Grigorescu Bacovia”
Nr. 36 / 37
februarie, martie 2008

Fereastră

Director: *Emil Prodan*

Traduceri din lirica universală

de **Nicolae Zăinescu**

Salvatore Quasimodo

Vânt la Tindari

Tindari, ce blând te ȳtiu
printre largi coline
suspendate peste apele
insulelor dulci ale Domnului,
azi mă ispiteȳti
ȳi te cuibăreȳti în inimă.

Mă capăř pe culmi
pe vapoase abisuri
absorbit de vântul pinilor,
ȳi amicii care mă-nsořesc
sprinteni se-ndepăřtează-n aer,
val de sunete ȳi iubire,
iar tu mă iei
din acel rău mă smulgi
ȳi din temeri de umbre ȳi liniȳti,
adăposturi din blândeșe
timp asiduu
ȳi moarte a sufletului.

Necunoscut ȳi-e pământul
în care mă afund cu fiecare zi
ȳi-n care hrănesc silabe secrete:
altă lumină te răsfoieȳte
pe deasupra geamurilor
în înveliȳuri nocturne,
ȳi bucuria nu mi se odihneȳte
în poala ta.

Aspru e exilul ȳi căutarea
pe care o închideam în tine
în neliniȳtea de o
precocitate fatală
ȳi fiecare iubire e
un paravan împotriva tristeșii,
tacit pas în beznă
unde mi-ai pus
amara pâine s-o frâng.

Tindari liniȳtit se întoarce;
trezeȳte-mă prietene suav
care m-arunci în cer de pe stâncă
iar eu îmi închipui teama
celui care nu ȳtie
ce vânt adânc m-a căutat.

Alessandro Villa

Vis din Irlanda

Gesturi antice ritmate
ȳi întoarce
precum statuile
liniȳtite ȳi totuȳi pline de viașă
printre ecouri ale sângelui
din cer
care se înfrășesc
cu petele de pământ
ȳi cu nopșile,
în care Luna
dansează cu apa
ȳi cu umbrele
aleargă - cenuȳii -
în căutarea Soarelui...
Până ȳi Aerul
vorbeȳte
cu florile
născocind spade
ale vechilor luptători
ce călăresc iuș
în ȳei verzi
- de la o mare la alta -
fără ca
biciurile ploii
sau ale vântului
să-i poată îmblânzi.
Spume de Istorie
deasupra ȳcoliilor:
o, Keltia
eternă
fidelă...

Jules Romain

Piașă Tartre

-ăi eu mă gândeam
la Montmartre.
Îșî aminteȳti acea primăvară
Care era atât de frumoasă,
anul trecut?
Amurgurile sale lungi ȳi tandre
Ca strigătul unui tren în nord?

ătii, când mergeam să cinăm
Sub arbori, în piașă Tartre?
Jocurile copiilor, strigătele lor
Alcătuiau lumea din jurul nostru.

Atunci era de-ajuns să ascultăm
O voce de la capătul pieșii,
Era de-ajuns să vedem doar
O ramură deasupra unui zid,

Pentru a spune că fericirea
Tocmai trecuse pe undeva
ăi că, grăbindu-ne, poate,
Am fi putut s-o ajungem
din urmă.

Pierette Cherbonnier

Muzica

O, muzică, eȳti aidoma mării
îmi adormi neliniȳtea
pe albastrul valurilor

O, muzică, zbor de fluturi albaȳtri
îmi încânșî câteodată
grădina tristeșii.

Eȳti ca fluviul care curge,
magica noapte laolaltă cu stelele,
eȳti pasărea cu imense aripi
care-mi poartă inima
departe în iarnă,
cătře ȳinuturi luminoase
ȳi înflorite.

O, muzică, esti boltă cerească
la marginile Visului
când aprinzi în privirea mea
splendoarea miilor de sori
ce nu vor muri niciodată.

Emily Dickinson

Înger, dis-de-dimineapă

Înger, dis-de-dimineapă,
Plini de Rouă, îi dau zor,
Aplecăș, culeg, rād, zboară -
Mugurii sunt oare-ai lor?

Înger, în amiaza mare,
Prin nisipuri, rotofei,
Tot culeg ȳi-oftând ei zboară -
Flori uscate duc cu ei.

Emil PRO^aCAN

File de calendar

Februarie

Iarna aceasta, neconformistă cu disperarea din propria sa neputință a ultimilor ani, ne-a dăruit cu mărînimie albul a^oteptărilor și al viselor.

A nins! A nins! A nins!

Fulgi mari, adevărați, au căzut din cer ca mângâierea unei rugăciuni. A nins peste copaci, peste case, peste drumuri, peste munți, peste oameni, peste a^oteptările noastre...

A nins! În sfîrșit a nins! Dumnezeu a decretat starea de alb general a descului. Efemera noastră copilărie, a devenit palpabilă și am avut, pentru mai multe zile, posibilitatea să o zămbim... Fiecare din noi am avut puțină să exersăm zămbetul adevărat și starea de altfel de stare.

Acum e liniște! Poate că într-adevăr totul are o limită, un sfîrșit... o demonstrație de bun simț a stării de demnitate. Zăpada dă semene de resemnare! Ultimele ei urme se zbat în demnitatea piscurilor de munți, ca un rămas bun înainte de întoarcerea în cer.

Am simțit din nou nevoia să merg în grădina copilăriei mele. A fost multă zăpadă pe aici! Frunzele toamnei îi dau în vileag pactul ancestral făcut cu pământul. Doar foșnetul mai tulbură liniștită amințirilor...

Copacii au din nou demnitate și-și simt în rădăcini glasul pământului. E luna februarie! Unii spun că este partea anului lipsită de personalitate. Mergeți pe un câmp, pe un deal sau pe un munte și cu siguranță îi veți simți importanța. Priviți goliciunea copacilor, iarba nerostită și cerul: nici vorbă de tristețe!

E luna februarie! Nerăbdarea multei a^oteptări i-a răpit câteva zile aducând-o mai aproape de ce va urma, făcând-o cea mai scurtă lună din an.

Se deschid ferestre! În ochii bătrânilor se văd munții și cărările neumbrate.

Sunt semne tot mai clare că mugurii lumii pun ceva la cale!

Dorința de viață, de zămbet va fi

în curând la îndemâna tuturor Prin livezi oamenii strâng cu plăcută durere, ca pe niște gânduri de preț, frunzele toamnei trecute. Apoi le dau foc!

Fum cu miros de zămbet de copil se îndreaptă către cer. Totul va fi ca atunci, la început!

Martie

Despre zămbet, păr despletit, eternitate

De-a lungul vremilor, **Femeia** a fost nedreptățită, în fel și chip, mai ales în numele pretenției inferiorității față de bărbat, în ciuda faptului că ea gestionează cele mai deosebite însușiri și calități umane. Fără existența femeii, frumusețea ar fi rămas o noțiune abstractă.

Tandrețea, gingășia, dragostea, atașamentul, clemența etc. sunt realele calități ce caracterizează o femeie. Dincolo de toate acestea, Dumnezeu a făcut ca ea să fie cea dătătoare de viață, această însușire generând o alta: spiritul matern. Astfel, femeia născută devine născătoare, născătoare de oameni, de viață. Acestei femei îi spunem simplu: **Mamă**.

Oare ce s-ar fi ales din copilăria noastră fără mâinile ei, fără atingerea lor unică dătătoare de căldură, dragoste, înțelegere, ocrotire, stare de bine?

De ce oare primul cuvânt rostit de toți, cei care compunem această omenire în întreg spațiul ei finit și infinit, este „**MAMA**”? Viața a început pentru noi toți la pieptul mamei. Acolo, lângă sufletul ei am cunoscut primele noțiuni despre viață, despre dragoste și acolo „rămânem” tot timpul, indiferent de pașii pe care îi facem; iar în momentul final, al despărțirii de această lume, ca un omagiu pentru tot ce a însemnat pentru noi, îi pronunțăm pentru ultima dată numele: „**MAMĂ**”.

Acum, de ziua primăverii tale, vreau să mă aplec cu devotament și smerenie în fața ta, **Femeie**, și să îți mulțumesc în numele zilelor petrecute de mine aici, prin preajma ta, pentru tot ce faci pe acest pământ, rugându-te să ierși greșelile noastre așa cum și noi iertăm, câte o dată, greșelilor noștri. La mulți ani, **Femeie!**

Magda URACHE

Trăim bine și istoria

„Unii au suferit mai rău, alții mai bine“
(Alexandru George)

Sîntem o țară non-lustrată. Alustrată, dacă vreți. Avem varii comisii (concurente) pentru condamnarea comunismului (cerute de Băsescu, de Parlament, de Guvern etc.), varii Institute și Centre de Cercetare a Crimelor Comunismului.

Trăim bine și istoria? Cu siguranță, dacă acest proces e făcut de foști comuniști și de fiii lor „cu grave leziuni pe la demnitatea umană“, cum formulează Paul Goma, rămas în afara acestor comisii de cercetare/ studiu a/ al perioadei comuniste, nefiind așadar expert recunoscut în „sumber capitol“, nici în trecute vieți de tovi și toave.

În „Cotidianul“ din 19 decembrie 2007, Vladimir Tismăneanu declara ritos: „Raportul este opera cea mai importantă a vieții mele“. S-a scurs un an de la marele moment istoric al *condamnării oficiale* a comunismului, de la „ziua nebună“, cum îi spune intervievatorul Cristian Pătrășconiu unui Tismăneanu convins că, *atunci*, în Parlament, demonul trecutului roșu (balaurul, hidra, dragonul, vasiliscul) a fost definitiv ucis, grație Raportului Comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste în România (e titulatura lungă), că a fost etichetat, în fine, *ancien régime ca ilegal și criminal*.

Așa să se fi întîmplat oare? Dimpotrivă. Să fim în clar, cum zice Ticu Dumitrescu. Raportul Tismăneanu nu-i decît o condamnare formală, fără consecințe juridice, cîtă vreme Pleoșă iese pe televizor să-1 re-înjure pe Goma, iar Goma rămîne însingurat, exilat departe de Mana.

Victimele sunt iarăși victimizate, ofițerii care au împins la delațiune sunt gras pensionați. Dincă-Te-Leagă a avut parte de coroană funerară - zice presa -dinspre Ion Iliescu, iar Bartolomeu Anania, pușcăriș la Aiud cu lanțuri la picioarele, e condamnat de CNSAS. Militarul, agent sovietic dovedit, a ajuns ministrul Apărării după lovitură. Fără lustrare, îl avem pe „bărbănușul“ Talpe, iar liberala Mona Muscă platformistă cade în aceeași oală cu aștefan Augustin Doina care a făcut închisoare tocmai pen-

tru *omitere de denunț*, rămasă, vorba cuiva, „cu dinaintea goală“, păpușa Barbie tuată la ochi se vrea și ponsată, cerînd licență politică la televizor. Tot la televizor, înghițim elogiul securistului patriot, politicos, binevoitor nouă, bonom, blajin, „obez sau mort“, cum ironiza poetul Nicolae Turtureanu. Elogiul delatorului de elită față de cel de rînd, ca și cum a fi delator-scriitor sau delator-filosof e mai puțin ticălos decît a fi delator-frizer. Modanei îi spun doar atît: au fost deșinuși care au refuzat streptomicina oferită în schimbul delațiunii. Și au murit.

În suscitatul interviu, Tismăneanu își asumă *trecutul traumatic*, de copil de Cartierul Primăverii (Cristian Tudor Popescu opinează că-i un gest imoral să-și condamni tatăl, îngropat pe Alea comunistilor; oricum, Tismăneanu putea să se recuze, salvînd, totodată, validitatea Comisiei), dar și „obligăția morală de a fi anticomunist“. Să nu mai zăbovim pe ideea că șeful Kamisiei a ajuns inamicul sistemului după ce a profitat din plin de sistem (în '59, tata Tismăneanu a fost exclus din Nomenclatură, de unde ura lui Valodea contra comunismului european). Însă consecința faptului că filosoful de Academie „aștefan Gheorghiu“, chiar „distanțat ideologic“ de propriul discurs pro Dictator și pro Epocă de Aur, dă verdicte celor capabili mă face să cred că e normală, poate, atitudinea celor care rămîn refractari la astfel de verdicte.

„Thanatosul ideologic“, cercetat de Vintilă Horia, te face să adormi. Înainte de asta, te face să te retragi a lehamite, a zădărnice. Nu te mai interesează, ești indiferent la vînzarea de vînt. În 18 decembrie, 2006, la Timișoara, o mîndă de oameni își comemora morții. Pe B1 TV din septembrie 2007, la 6, vine presa!, Ulieru afirma că Secu a recrutat informatori chiar dintre disidenți. Iar cuvîntul *disident* e compromis dacă Sorin Toma ori Ileana Vrancea au pretenția disidenței și Baranga se joacă la Naționalul ieșean, ca disident: *mielul turbat*. Deranjează din ce în ce mai puțin tragedia lui Mircea Vulcănescu, a

doctorului Voiculescu, a etnologului Anton Golopenția, a filosofului Ion Petrovici, tragedia lui Ianolide, autorul acelei *Predanii a mărturisitorilor români din Închisori*.

Comiterni^otii au apărut iarăși la suprafață, cu antiromânismul lor cu tot. Fardat altfel. *Doina* lui Eminescu e iarăși acuzată, ca-n anii cincizeci, că ar fi manifest protolegionar, iar naționalismul - cauză sinuciga^oă. A^oa-numita fluidizare a granițelor sună a internaționalism proletar. *Apud* Florin Constantiniu („Adevărul literar și artistic”, 19 martie, 2002): printre documentele tipărite din Arhiva Rusă s-a găsit un Apel, din aprilie-iunie '45, semnat de reprezentanții PCR, PSD și Frontul Plugarilor din plasa Bihor, pentru ca Transilvania să se alipească URSS. Trimis unde? La Conferința creării ONU. Și mă întreb dacă alt istoric al Academiei, în afară de Al. Zub, face parte din Comisia Tismăneanu.

Deschidem oportun(istic) ferestre spre mondializare, dar abandonăm Ucrainei teritorii ale noastre. Globaliza(n)ții ne cer să ne vindecăm de tradiție ca de-o boală urâtă, să ne de-localizăm, România devenind Eu-ROMÂNIA (mulțumesc, Const. Frosin!). Tradițiile autentice românești sunt considerate de un gazetar de două coloane „tobe și tromboane”. Facem recurs la tricolor numai când suntem expulzați, ca români, din Italia. Noii elitiști, convinși că posedă monopolul direcției sigure, ca să nu zic juste, strigă să terminăm cu pa^ooptiști ai care puneau în centru națiunea, nu individul: jos Statul, sus Societatea Civilă.

Reconsiderările se fac și ele pe sprânceană: Dan De^oliu da, Labi^o nu; Călinescu nu, Vîcu Mândra și Paul Cornea da. Mircea Horia Simionescu are parte de înțelegere ca șef de cabinet al celui Goebbels al lui Ceaușescu (s-a crezut și a fost chiar Dumnezeu pentru presă, tipărituri, cultură, ba își permite, postsocialist, să condamne realismul socialist, apelând la democrație), în timp ce Marin Preda e blamat. „Dacă introduceți realismul socialist mă sinucid”, i-a spus Preda lui Ceaușescu, după momentul Tezelor din '71.

Denaturările și diversunile presei împotriva unora și altora dintre membrii Comisiei tot la „thantos ideologic” duc. Unii sunt proscriși, altora li se prescrie vina, asta a^oa, ca să „nu știm dacă știm ceea ce știm” (ca-n proza lui Philip Roth). Televiziunile aleg cine să-și pledeze nevinovăția și cine nu. „Jurnalul național”, prin Vladimir Alexe, scrie despre agentul *under cover* Volodea. Altcineva îl declară pe Mircea Dinescu 010 - agent URSS în România. În gura populației au fost puși, rînd pe rînd, Rusan și Pippidi, Marius Oprea și Horia-Roman Patapievici. Iar dubii în legătură cu componența Comisiei au fost destule. În fond, ce legătură avea Gail Klingman, antropolog,

ca și Smaranda Vultur, de altfel, cu Procesul comunismului?, cum se/ ne întreba Victor Roncea.

Și nu s-or fi găsit *voci curate* și mâini a^oi^ode-rea ca să nu mai fie atîtea contestări, multe îndreptări?

Punctul 8 al Proclamației de la Timișoara, din primăvara lui '90 (precizez și fac această precizare pentru că speakerii televiziunilor greșesc și data revoltei din decembrie '89, plasînd-o în ianuarie '90) cerea limitarea *temporară* la funcții și demnități a activiștilor, definiți net: „acei oameni care și-au abandonat profesiile lor pentru a sluji partidul comunist și a beneficia de privilegiile oferite de acesta”. Se vizau anume persoane, se făceau anume jocuri politice? Ei și! Odată aplicat, Punctul 8 ar fi croit altfel drumul României. Singurul proiect ceaușist pe care-l regret (că nu s-a împlinit) e acel palat administrativ unde ar fi trebuit să locuiască toți demnitarii, plus familiile: Arca lui Ceașcă. Ne-ar fi fost mai limpede cine-s, i-am fi obligat să locuiască (prin Punctul 8) în acel palat. Nu la Jilava, ci într-un palat.

În lipsa unei legi a lustrației, timpul a fost îngăduitor cu torționarii noștri. Am asistat la reabilitarea trădătorului, a turnătorului, la elogiul Securității „luminate” ori salvatoare dinspre Dan Zamfirescu, nepot de mort în pușcărie și următor/ urmărit (cf. *Cartea albă a securității*). Desecretizarea dosarelor a stat și ea sub semnul lui Ostap Bender, ne-am lăsat păpușeri de colo-colo și de dincolo. În Polonia, insul se duce la Institutul Memoriei Naționale și află, simplu, cine l-a turnat.

Singura soluție: nu discuții peste discuții, nu raporturi și rapoarte, ci perioada de reclusiune, pasul înapoi. Și-l citez iarăși și iarăși pe Paul Goma, din *Scrșuri*:

„Răul absolut se distruge. Răul absolut se smulge pînă la ultima rădăcină și se arde - iar cenușa se îngroapă la cît mai mare adîncime: să nu se întoarcă, noaptea, în uniformă de securist”.

Cum rădăcinile răului n-au fost eliminate printr-o Lege a lustrației, Raportul a contribuit la intensificarea războiului român-român. Dușmanii Raportului numiți de Tismăneanu, ar fi iliescanii (chit că în '90, '92, 2000, Iliescu a cîștigat și „Vova” l-a intervievat), „lacheii cultului personalității”, „corifeii protocronismului”, „istoricii oficiali ai Epocii”, ca Ilie Ceaușescu, Mușat și Ardeleanu, ultrafasciști și ultrasecuriști ultranaționaliști. Li se adaugă cei geloși profesional pe proful Universității din Maryland și bășescofobii, la hurtă. În paranteză fie notat, de unde-o fi venind în pixul lui VI. Tism. cuvîntul lacheu? N-o fi făcînd parte din *vestigiiile leninismului* de care îi acuză pe alții sau din vulgata stalinistă pe care jura tătînele? Pro Raport ar fi, urmînd linia logicii tismă-

nene:

- antiliescarii;
- fo^otii securi^oti de sorginte KGB (a^oa că vocea lui Pacepa, încadrat în '51 în Secu, varianta românească a NKVD, salută Comisia pe OTV, în 24 septembrie, 2006);
- istoricii neoficiali ai Epocii;
- antiprotocroni^otii ca Gogu Radulescu.

Vă reamintesc că Gogu l-a acuzat dur în 1986, în „România literară”, pe evreul Edgar Papu de „idei de extremă dreaptă, readuse în publicistică”. Iar „extremistului” Papu nu i s-a dat drept la replică, fiind, pesemne, ultrafascist; nici atunci, nici după 89, când Gogu Rădulescu a fost propus membru al Alianței Civice.

Revenind la războiul bășescofoni-basescofobi, nu po^oi să ai rezerve față de „intelectualii din avion”, că e^oti taxat retrograd, complice (grozâvie!) cu *forțele restaurator cleptocratice*, cum le zice, spăimos, Tismăneanu.

Beligeranții lui Tismăneanu au ap^opat războiul, ca să folosească limbajul de lemn al lui Tismăneanu-*père*, contra lui Octavian Paler, aflat pe lista ru^oinii cot la cot cu nevasta lui Silviu Brucan, cu tata Roman, cu „bunicu^opa”, cu bunica lui Traian Olteanu, Ghizela Voss ^oi cu bunelul lui Adam Tismăneanu. Poezii de curte veche s-au încăierat cu propagandi^otii de curte nouă, to^opi privind înapoi cu minie doar la celălalt.

^ai pentru că ^oeful Comisiei nu acceptă că erori au fost, erori sînt încă în faimosul Raport, fo^otii aparatciki continuă să aibă ceva de spus la talk-show-uri. Doar avem un patron al „Adevărului” ^oi un patron al „Realității”. Bomboana pe colivă au pus-o elitarzii de la revista „22”, preluînd un interviu luat ^oefului Securității ia^oiote de „Ziarul de la^oi”, unde activează Adrian Cioflîncă, membru al Comisiei Prezidențiale Consultative. ^ai atunci de ce ne-am mai mira că a făcut parte din grupul de experți în ororile comunismului „doctorul” în note informative Sorin Antohi, în pofida unui deținut cu zeci de ani de pu^ocărie politică la activ?

Că Raportul Tismăneanu a fost o condamnare simbolică, fără consecințe juridice, o dovadă ^oi faptul că activi^otii educării ^oi reeducării socialiste primesc indemnizații de merit, ca meritocrați. ^ai ca lucrurile să fie ^oi mai complicate, Tismăneanu cere ca nominalizării în Raport să se retragă din viața politică. Fiii lor nu, pentru că n-ar fi politic corect, chit că Petre Roman a recunoscut repetat că tata Valter a avut cea mai mare influență în formarea sa. De ce l-om fi urmat pe Mircea Vulcănescu ^oi nu l-am răzbunat? N-ar fi fost PC?

Într-o emisiune mai veche, din duminica lui 17 septembrie 2006, Gabriel Liiceanu considera *stri-*

gător la cer că Vladimir Tismăneanu investighează crimele comunismului, cînd tatăl său a avut drept de viață ^oi de moarte, fără lege, fără tribunal, asupra celor numiți *du^omani ai poporului*. S-a mai obi^onuit, apoi, cu ideea.

Cineva constata că Liiceanu l-a creditat pe C.V. Tudor, discreditîndu-l pe Tismăneanu. Dar l-a discreditat cineva? A făcut-o singur. Doveditoare - lingu^oiturile din „Viața studențească” (1974-78), unde semna nesilit de nimeni că viziunea generală a lui Ceau^oescu e *complexă, polivalentă, bogată în semnificații*. Sau e PC s-o facem pe nizonii ^oi în privința asta?

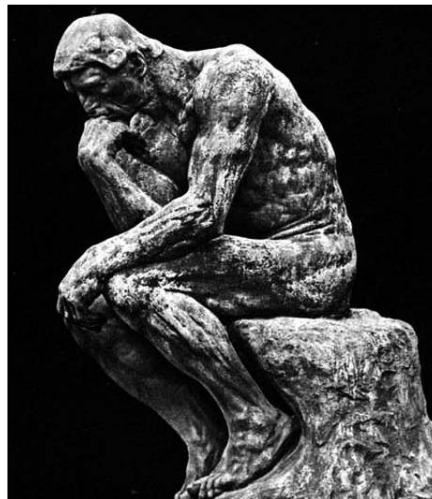
Pe Realitatea TV, din 30 august 2007, ni s-a spus deconspirarea nu dă bine la integrare. Corina Drăgotescu a cerut, pe aceea^oi Realitate, să închidem u^oa spre trecut (că-i curent!) ^oi să avem grijă să nu se comită (Doamne fere^ote!) - vreo epurare politică. Radu Moraru a consumat pe B1, expunîndu-^oi convingerea că nu trebuie penalizați comuni^otii pentru crime morale.

Să fim blînzi, să fim buni, să întoarcem ^oi celălalt obraz ^oi a^oa mai departe, dă învăpătură o ^oefă de Fundație. SynergETICA pre numele ei, în „Ziua”, plîngînd de mila „sufletelor prihănite” (ca mitropolitul Corneanu?; ca Bălăceanu-Stolnici, care scoate coarne boiere^oti pe canale TV, după ce a fost devoalat?).

„Dacă o spun ei primii (colabii, adnotarea mea, Magda U.), voi avea un respect nemărginit pentru ei”, conchide Sandra Pralong, tolerantă fără frontiere.

Concluzie fără confuzie: Un *Nürnberg II*, cum vrea Goma, un Proces făcut de martirii rezistenței, de persoane cu o morală irepro^oabilă, nu de persoane suspecte, ar fi creat nu „o ni^oă”, cum crede Radu Filipescu. Ar fi deschis o cale largă Justiției.

O ultimă întrebare: n-a fost să fie o curățenie ca de Pa^oti sau n-am vrut să fie?

Ion Gheorghe

Poeme în reportofon

Ciuhoiu - monumentul nevizitat

Mă uit în luminile din ochii câinilor de pe la stâni
Mai inteligenți ți de credință decât ofițerii români.
Zice ăla, din Elită, că opera mea este un monument nevizitat
Adică dat la spatele istoriei întrucât elogia pe amărâtul
de băran-soldat.

Pentru gradați, mărimile grangurilor la mălai cernut prin sită
La masa mea n-am pus nici apă, nici sare, nici pită -
Am aruncat cocloașe de pâine în generali, colonei - marea gașcă pe istorie mucalită.
Mi-au distrus aleile, ȃoseaua ce mi se construise spre cuvenitele înșelesuri,
Mi-au răsturnat pavilioanele înșelepșilor cât munșii cu chipuri spre ȃesuri,
Apoi au vârsat remorcile cu sâmbânșă de holeră ȃi scai
Pe unde se legâna holda Patriei mele cu părul lung ȃi bălai,
Mai apoi au tras gard cu sârmă ghimpată,
Au pus placarde cu avertismente, ȃtampile cu Marea Pată,
Pe târâmul meu dădură drumul dulăilor de la armată.

Tot aȃa au demolat de pe Istrișa satul Ciuhoiu
Ca fiarele băgându-ȃi labele la faguri de mi-au împrăȃțiat roiul
Spăimântând cu alunecările de teren ale istoriei ȃi-ale bării spre Răsărit
După ce-au plecat echipele de lămurire ȃi convingere precum au venit.

Întâia noapte gradașii, cu bidoane de petrol,
Au stropit gardurile singurei ulișe, cu Alexandru Drăghici în control -
El însuș a scăpărat din bricheta de paisprezece carate
Ridicând lancia torșei celei mai înflăcărâte
Asupra ălui mai necăjit dintre sate.

A doua noapte au dat drumul pe ulișă tanchetelor cu tricolor
Zguduind bine casele de chirpici, să cadă peste locuitorii lor
Ce iute-i copleșesc pe bărani pânzele cu vopselurile cele trei zise nașionale,
Mai cumplit decât cutremurile ce aruncă lumea la ȃapte poște devale.
Oricâtă nedreptate ȃi jaf ar aduce stăpânirile asupra lor
Primesc biciul vremii năucișii de steagul Tricolor.

Pune-le biruri, ia-le pământurile, aȃează patrulă pe singurul izvor,
Scoate-i la o mie de verște din propriul meleag,
Spune-le orice nerozie, numai să fie bine adusă din steag -
Cu trei culori vânturate cel mai urât gealat le cade cu tronc ȃi-l mânăncă de drag...
Cu un vagon de astfel de palavre, năroade platitudini ȃi banalitășii
I-ai putea duce iar până la Cotul Donului să-i laȃi acolo pe toșii...

A treia noapte au instalat antene cu pânșii ȃi oglinzi rotative
Pe Pământul-izlaz din tată-n fiu al gospodăriei cooperative
Bătând tot timpul din capetele lor de cai înșânșerașii de muște,

Radarurile s-au datat la oi, la vaci, să le sugă, să le muște,

Îngrădind cu sârma ghimpată a spaimei cisternele cu vinuri ale acelor așezări

Lăsând în secetă pârâtimea evacuată sub ocupația armată a propriei pâri -
Căpiva copii nătângi, care de-abia treceau clasa,
Au fost atunci recrutați pentru acoala de la Băneasa.

Acum, între două antene de radar de la Nenciulești la Pietroasele,
A rămas spațiul meu stilistic peste gigantul trezit de-i pârâie oasele:
În Biserica lui Heros Soterios, în Catedrala Cuminșeniei Pământului
Ridică mici gorgane popândăii, căpeii și vulpile vântului.
Sfânta Sophie a Geșilor cu Zeul Prunc la sân
M-au proclamat a toată Istria Fecior și Frate Bun
Peste Bazilele Salice înscrise în marile statuete ce-am filmat astă vară -
Dar cât o să mai pot duce singur atâta năpraznică povară?
Hulit de Țarlatanii Muzeului Militar și ocolit de toți
Mă gândesc dacă insul de geniu poate supraviețui propriei libertăți.

Vorbesc în reportofon despre toate acestea pe Istria, cu ochii la ținutul Geșiei de Amiază -

Cine umblă Dealul Mare îmbătrânește de tainele istoriei, moare și înviază.

Da, ofițerimea-i elită semidoctă ce i-a urât mereu pe băranii cu fire dreaptă.

Pe scurt, vom zice că de-aici încolo nici Marele Oracol al Phytiei nu ție ce ne așteaptă,

Dar eu mă uit în luminile din ochii câinilor de la stâni

Mai inteligenți și de bună credință decât toată tagma ofițerilor români.

5.X.2006

Prea-aproapele lor

Data viitoare am să mut Palatul Cotroceni din prea-aproapele de-Academia Militară.

Când îi este mai dragă lumea blondă și-n giugiuleli de țărm

Se-aude zângănitul de linguri flămânde încâierându-se prin gamele -

Pe mesele acelea umezește sarea-n solnițe de lacrimile Patriei mele.

Mirosul năpraznic de orez la copanul de curcan

Pe el îl face să creadă că poporul o duce pe picior mare în stil american;

La toate zăfeturile își dă frâu liber ca-n Ziua Recunoștinței,

Vodă Lăpușneanu pune pilaful cu mărgăritare să-și lepede boierii dinții.

De râsul poporului, lumini, strălumi pervers reverberații,

Poruncește consilierului să pregătească decretul cu ordine, medalii, decorații.

O.K! Scutierii lui Papură-Vodă se sprijină ciobănește în halebarde

Pe marile panouri electronice Baba se piaptână și Țara arde.

Atâta suliman și-atâtea vopseluri politice pe fața Mătușii!

Data viitoare nu pe tancuri - cu dezâpezitoarele pluguri vor trebui să intre Rușii.

Să radă un mileniu jegul ridicând nămeții cât Munții Semenicului

Să nu mai rămână nimic, nimic, nimic din nimicul nimicului.

Slavă, slavă, pururea slavă! - să cântăm Inamicului!

2.X.2006

Băranii, patria mea

Când s-au spart cooperativele agricole cu netrebnicul îndemn

Fost-au împărțite și băncile acelea lungi, de lemn...

Se ție-n sat care ce-a prins: țigle, cărămizi și scânduri,

Vacă, purcel, două, trei oi o dată ȳi-n mai multe rânduri.
ȳubredele bănci de blăni de brad negeluit
Cui le-a apucat la-nceput n-au trebuit, de nici un folos s-au dovedit.

Curând începură să cadă ȳăranii de amintiri ȳi de vârstă
Sufletele lor se ȳnnegriră ca bivoli ȳn tău,
Le crăpă vremea pe trup ȳi pe fire, dureroasă crustă,
ȳi-acum se uită ȳnapoi cu mare căinȳă ȳi vorbire de rău.

ȳn locul camioanelor se-ntoarseră cărușele cu tot felul de cai,
Mărȳoagele istoriei, necum cei mândri, cu steaua-n frunte, murgi sau bălai,
Cu potcoave de-argint, găteală din cap ȳi până-n picioare
Pe care ieȳiseră ei pe poarta vremii, cu pământurile moȳtenite.

Câte unul, doi pe săptămână căzură ȳăranii, care la care nu te-aȳteptai,
La fel ȳi ȳărăncile biruite de soarta bărbărilor ȳi de netrai.
Tot mai rari se adună la mesele funerare
Ca-ntr-un vehicol ce-i duce ȳnapoi la asprele munci pe ogoare
Stând pe-acele vechi bănci precum ȳn camionul fără prelată
La ultima defilare, la serbarea cea ne-nduplecată -
Nu mai este nici veselie nici ȳnghesuiala de-altădată.

O nostalgie atroce, cu nodul de lacrimi ȳn gât
ȳi face totuna din răul ȳi binele prin care au trecut.
La grămadă, nici numiȳi, nici număraȳi măcar,
Bărbării erau urcaȳi ȳn camionul militar -
Oricum făceau parte din categoria socială a celor fără de număr -
Mulȳimea anonimilor trăind viaȳa umăr la umăr
ȳmbulzindu-i pe-acele laiȳe de scândură nelucrată
Pentru că Patria n-a fost mama lor bună niciodată,
Mai atenȳi s-au dovedit mai marii cu cirezile duse la abator,
ȳăranii aparȳineau de la sine Statului, ca trupe de rezervă,
Mulȳumindu-se cu o pâine ȳi-o cutie de carne cu fasole, conservă.

Când ajungeau la barieră, la Buzău, se numeau muncitori
Faȳă de care subofȳerul n-avea nevoie să zică un lucru de două ori
Vărsaȳi din camion la fabrica de sârmă ȳi alte metalurgice -
ȳi-au dat Patriei nerecunoscătoare suferinȳele demiurgice.

De luni, din zori, luăȳi de-acasă cu parole ȳi-n secret aranjament
Ei lucrau până duminica pe ȳantierile fabricilor de armament
Hrăniȳi la cantine, dormind ȳn barăci cu ferestrele orbite de var,
ȳn condicile de muncă trecuȳi salahori la fabrica de geamuri ȳi sârmă,
Lăsaȳi fără pensii după atăta trudă-n zadar,
Dispreȳuȳi ca răufăcătorii, s-au dus fără urmă.

Căȳi mai trăiesc pe spezele femeilor lăsate acasă la muncă,
La sapă, la scos sfeclă, la răsadniȳele de tutun
Agonisind câte-o jumătate de zi din timpul cel mai bun -
Partea de ȳncă cincizeci de procenȳi
Trecută fiindu-le ȳn contul bărbărilor absenȳi,
Mistificare de scripte pentru acoperirea lucrărilor militare secrete
La fabricile de mitraliere, tancuri ȳi rachete.

Dormir-ai ȳi tu, Patria tagmei, să dormi
Somnul ȳăranilor ȳn camioane, pe la toate hotarele să te sfărâmi,
ȳneacă să fii din piscuri ȳi până la ȳărmi
De-a-mpicioarele să cazi cum zăceau ei somn urât

Înfăurăți în pânza de cort a ploilor, de le-ai pus mâna în gât.
Dați-ar zeii somnul iepurelui hăituit
Dinspre hotarele de apus și până la fruntariile de răsărit!
Dați-ar zeii odihnă-n istorie câtă are puiul de dropie prins de dihor,
Dați-ar să-și dea liniștea puiului de ciocârlie ridicat de uliu într-un picior,
Atâta înălțare să ai tu, Patria Tagmei, în viitor,
Atâta mângâiere și tihnă câtă primiră păranii în camioanele fără prelată
Duși la muncă fără nici-o răsplată!

De la Turtucaia și până la rătăcirile cu Mareșalul prin viscolitele stepe
Numai ambiții de castă în aroganță și pretenții sterpe.
Condusă de strategi mediocri, generali dezertori cu piciorul în ghips
În două întoarceri de arme stânga-mprejur
Din apocalips ieșind și iar intrând în apocalips
Armata a distrus părinimea cu tot așezământul blând și pur
Pentru că dezbrăcați înfăptuind România Cea Mare
Păranii au umilit casta ofițerimii înfumurate și-n desfrânare,
Invidioși, scrobii prin Colegiile germane și franțuzești,
I-au aruncat în lupte fără muniție și fără câști.

Deportările la oraș în camioanele fără prelată
Dacă le-am pune cap la cap ar întrece Basarabia de Stalin strămutată.
Să zicem că odată și-odată cineva trebuie tras cu un glonș la răspundere
De-atâta risipă de părani câtă au încăput stepele și tundrele,
Să zicem că i-ar prinde pe ofițerași cu vipușca neagră, verde, albastră
și i-ar spânzura de felinare prin vreo budapestă de-a noastră,
Însă pe-acolo binecuvântau răzbunarea cei pastori
Nu popii încheiași la anterie cu microfoane în loc de nasturi,
Dacă și-au vândut ei tancurile, tunurile, numitele guri de foc,
Înseamnă că s-a terminat România și n-are cine s-o mai facă la loc!

Pe toate le-au plătit păranii în tăcere și resemnare
Acum tot mai rari se întrunesc la mesele funerare
Strângându-se unii într-alții pe-acele bănci de lemn, prin gerul istoriei duși, readuși
Dinspre ruși către nemți, dinspre nemți către ruși
De-o nostalgie atroce măcinași, cu nodul de lacrimi în gât
Ei sunt totuna cu mine și rămân Patria mea în râul și fără de binele prin care istoria ne-a trecut..

11.X.2006

Atelier 7 L

Sâmbătă, 16 februarie a.c., la Râmnicu Sărat, a luat ființă gruparea literară „Atelier 7L”, actul de constituire fiind semnat de: **Valeria Manta Tăicușu** și **Nicolai Tăicușu** (Rm. Sărat), **Emil Procan** (Mizil), **Constantin Ghinișă** (Măreșeni), **Paul Spirescu** (Adjud), **Nicolae Pogonaru** și **Lucian Mănăilescu** (Buzău).

Atelierul își desfășoare acțiuni în întâlniri bimestriale, concepute ca activități pur creative, nu ca spectacole (deci fără asistență sau cu asistență redusă, formată numai din invitați). În partea a doua a fiecărei întâlniri, organizatorii vor propune doi autori tineri, care vor citi din scrierile lor.

Revista „Fereastră” va publica atât textele citite de membri participanți la fiecare întâlnire, cât și pe cele ale autorilor promovăți, dacă acestea din urmă întrunesc condițiile valorice necesare. Data și locul desfășurării întâlnirilor nu vor fi făcute publice, ele urmând să fie comunicate de organizatori numai celor implicați.

La întâlnirea de la Râmnicu Sărat au citit: Valeria Manta Tăicușu, Nicolai Tăicușu, Constantin Ghinișă, Nicolae Pogonaru și Lucian Mănăilescu.

În partea a doua au lecturat **Astefania Pavelescu** și **Laurențiu Selegian**, poeziile lor bucurându-se de aprecieri unanime.

**Valeria
MANTA – TĂICUȘU**

Palimpsest

lipseam de acasă, umbra
nu-mi mai atinge poalele,
nu se mai zdrențuia în
cuiile ruginite, prin încăperile
pline de furnici,
degeaba încercam să
locuiesc din nou între pereții
spoiți cu var și împodobiți
cu icoane, candelă și șteargă
de borangic peste care trecuse
fumul greu de tămâie al
atâtor înmormântări,
poate eram în casa din casă, ca păpușile
rusești sau ca
scrierile în palimpsest, mă zbăteam micșorată-n
adâncul de piatră și lemn,
cât o literă

Butaforie

sfânta resemnare coboară cu
pași mici de pe munte, ard
în spatele ei cortinele teatrului
ambulant, amestec de catifea purpurie

și zdrențe multicolore, fragmente de
aripi, tichii, clopoței, săbii de lemn,
copaci de carton și castele pictate
pe tul, un amurg imens ca al zeilor
înainte de prăbușire,
și ea, blândă, cu aureolă
de martir, desculță pe poteca
șerpuitoare dintre două lumi,
cântă legănând ramura de
salcie, dormi, copile blând,
mama îți trimite...
dar nu voi afla niciodată cine este
copilul și ce i se trimite în
afară de acest amurg al
zeilor, de această prigoană
a culorilor spre neant, de acest
abis între cântec și gând

Leșie

cenușă, gust de cenușă,
fierb mumele cenușă în apă
și-o strecoară, să-mi spele
cerul, cămașă de nuntă să-mi fie cu
pene de înger cusute la spate,
cine se teme, cine
se pierde-n înalt, cine
se-ascunde și cine-și arată
colpii de fiară târzie pândind
palid luna, sfârșind
cămașă cea plină de aripi, spălată-n
ape lunecoase, limpezită-n
argint, aruncată peste lume,
botnișă și steag de
doliu în alb?

E zgomotul du'man al poeziei

e zgomotul du'man al poeziei
aritmice zvârcolite în inimi goale
ca haitele de lupi ce dau târcoale
prin satul de pribegi ai sărăciei
fo'nesc și gem, și urlă-n crâncenate
cohortele de sunete cu gheare
și păr, și bot de fiară, și îmi pare
sălbatică că sunt, și blestemat
încerc să le adun într-o rostire
într-un cuvânt cu rost, într-o mirare,
dar lunecă din lesa cea subțire
cu zale de argint și disperare
stăpân deloc nu pot să fiu, nici mire
discursului cu sensuri arbitrare

Clopoșii silabelor

limpede irosire, ura mea cea de toate zilele,
rugăciune întunecoasă, întoarsă de la cele firești,
mătură cu haine în zdrențe cuibul viperelor,
dalele care se înșiră cumini, precucernice,
pe drumul de noapte al penitenței,
cândva oțiam să mă rog luminos,
dânșiau îngerii asexuați prin apa cuvintelor,
mirosea a păune din raiul pierdut
și doar mieii cei plâni mai lipseau,
să zburde idilic printre clopoșii silabelor,
prin freacățul pur de narcise pe câmp
e ora acum să-mi măsoar umbra, s-o așez
la temelie blestemului celui mai nou,
spre închiderea inimii și a gurii, spre
întunecarea ochiului exterior și creșterea înăuntru
a casei fără grădină, fără fântână,
fără ferestre, fără de el.

Lethe

nu mai funcționează decantorul de zei,
plasa lui celestă plină-i de lut pământean
și praf de biserică, ici-colo, printre
sârmele de oțel se adună boabe de calcar,
în curând vor deveni stalactite și stalagmite
pentru peștera noastră din gând, cine
să adune semințele strivite, cine să curețe
stratul de miere mușegăită, de smirnă și ambrozie,
și pulpa tuturor fructelor păcătoase,
rod al grădinilor părăsite?
cine întreabă și cine răspunde, cui îi pasă de
zeii care nu mai curg înspre noi,
trupul întreg rămânându-le atârnat de ogivele
cerului, ca liliicii uscați?
cine întreabă și cine răspunde, cui i-e sete să
bea din apa uitării, apa lui Lethe,
apa de plumb a pieririi

Constantin
GHINIȚĂ

Alfabetul Dragostei

prima noapte a fost superbă Poete !
întâi am așteptat să plece tata
ce asculta buletinul timpului probabil
și mama care ne-a adus lucruri noi pentru pat
cearșafuri, fețe de pernă și o sticlă de coniac,
fratele ei își mângâia mustașa pufoasă,
nepotul se ascundea în lumină
și pisica torcea dând din coadă lângă
un maldăr de flori,
apoi am rămas singuri
cu noaptea, cu dragostea neîncepută
cu ploaia ce oiroia pe geam,
ea era îmbrăcată într-o cămașă lungă
de călugăriță pregătită pentru împărțanie
și mie nu-mi plac decât cele transparente
ca visul traversat de păsări exotice
așa că am rugat-o să se dezbrace
de rușine și să mă sărute goală
picioarele spre Sud, gurile spre Nord,
poluri ce se urmăreau din dorința
cuceririi prin jertfă
și despuiați de materie
ne-am pus sufletul în palmă
inimile cercei la ureche
am dat drumul unui aparat
ce tocmai atunci transmitea sportul,
în pahare înalte am turnat coniac,
lubita mi-a aprins țigara
cu mâinile spetite de așteptare
și apoi suflând în becul
ce rușina luna
am început să învățăm primele litere
silabisind
și cântând ca într-un Templu
slujba cifrei doi,
era deja spre dimineață
când gândurile se contopeau
într-o dulce oboseală
lubito
lubitule...

prima noapte a fost superbă Poete,
dar a doua ți celelalte au fost
ți mai frumoase ți rodnice,
ea mă-mbrăți o lângă scări
îmi pregătea mese festive
cu lumânări ți crini ți muzica trupului
ca o liturghie de orgă nepământească,
uor devenea lenească
ți-mi spunea că îi este somn,
că-i obosită,
în brațe am purtat-o
ca pe un fulg de zăpadă am dezbrăcat-o
ți sărutând-o apăsând între sâni
simbeam pe buze gustul părării
răvășită de ploaie lungă
toamna la cules de struguri,
Doamne,
cum a putea crede că Tu ai inventat
păcatul
când râuri de curcubeie pornesc
potop de iubire,
iată Femeia zămisliță de Tine
cu ajutorul coastei
încât mă doare încontinuu locul de carne
ce-ți cere datoria,
iată cum doarme trudită cu capul între perini
privește colburile gurii asemănătoare
strugurilor striviți
trupul zvâcnind ca un pește
deasupra valurilor înainte de furtună
somnul morții în care presimt
viitoare nopți de izbândă
ți spune-mi
unde începe ți unde se sfârșește păcatul?
cearăful ud, mototolit, dulce-amar
strecurându-se ca un țărpe între noi
ți ea ca o corabie fără țărpe
îți înfigea ancora în mine,
nu pot dormi ți o privesc în tăcere
mângâindu-i coapsele coapte,
pântecul saltă ritmic ca într-un dans oriental
pântecul mai moale ca aluatul
ți mă gândesc că pâinea este urmarea drojdiei
că fiul meu este urmarea păcatului înțel
ți încă suntem abia la început
încă mai avem de descifrat descântecele alfabetului
ți trist am trezit-o
ți brutal de sete am întrebat-o
vrei ?
o, da lubitule,
iată sunt a ta
mi-e dor de Treime,
atunci haide lubito să-ncepem slujba
lubitule

lubito..

Zile ți nopți se scurgeau spre izvor Poete
ți noi tot mai încercam să ne regăsim
încât mai simt ți acum dorurile mele
între sâni ei calzi ți rotunzi...
îmi plimb mâna mai mult deasupra buricului
unde aștept răbdător salutul fiului meu
frământat sub coasta lutului hăituit,
ea se strânge mai tare lângă mine
ți zâmbește cu privirile adâncite
departe de noi,
torn în pahare licoare de toamnă târzie
ți nu mă îmbăt de-atâta durere prevestitoare
de plecări înapoi spre poluri
de râjetele stelelor deocheate
ți de ce beau simt că am sfârșit cu alfabetul
mult prea repede,
cred că pe undeva am depus
prea multă sânge,
ea tot goală mai încearcă
aceeași lecție țiuită,
eu mă supun,
unde ești lubito
de ce ți-s mâinile reci ți picioarele calme,
cine ți-a stins focul din priviri
ți buzele-ți de ce nu mai tremură
ca flacăra lumânării ?
pântecul
ah pântecul
ce crește ascuțit ca un munte prin valuri
mă tem Fiule
tu nu vezi că furnici au pătruns cu diumul
în casă
Semn de lacrimi ți cruce
așa de mic ți furi
stingi apa iubirii în care a fi vrut să rămânem
un poem încă nescris,
Atât de aproape este malul Doamne...

lubito nu-i așa că va muri cineva ?
lubitule nu va muri nimeni
bate doar vântul ți frunzele galbene
au înmormântat Luna...
lubito frunzele trec prin sufletul meu
le simt cum se scurg cu mine împreună
O, nu lubitule, moartea nu este moarte
ci o nouă viață caută să erupă,
ba da, ba da lubito
Va muri cineva cu siguranță,
ba nu lubitule, asta se cheamă înlocuire,
ba da lubito, stii bine, va muri cineva
iubirea
lubirea
IUBIREA...

Lucian
MĂNĂILESCU

În burta chitului

Pe Aida o cunoscuse în adolescență. Era în vacanța de vară, după examenul de admitere la liceu. Pescuia pe Strigoaia, coborând malurile abrupte.

La zăgastrul ce abătea apa pe iazul morii a escaladat îngrăditurile de lemn, și s-a oprit deasupra ochiului de apă, străfulgerat de sclipirile din adâncuri. Silueta maronie a unei mreze a intrat în limpezime, ca într-un acvariu, și a lovit cu botul viermele din cârlig. Era imensă, pentru un exemplar dintr-un râu de munte. A lovit încă o dată, leneșă, cu botul și a dispărut în spuma albă. A reapărut, purtată de vârtej. Miocarea vergii a vibrat în braț, îmbinând disperarea pețelului și bucuria lui sălbatică. A sărit fără nici o ezitare în apă, știind că doar în aval are șansa să captureze pește. Făcând echilibristică de pe un bolovan pe altul a ajuns la „plajă” - cum numeau cei din sat acel petic de nisip - unde cursul râului se domolea. Pe o lespede ălefuită de ăuvoaie, lumina decupa trupul adolescentei, absentă la lumea din jur, citind o carte. Undița s-a încurcat în răchitele de pe mal - dacă nu cumva el a vrut să se întâmple asta - și a intrat în ipot, ghidat de freamătul firului, plonjând sub bolovanul din mijlocul râului. Când a revenit la suprafață ținea, cu degetele înfipite în branhiile, peștele de 3 - 4 kilograme. Își savura, cu coada ochiului, victoria... Fata l-a privit amuzată:

- În apa asta nu cresc și pești mai mari? - l-a întrebat, determinându-l să o catalogheze imediat drept „orăeancă încrezută”.

- Ba da! - i-a răspuns - mai ales balene, dar astea nu înghit decât momeli suprarealiste.

- Cum ar fi?

- Aripă de înger sau parașute de păpădie... Cel mai bine mușcă însă din ironiile greierilor crescute la ora!

S-a întors ostentativ, dar ea l-a oprit cu un: „Hei!” conciliant. Matei și-a îndreptat pașii spre apă, a scos peștele din geanta de pe umăr și l-a lăsat să alunece ușor în ăuvoi:

- Dacă te mai întâlnești vreodată cu balena, în viața asta sau în una viitoare, să îți că eu sunt Iona,

sclavul călătoriei ei. A plecat fluierând, printre arini.

S-au reîntâlnit seara, la căminul cultural, unde cânta Târlic, acordeonistul satului, întotdeauna beat și întotdeauna interpretând aceiași melodii învălmășite, după care perechile puteau dansa orice, de la sârbă până la tangou, sub vigilenta privire de sticlă a mamelor, bunicilor sau mătușilor, infailibile gârzi de corp pentru fetele venite la bal. S-a oprit în fața Aidei, care era însoțită de verișoara ei și, bineînțeles, de mama acesteia.

- Mă înveți la dans? - l-a întrebat ea, cu o ușoară ironie în glas.

- Vai mie, nu? E prea puțin loc în burta Chitului, ca să înveți să dansezi. Dar, dacă vrei, te invit să privim stelele...

Mătușă-sa a încercat să o prindă de mână; Aida s-a ridicat însă impasibilă, spre disperarea bietei femei.

- Bine, atunci să mergem...

- Cărare asta duce în cer, i-a optit el după primii pași. Ba, unii care se laudă că au străbătut-o până la capăt, susțin că ea se oprește la porțile raiului.

Aida a râs... Au ajuns la peticul acela de nisip, risipit din clepsidra zilei. El s-a dezbrăcat și a pornit înot spre malul celălalt. A urcat apoi pe stâncă de la Piatra Arsă și a anunțat solemn:

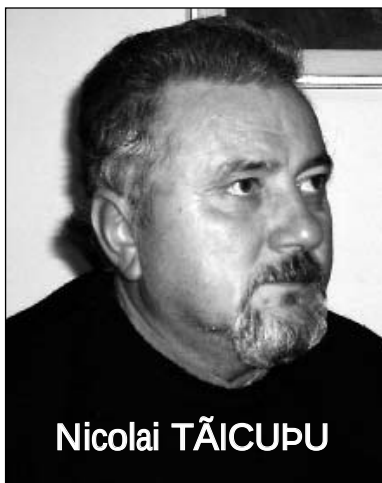
- Onorată asistență și necunoscută domnișoară! Urmează un triplu salt mortal, fără plasă de siguranță, în oglinda de sub marea cupolă a cercului astral...

S-a înșurubat în aer către adâncurile din care se vedeau alt cer și altă lume. A ieșit foarte aproape de locul în care ea îl aștepta, puțin speriată, și - pe mal - a întins mâna înlăcrimată de picături de apă spre obrazul Aidei. După atingerea aceea nevroasă, mâna l-a durut, ca și când fericirea ar fi fost un fel de voluptate a suferinței. Restul s-a pierdut în oaptele undelor.

Toată vacanța au fost nedespărțiți; străbăteau împreună luncile, urcau pe munte, se pripăneau în scorburile ploilor rezeși sau comentau, până târziu, cine știe ce carte, descifrând conturul încă neclar al adevărilor, ce se vor dovedi de atâtea ori, mai târziu, mincinoase. Părinții Aidei, veniți și ei la Strigoaia, pentru o scurtă vacanță, l-au tratat cu indiferență amabilă, exersată de „tovarășul profesor” pe pupinii copiii de părâni ajunși la „liceul lui” bucureștean. Radu Simion și-a liniștit însă sora, care-i urmărea ca o umbră: „Lasă-i în pace, Ioana! Ția au alte lucruri în cap, nu prostiile alea la care te gândești tu!” Ce aveau în suflet nu-l interesa pe rigidul profesor de matematică.

ATELIER 7 L

Nicolai TĂICUȚU

a^oa a fost să fie

pentru că te-am uitat
nu am dat vina pe nimeni

la fel ai făcut ^oi tu

tot trec pe strada ta
mereu atent la
arhitectura clădirilor
mereu atent la porți, la alei
^oi la oamenii preocupați
de gândurile lor

tot treci pe strada mea
mereu atentă, ca orice femeie,
la linia modei,
atentă la ceasornicul
de la intersecție, mereu
alunecând peste privirile celor
întâlniți

^oi pentru că eu te-am uitat
^oi pentru că tu m-ai uitat
eu tot trec pe strada ta
tu tot treci pe strada mea

^oi, de fiecare dată, la intersecție
ne zâmbim fără să ^otim de ce

tablou naiv cu apă curgătoare

la ora de desen, pe fereastra
deschisă elevul
arată crochul lui pădurii
^oi-i spune: - vezi
aici e^oti tu

te sprijini cu ramul de munte
cu trunchiul stai pe colină, iar
cu rădăcinile te bălăcești în iaz

pădurea se bucură ^oi de emoție,
un strop de apă de izvor
sare pe plan^oa elevului
lasă dâră din frunză-n frunză
din ram în ram / ^oi de aici
în gura pe^oti^ourului auriu care
puțin mai devreme fusese
bob de grâu.

lumină orbitoare

de o parte erau poemele
de cealaltă poezii

între ei se ridicase
troianul de zăpadă:

pe un versant iamb
pe celălalt dactil
^oi undeva, pe creastă, troheu

^oi pentru că poemele
nu-^oi aflau ritmul

^oi pentru că poezii
nu-^oi aflau cadența

troianul
rămâne vers alb
sclipitor

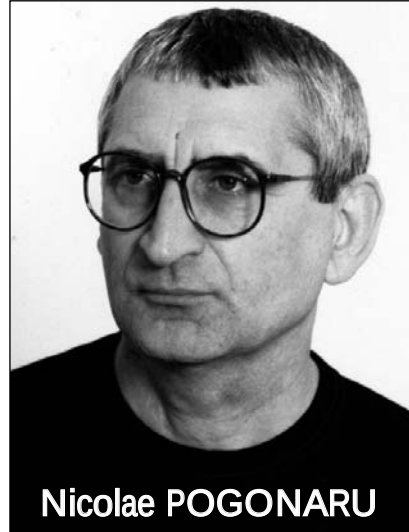
imitându-l pe chagall

intră un tren în gară
ca ^oi când ar intra în sufletul meu

^oi transcriu aceasta
ca pe o parte dintr-un poem

din sufletul meu / acum
călătorii coboară pe peron
precum literele
reunindu-se câte două-trei
în silabe
silabele în cuvânt
^oi tot a^oa mai departe spre
întregirea poemului...

alpii urcă în tren / tot litere
unul câte unul
dintr-un poem mai vechi
pe nedrept dat uitării

Nicolae POGONARU

memoria pa^oilor

ulița mea bifurcată la răspântie
ulița cu doi craci ulița morii
sau ulița cooperativei satești
ulița bătătorită sau noroioasă vara
ulița patinoar ulița derdelu^o iarna
ulița înșorită ulița noroasă
ulița plină de praf când
trecea mașina ceapeului
ulița cu poteci ierboase
pe margini cu canapele la porți
pe care bătrânii
așteptau americanii
ulița plină de balegi aburinde
rămase în urma vacilor
duse la suhat

ulița pe care treceau morții
la cimitir

^oi pe care veneau mirii de la
cununie

ulița pe care veneau băieții
^oi fetele noaptea de la bal
ulița pe care alergau desculți
ulița adumbrită de lună
ulița cu miros de cai^oi
ulița cu arome de păr pârlit
cu paie de Crăciun
ulița pe unde trecea moș Ion
cu semințe de susan ^oi acadele
ulița pe care treceau atrele
de pigani

ulița pe care ne jucam pitita
cal de rege cal de prinț
ulița plină de culorile copilăriei
ulița tristă ulița veselă
ulița cu case înalte când eram mici
^oi invers

ulița pe care s-a tras electricitatea prin 1962
ulița cu cablu TV și canale porno
ulița pe care trecem rar pe la părinți
ulița care urca la cer
ulița care va păstra
doar memoria pașilor mei

zidul morții

la marginea satului începea visul
porți uriașe de rai se deschideau
galben spre izlazul comunal
ca un câmp de floarea soarelui
în miniatură
înfloreau pășunile primăvara
mirosea a galop de cai slobozi
ca niște pete de culoare pe pajiști
necheza cerul de atâta lumină
și noi după ce ne săturam de prins fluturi
și-i puneam cu grijă în casete săpate
în pământ cu geam deasupra
prin care să-i privim ca la menajerie
aveam grijă să nu le luăm polenul
apoi îi lăsam liberi
și începeam întrecerea la zidul morții
un amfiteatru format în urma unui tanc
dezgropat din timpul războiului
dus la fier vechi
alergam în cerc și în zare vedeam movila
de lângă eleotul în care
femeile topeau cânepa
din care Toni al Florentinei
făcea guri de ham pentru caii furați
vânduți la Mizil
imitam motocicletele ca la circ
și ne roteam și ne roteam până când
într-o zi a venit președintele ceapeului
a astupat zidul morții
a băgat buldozerul în movilă
a sufocat peștii
și a redat suhatul agriculturii
socialist-otinișifice

amintire cu aromă de iarnă

mama aducea rufele de pe culme
erau șepene parcă turnate-n argint
izul de ger umplea casa
între răcoare și frig imaginam siberii
izmenele lui tata stăteau singure în picioare
parcă le vrăjise Huidini
cămășile întindeau mânecile spre plită
în gura sobei sfârșeau pe jar
cărnați arămii și fleici piperate
pe ochiul cel mare clocotea
vezuviul mămăligii

pahare aburite stăteau încolonate
ca niște soldați la apelul de seară
și așteptam împărțirea de rubin
a terazului bine pritocit
vântul făcea vitralii de gheață în ferestre
pe care le zgâriam cu unghia
să vedem nămeții de vată pe băș din curte
apoi se cuibărea pe sub streșini
să mângâie capul de porc
șuncile și jamboanele din care
vrăbiile încercau să-și ia tainul
ne adunam în jurul mesei
cu gândul la sănii cu motor
și la picioarele din cornier ale sobei vechi
din polată
din care să facem patine
și să zburăm în 3 dimensional
și în acest timp în mijlocul mesei
cu trei picioare
se-nălța soarele aburind
pe care mama îl tăia întotdeauna
în părți egale
dar numai cu apă albă de cusut

Laurențiu SELEGIAN

Jurnalul unui alter ego

Colecționez pasivități și amintiri, cuie,
fiare vechi și câni sparte, geamuri sparte,
spărturi de orice fel, găuri de orice fel și praf.
Colecționez ciorapi rupți, pantaloni rupți,
ani pe care nu i-am trăit.
Smulg din carnea vântului câte o frunză pe zi,
pentru decor. Săp în ideea de prietenie,
poate găsesc vre-un adevăr...
Tata a înnebunit. Nu mă bucur, dar eu sunt bine.
Paciienții își plimbă medicii în cărucioare
pe coridoare. Noi ce-am pășit de suntem perfecți?
Oprește muzica și acoperă-ți urechile cu ceva.
Vreau să-ți vorbesc.
Ori pleacă, și întoarce-te când eram copil.
Primește singura floare singură!

Am să scriu
despre ce înseamnă pentru mine uitarea.
Mă gândesc la mărul rupt în două mere,
la câinele profesoarei de latină, alb cu pete negre.
Cineva i-a rupt intenționat piciorul
pe care se sprijinea cel mai bine.
Uneori trăiesc din întâmplare. Uneori, fluturii
rod visul, singurul vis crescut din singurul om.
Ca în acea dimineață când am permis ploii să plouă
până a venit primul autobuz, până s-a uscat asfaltul

ATELIER 7 L

Ți-a plouat iarăși.
Am simțit cum, uneori trăiesc din întâmplare.
Poezia lumii este o bătrână virgină,
o femeie bolnavă de dragoste,
părăsită de mire în noaptea nunții ei imaginare.
Cuvintele Ți pierd sensurile, formele, obiectivele.
Pentru cuvinte, oamenii au devenit cantități
neglijabile. Poezia mea Ți linge singură rănille.
Unde să vând un rinichi, un ochi, un deget, ceva,
pentru a face rost de bani să-ți cumpăr aspirină?
Unde să vând Ți eu o întrebare?
Cuvintele mele, scânduri rupte din gardul iadului.
Pentru ce respirăm dacă nu trăim amplu?
Mașinile treceau cu viteză în stânga Ți-n dreapta,
dar Ți oferii aveau toți un singur sens:
doreau să fie fericiți. La trecerea de pietoni
am salutat o femeie din visul meu.
Putea să moară de singurătate, dar mi-a răspuns.
Am dat pagina Ți mi-a făcut semn cu mâna.
Am dat încă o pagină Ți am ajuns pe celălalt mal.
Bărcile treceau cu viteză Ți erau umezi de lacrimi.
Le purta vântul din noi. Toți cârmacii
aveau un singur sens: doreau să fie fericiți.
Dar nu i-am lăsat, am dat pagina.

Decât cum plânge pădurea,
eu nu mai Țtiu nimic despre tine în toamnă..
Mă așez piatră pe piatră Ți-ți ridic
un altar pentru lacrimi. Noaptea este adâncul zilei
care Ți închide sufletul printre muritori.
Străzile jurnalului meu sunt pline de gropi.
Jurnalul meu este o colivie
pentru cuvintele sălbatice.
Cineva atârna de Dumnezeu ca de o cracă..
Cineva Ți rostogolește bulgării de durere
prin crăpăturile feței.
Mi-e dor de tata, dar el zice că nu e copilul meu.
Țmi place să pun cuvintele în ipostaze nefericite,
în vecinătatea morții.
Lui Dumnezeu îi dau a zecea parte din ceea ce scriu.
Isus este o anexă a lui Dumnezeu,
în el se depozitează speranțele Țnelate.
Isus, iubirea care Ți atinge marginea, palma în care
cresc visele, sau începutul oceanului de tăcere.
Isuse cu un picior în toamnă, trece-mi prin inima
sângelui Ți lasă-mi Ți mie ceva din veșnicie.
Isus audio-video.
Isus acadea.
Isus factură de telefon.
Isus curent alternativ.
Isus robot de bucătărie.
Isus mărar, pătrunjel, sfeclă roșie.
Isus...

Mă suni tu Ți-mi dai peste cap noaptea Ți
soarele florilor mele. Ce chestie!

Te iubesc mai mult decât totdeauna.
Aș vrea să-ți înghit ochiul, să vezi ce e în mine.
Tu, Ți-mi dai peste cap visul nopților cerului tău.
De Ți te-am ascuns în cele mai frumoase minciuni
pe care le poți spune cuiva. Cu ce mă aleg eu
din ce încă mai e? Cuvintele tale,
păsări ciugulindu-mi inima căzută pe jos.
Sufletul tău ca o mlaștină acoperită de nuferi.
Ca un măr mușcărit într-o mână de copil.
Pentru ce să privesc înainte?
Ți-aș cere să mă uiți dar nu m-ai cunoscut niciodată.
Mai Țtiu că e târziu să te apuci acum de rugăciuni.
Abia dacă au șanse să fie ascultați
cei care se roagă de ani de zile.
La Dumnezeu nu e ca pe câmp, când, dacă vrei
să alergi, alergi; la Dumnezeu se stă la coadă.
Undeva lângă un copac. Stau.
Mă gândesc despre păsările care aduc fericirea.
Mă strig pe nume. Nu pot să merg în aripi,
dar pot să zbor cu picioarele.
Ascund în mine mari rezerve de prostie pentru
zilele când toată lumea va deveni deșteaptă.
Fericirea mea e ca atunci când Ți moare cineva drag.

Țtefania Pavelescu

*(Premiul special al juriului la „Concursul
 Internațional de Poezie” - Sorbona, 2007)*

L'Enveloppe

Une enveloppe portée
par le vent
cache ton sourire,
ton espoir et ma vie.
Pourtant, la lettre s'en débarrasse
et l'enveloppe, comme moi,
reste dépourvue de sens

Tes doigts

Comme un semblant de branches,
comme un arbre inachevé,
tes doigts...

comme le piano,
l'amour comme un jeu de mains.

Tes doigts...
dont l'ombre éparpillée sur les murs
naît des lapins, ou des ours,
des vagues, des nénuphars, des anges...

Tes doigts
qui se noient dans mes cheveux
et qui vivent jusqu' à l'horizon
éphémère de nos paumes...

Anca ELISEI

întâlnire fără noi

mâna ți-o treci blândă
peste visele mele
camera mea mică
se cuibărește în palma ta...
tu ții câte nopți o amenință
și poate vei pleca
cum pleacă toate amintirile...
dar dacă e un lucru
de care nu mă tem
e acela că nu voi obosi
niciodată să te aștept.

nepuință

în câte o dimineață mă scol
cu degetele arzând
îmi curge cerneală prin vene
și inima mă doare
de atâtea cuvinte
vrea să o vorbesc
să o râd
să o plâng

dar uite că cerul
îmi merge înainte
și plouă în toate
tăcerea.

peste lume

câteodată pornesc de jos
și uneori
nici nu mai număr treptele
între bucurie și lacrimi
între aproape și departe
sufletul mi se izbește
prea luminos
de ceva
alteori încep de sus
dar mă trezesc curând singură
inima îmi soarbe lăcomă sângele
și mă tem:
e prea subțire scara asta
ca să o urc cărându-mă
și pe mine în spate.

Carmen ZAFIU

Egoism

Eu mor cu moartea mea,
numai a mea și în privința asta
sunt foarte egoistă.
Dar promit că după ce
o trăiesc până la capăt
v-o povestesc și vouă
ca să aveți idee cum e Raiul

Către Dumnezeu

Nu mă mai întorc niciodată!
Acolo totul mi se pare trist
și mă înconjoară nepăsarea...
Mă încurcă glasurile
acelea străine,
prietenia cu necunoscutul,
și menajeria micilor
sentimente netrăite...
Dacă lumea e așa,
atunci ce rost mai am?
Învată-mă să uit,
să-mi uit propriul EU!
Până și TU crezi că e imposibil,
nu-i așa?

Paradox

Nici lacrima nu e lacrimă,
nici plânsul nu e adevărat.
Cât am decăzut...
Poate dacă am fi învățat
să plângem sincer,
astăzi nimeni
nu ar mai fi murit.

Infern

Aveam atâtea picioare
și o mie de mâini
și erau amestecate
cu ochi, cu piele, cu dinți
și buze sfârâmate
de infernul
așteptării unui sărut.
și glasul meu tremura,
amestecat cu fărâme de vis,
așteptam ninsoarea,
să-mi vindece rănilor,
oasele pământului
îmi intrau în carne...
Mai speram încă într-o minune,
doar atât,
într-o o biată minune.

Andreea APRODU

Joc cu aripi

Zăpăcită de zâmbetul tău
îmi înnoptez pașii...
Mă arunc în vis cu ochii deschiși
așteptând să mă prindă un gând
și să mă zboare odată cu
ultima noastră ninsoare.
Până să învăș umbra ta!
Mă cert cu tăcerile
câci fiecare îmi cere
câte o mie de aripi...
Apoi îmi pun copilăria la colț,
mă învelesc cu rugăciuni
și adorm în și indian.

Dumitru BĂESCU

Plop fără soț

Din grabă
am greșit la numărătoare
și am uitat
de plopul cel mai important,
încătușat cu aripile în pământ.

Aseară asfințitul
îi umpluse creștetul de sânge;

atunci am simțit vântul
cum plânge
sfârșietor,
cum iarba și cerul
se cutremurau de dor.

Rugul

La capătul nopții, uneori
e batriera coborâtă;
dincolo de ea trenul gândului
deriază din vers.

Zorii zilei pictează
zarea cu aprinse culori...
vârfurile copacilor sunt peneluri
pline de sângele soarelui.

Scriitorul **Victor Sterom**
și prof. **Emanoil Toma**

Victor STEROM

Te voi simții plângând

mi s-a topit clipa
în mâna dreaptă
ținând deasupra capului
depărtarea.
acum plouă cu umbre de stele
peste crucea mea în flăcări.
o găză cât o biserică
numără cutele gurii strigând.
te voi simți plângând,
amurgul uitat în mine precum o taină.

Mă pierd în sinea nopții

ajung să fiu un punct
sprijinind turnul
când te strig.
apoi pătrund în liniile sacre,
în nebănuitele bezne
tot mai adânc;
către altă lume pierdută
între durere și vis,
între naștere și moarte.
când dorm în mătăsurii de înger
uitat în ritmul care urzește
cercuri și pipete-n afară.
mă pierd în sinea nopții
pe marginea unei prăpăstii
unde îmi cade uor
umbra sufletului meu...

Când însuși timpul îmi este

acum mă ascund
în spatele tainei,

dincolo de ochii truțași
până când va ține coșmarul
care lucrează încet
dislocând bucată cu bucată
ființa mea.

pe când umbrele
aburesc dealul
cu amintiri
de jos până sus.

centuri de cenușă aud
și în cosmos așipesc
nopți cu scrieri vechi
când însuși timpul îmi este
vas umplut cu somnul somnului
din care nu mă mai desprind...

Copacul trecutului meu

te-am așteptat
să-mi descifrezi poemul
literă cu literă
până ce vei aprinde cu trupul tău
muntele la care visez să ajung
și n-ai venit;
însingurată și pustiită vocală
a sufletului meu; n-ai venit:

carnea mea de imagini - fântână de verbe,
copacul timpului meu trecut
prin sabie și foc.

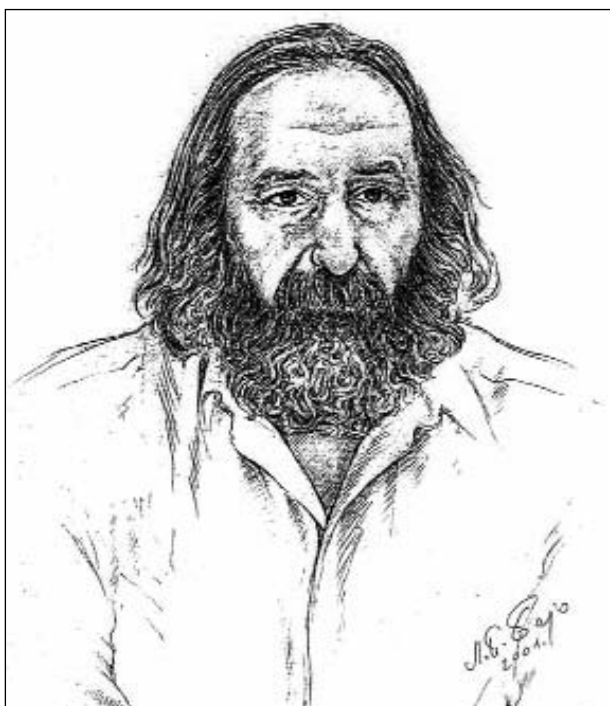
te-am așteptat. era goală cărarea,
goală camera, gol aerul prin care strigam
pierdut în ecouri gura ta ca o ciomă
de argint.

Emanoil TOMA

Cu Adam Puslojic despre Nichita

- *Domnule Adam Puslojic, cine sunteți, care
este originea dumneavoastră?*

- Eu sunt Adam, în primul rând, nu pentru că
așa a vrut bunul nostru părinte și nașul meu, care tot
Adam este. Sunt născut în Valea Timocului și mă
consider de origine valahă. Pentru mine a fi valah
înseamnă o stare sufletească de a visa să devii
român. Așa cum am crezut că au visat pe vremuri și
Alexandri și Eminescu sau Blaga și Arghezi sau
Nichita Stănescu și Marin Sorescu și cum cred că
visează orice om viu care ține limba română și în pri-
mul rând îi bate inima cumsecade, de jos de la
pământ, spre sus. Și iată o carte a mea chiar este
intitulată, poate paradoxal (acum în limbajul post-

modern se spune oximoron): „Cad spre cer“. Pentru că, să nu uităm, Adam - tatăl nostru - e născut din glie de bunul Dumnezeu. Aşa cum şi Hristos prin înviere a devenit Fiul Lui, Adam a devenit fiul cosmic şi în ebraica veche numele meu înseamnă „om“, dar nu numai om, om de glie roşie, om de humă. Aşa să nu uităm că şi pe Golgota, în punctul acela dureros şi sacru, unde s-a întâmplat răstignirea biblică a lui Iisus, craniul acela aflat sub Iisus, unde au căzut stropi de sânge de Hristos este craniul lui Adam. Pentru că numai aşa cercul omenirii se îndeplineşte: de la Adam până la Iisus. Şi nici n-am ştiut de ce primul meu volum a fost intitulat „Există pământ“. De fapt, vreau să spun: există Adam, eu exist. Şi asta am înşeles patru decenii mai târziu, deşi volumul a fost scris prin anii 1964 - 1965. Şi chiar asta m-a legat prin destin de Nichita, el fiind botezat la biserică Nichita Hristea Stănescu, el care spune în ultimul autoportret, din cele 25 pe care le cunosc - din care 10 au fost alcătuite, trăite la Belgrad, având în vedere că există şi haiku acela miraculos, numit tot **Autoportret**: „eu nu sunt altceva decât o pată de sânge care vorbeşte“ şi care îl defineşte pe Nichita şi este epitaful lui de la Cimitirul Bellu - iar ultimul Autoportret al lui scris la Belgrad, de mine, suna aşa: „Eu m-am născut când am murit; când am murit m-a înfiat cuvântul. «Eu». Care eu? Şi a mai spus: «La Adam cu El»“. Dar a pus E mare, adică Adam este omul acela născut de Dumnezeu din glie. Scena s-a întâmplat în casa mea din Belgrad şi nu numai Adam este în acel E mare, este şi părintele nostru, cel care l-a înfiat pe Iisus şi cel care l-a înfiat pe Nichita Stănescu

cu prin cuvânt. „M-a înfiat cuvântul“, spune Nichita. Pata de sânge a lui a devenit cu anii „înfiatul cuvântului“; el s-a transformat în cuvinte

- **Domnule Puslojic...**

- Nu Puslojic, ci Adame....

- **Adam, ce te-a format, viaţa sau studiul?**

- Numai viaţa. Pentru că numai viaţa mea va muri pentru mine vreodată. Aşa începe acest cântec de dragoste al lui Nichita, la care eu şin foarte mult şi acest miraculos poem de dragoste a pătruns la noi în manualele şcolare, când Nichita nu intrase încă în manualele şcolare din România. Dar şi viaţa este, de fapt, o lecţie şi o experienţă. Eu am pus-o în parafraze din Eminescu din primul vers al **Odeii în metru antic**, în care el spune: „Nu credeam să învăţ a muri vreodată“. Eu am inventat ceva mult mai scurt: lecţiile din a muri. Şi am folosit această sintagmă în 1989, când am fost aici în decembrie, am fost alături de români, de prietenii mei şi aveam multe vise din care, din păcate, nu s-au realizat multe.

- **Când ai simţit întâia oară impulsul să scrii şi ce ai scris atunci?**

- Păi, cred că am simţit atunci, că încă nu ştiam alfabetul prea bine, am îndrăznit să scriu chiar şi în limba română, când nu ştiam prea bine limba română, chiar nici atât cât o ştiu acum pentru că Nichita Stănescu, fratele meu mai mare îmi spunea: „Adame, tu nu poţi să înveţi limba română la şcoală, în banca cea dură care poate să devină o durere. Tu trebuie s-o înveţi în viaţă, în nucleul vieţii şi să te dai cu capul de pereţi“. Numai aşa poţi să înveţi o altă limbă sau limba maternă, în ce sens, pentru că spunea Nichita: „Limba se învaţă nu din exterior, ci din interior. Te rog să nu spui că eşti în stare să scrie aproape ca Eminescu. Poţi să spui «Aşa dori să scriu cum a scris odată El»“

- **Care crezi că este semnul distinctiv al literaturii române?**

- Cred că dacă s-ar face un joc, cum se obişnuieşte - „Ce trimitem noi spre cosmos“ eu cred că multe versuri din Eminescu sau Nichita şi câteva sculpturi ale marelui Brâncuşi sau portul românesc ar fi semne distinctiv.

- **O ultimă întrebare...**

- Nu, nu, hai să zicem penultima; pe ultima n-o spunem.

- **Penultima întrebare. Ce doreşti să le transmii cititorilor?**

- Vă iubesc, voi care sunteţi verbul românesc şi care sunteţi înfiatul lui Dumnezeu, înfiatul lui Eminescu şi înfiatul fratelui meu mai mare Nichita Hristea Stănescu, marele poet român şi sârb.

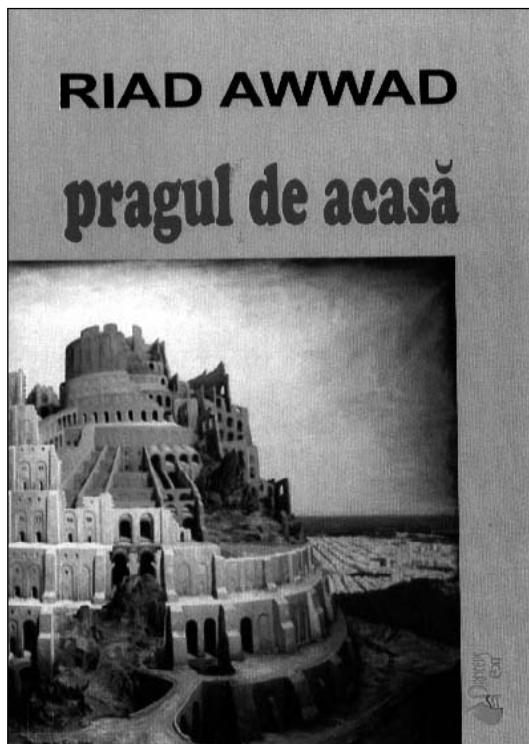
- **Şi noi te iubim, Adam. Să trăieşti şi să-ţi realizezi toate proiectele. Îţi mulţumesc.**

VITRINA CU CĂRȚI

Valeria MANTA-TĂICUȚU

Lecția de înpelepciune

Riad Awwad este un medic sirian, care, după ce și-a terminat studiile în Iași, a găsit de cuviință nu numai să rămână în patria adoptivă, ci și să scrie versuri în limba română, continuând, în același timp, cu inteligență și curaj, acțiunea exemplară generoasă a tatălui său, Suleiman Awwad, care a tradus în arabă peste 100 de poezii române.

„**Pragul de acasă**” (Editura Princeps Edit Iași, 2006) propune o viziune rafinată, dar conservatoare asupra lumii, lui Riad Awwad neplăcându-i, se pare, experimentele de niciun fel. Universul pe care-l construiește poetul este tangent ființei sale, nonimplicarea determinând meditația ironic-detașată. Riad este un contemplativ care, cu seninătate, preferă ca obiect al poeziei ceva situat în afara lui: de aici, lipsa mărcilor subiectivității și apelul la alteritate ori la instanța enunțătoare impersonală: „*Nu citi în vremuri triste / cartea lumii ca poveste / lumea n-o rosti cum este / ci cum ea s-ar vrea citită*” (p. 12).

Dinamica socială, mutațiile datorate civilizației și schimbarea mentalității în sensul înnămolirii în pragmatism și spirit mercantil determină totuși un plâns de unul singur, expresie a alienării, contaminat,

pe alocuri, de „râsu'-plânsu” nichitastănescian (Riad Awwad l-a cunoscut bine pe Nichita și a și tradus în arabă câteva dintre poemele lui): „*Rătăcind prin mari orașe / vezi clădiri / păduri fantastice / mărci și sigle greu negojul / dar și fețe ce te lasă / să plângi singur pân-la moarte*” (p. 13).

Pentru cititorul mai puțin familiarizat cu subtilitățile poeziei arabe, expresia concentrată și tonul moralist ar putea părea desuete; Riad construiește după paradigme străvechi, a căror percutanță asupra neinițiatului este minimă: „*Astăzi mâine și poimâine / cele trei meninge / timpul / sechestrat în ochiul mare / cum îl vezi așă te are / celui rău răsplata după / celui bun pedeapsa calpă*” (p. 14). Ideea este mai importantă decât ființa care o elaborează, și această subordonare - uneori de tip maniheist - față de principii / convingeri / cod moral transformă poemul într-un aforism deglizat: „*unii sting și-n somn lumina / binelui dar dreapta rază / e mai densă decât bezna / câpcăunei nopți câinoase*” (p. 15).

Nu putem vorbi despre un eu liric în poemele lui Riad Awwad, întrucât acesta rareori depășește codul moral și religios constrictiv în care a fost crescut / educat și care presupune o supunere / ștegtere / eclipsare a omului: în zona de unde vine Riad, antropocentrismul este blasfemie curată. Și totuși apar mărci ale subiectivității, într-o artă poetică din care nu lipsește dramatismul căutării: „*Scriu fantomele poema / fantasiei mele, însă / lumânările, o, lume, / nu pot lumina ca floarea / degetului orb când scrie*” (p. 51).

Față de poezie, Riad Awwad are, deopotrivă, atitudinea smerită a credinciosului intrat în sanctuar, și atitudinea îndrăgostitului care dăruiește / dăruindu-se: „*poezia e inelul / ce ți-l dăruie cu smerire / norocos optindu-ți graiul / cu al meu îngemănându-l*” (p. 53). Scrisul presupune o stare de har, o influență benefică venită dinspre astre / divinitate, poetul fiind, adesea, ori receptacolul, ori intermediar pentru un mesaj autonom, emis de o altă instanță: „*E un fel de moarte lentă / dacă versul nu mă scrie / mă cuprinde o maree / ca geroasa plajă-a iernii / foc și gheață / o clepsidră / dând primind sărutul cnutul / cât mai lănced se aude / bu-hu-hu minerva beznei*” (p. 46). Trimiterea la poeticitatea barbiană este un indiciu pentru modul în care Riad Awwad unește „pragul de acasă” cu pragul de la noi.

Cornel DIACONU

BRE !

Ce să mai ceartă ăoția doi, domnule. Tot timpul se ceartă. Pesemne că ți Tăriceanu ție el ceva de nu se sinchisește de loc de ce zice Băsescu ăsta. Îl ție cu ceva... Adică-s mai ef eu decât matala, a^oa-i? Te dau afară dacă nu faci ca mine... Eu zic că invers ar trebui să fie. Da, o fi făcut ți ăsta ceva, d-aia nu poate să-l schimbe. Preedintele are voie să-l schimbe? Are!... Păi nu el l-a pus acolo? Face prostii - afară; hai, altul! Da-i ceva ascuns la mijloc. Se ție între ei cu ce se ție... Dacă-s bandiți!

Eu de ce zic că nu mai vedem noi adică să-i ajungem pă ăilalpi. Că-mi povestea mie Buturugă... C-a fost în Germania, la legat de vie: „Cum i-aci coasta asta - zicea - ăia a plantat vie a^oa, pe terase. E asfalt între ele, mă frate! ăi produc ceva de speriat. ăi la ăia nu-i gard ca la noi. Aici i-al matala, dincoace al meu, ți nici urmă de gard. Care gard? N-are treabă, bre!...”

E tot o vraiște, bag eu seama, da cică nu fură nimeni. Lasă toate alea fără să le păzească, cum era în România pă vremea lu' Pepe^o... ți nu s-atinge nimeni de ele. Păi să vede că nu sunt de-ai noștri p'acolo, că se-nvâpau ei minte... Oricum, e civilizapi rău: cică lasă lucrurile vechi la poartă ți vine unii dimineața cu ma^oina ți le duce la un depozit, sau cam a^oa ceva. Da' nu s-atinge nimeni de ele, chiar dacă unele nu-s vechi-vechi... la să la ți la noi ceva la poartă. Nici n-apuci să intri-n casă că nu mai rămâne nici măcar urma...

Da ei ți câtigă bine, bre... Bine-al dracului... Zicea ăsta că lor le dădea oase sau apte euro pă oră ți lucra 12 ore. Fă ți mata socoteala, că te picepi mai bine... A^oa-i că-i convenabil? Eh! Gândește-te cât le-o fi dândă la ai lor...

Pă nemșoica aia care stă colo o țiți? De fapt ea nu-i nemșoică, e d'aici... d-ai măritată cu-n neamș. Ea i-a dus acolo pă Buturugă ți pă alpii. Mi-a zis ți mie: „Nu vii?” „Nu viu, lasă-mă-n pace, bre!”... Nu mă duc eu acolo. Aci îmi țiu roșu'...

Cu fânu' pentru vacă o-i rezolva cumva... E bunicel fânu acolo, unde-l am adică, în comparație cu alte părți. Da pă-n ăsta bun mai e ți d'ăla uscat, de anu' trecut; că dacă nu l-am cosit... Ar fi oleacă... vr'o două câpipe bune. Dacă l-oi cosi, că dacă aia de la vale de mine n-a cosit ți n-am, boalii, pă unde să ies cu el. S-a mai pornit o-râpă acolo^oa. Ca să vii cu fânu divale nu prea poți, că-ți iese târșul de sub câpișă. Numa-n trepte e toată coasta aia... Afurisită coastă! Oi vedea eu ce-oi face, că pentru vacă am acu'. Am vorbit c-o vecină de lângă mine. l-am

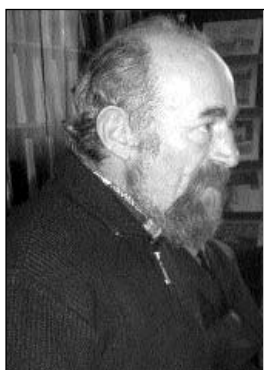
mai făcut ți eu câte-o treabă. Are ea niște coceni lângă casă. ăi mi-a zis: „Pi-i dau, bre, cum să nu pi-i dau; jumătate pi-i dau. Că la câmp nu mai am pământ. L-am vândut. Pe te miri ce... L-am vândut, că dacă nu-l mai puteam duce. Ca s-ajung acolo trebuia să plătesc drumul ți hai să zic că vara mai e cum e. Da' ca să te duci la cules ți să te mai prindă ți-o ploaie...

Acu' câmpu-i coalea-n piașă. Găsești porumb, cât vrei, bre. ăi nu te costă cât dai dacă-l muncești tu. Da dacă am pensia asta... Cum vă spusai, că am fost ofer. Sau nu v-am spus? Mie-mi ajunge cât am, ce să mai zic!... E bine. Putea, adică, să fie ți mai rău, a^oa-i? Nu că muncesc cine ție ce. Mai fac p-aia, p-ailaltă. Mă mai duc ba ici, ba acolo. Mă mai uit la televizor. Trece timpul...

Pă nea Tică-l țiți? Când trăia, săracu... Era frate cu mama. ăi ne-am dus la Puicară să tăiem o scroafă. Cum s-o pi bre, cum s-o legi... că era cât un vișel. ăi slabă!... Am încercat noi în toate felurile; trăgea de noi cum trage tafurile alea lemnele din pădure. Al de Puca, nevasta lu' Tică ăsta, frate cu mama, se uita pă fereastră, la ce figuri făceam noi, acolo. Am legat-o până la urmă... ți nea Codin zice: „Pinepi-o bine, că-i dau cu toporu-n cap!” Da a dat cam p'alături ți numai a stârnit-o. Eh, mai prinde-o dacă poți! Ce-am pășit nu mi-o mai trebui toată viața. Da eu zic că ți porcu ca ți omu, se apără, propiu-zis, când vede ce i se pregătește. Normal, bre, degeaba ne supărăm noi. Simte ți el, nu? Sigur că simte... Ca ți omul... Dacă vezi că vine cineva să te omoare, nu te aperi? Eu a^oa cred: că porcul e ca ți omul, bre...

Mie-mi place la pescuit, la păstrăv. La păstrăv e frumos, bre, dă-l în măsă!... Mai ales acu'; să te duci p-un izvoră de-ăla... E frumos, ce mai! Bănuiesc, după mine, că nici păstrăv n-ar mai fi a^oa mult. Da' era, bre, era păstrăv aici^oa, la noi, sumedenie. Pin minte că era un izvor acolo, unul mic; doar trecea din băltoacă în băltoacă. Mă duceam cu undișă... O fi cincizeci de ani de-atunci. Dacă dintr-o băltoacă luai unul, mai la deal luai altul ți pe urmă, în altă băltoacă, altul ți tot a^oa, pe izvor în sus. De-l mai mare prindeai prindeai tuma' mai la deal. Pînă acolo se ducea, afurisitul!... Bun pește, păstrăvu! ăi lipanu, ți ăla e bun! ăi mai e bună asta... cum îi zice? Loștrîșă. Că asta numa-n apă curată trăiește. A^oa cică...

Da' să-mi spuneți, bre, să vă mai fac câte-o treabă. Să nu mă cinstiți degeaba, zău a^oa! Că p-aci, pă la noi, care mai are câte-o puică, o păstrează acolo. Că dacă nu s-a mai făcut... De ce s-o vinzi ți când oi avea nevoie să cumperi? Doar cumva să mai găsiți dumneavoastră, adică să mai aveți păstrată. Altminteri, p-aici nu mai dă nimeni, chiar dacă are. Nici cu bani nu mai găsești, bre. Un strop nu mai găsești. Noroc să dea Dumnezeu, că tare-i bună!

File din istoria Mizilului

Căpitanul Matei Eminovici

Emil NICULESCU

Frații Eminovici și cariera armelor

Doi dintre frații mai mari ai poetului Mihai Eminescu, Iorgu (George), născut în 1844, și Ilie, născut în 1846, precum și mezinul, Matei (1856-1929), cel mai longeviv dintre Eminovicieni, vor îmbrășa cariera armelor.

Iorgu, după ce a absolvit (nu fără oarecare dificultăți) cinci clase secundare, la Cernăuși, va urma o școală militară prusacă. Întors în țară, intră în armată cu gradul de sublocotenent și, în 1869, este trimis la Berlin, într-o misiune aflată sub comanda colonelului, pe atunci, G. Manu, cel care, mai apoi, ajuns general și unul dintre conservatorii de frunte, va fi protectorul gazetarului Eminescu în perioada care a lucrat la „*Timpu*”.

Matei îl descrie pe fratele său, Iorgu astfel: „*Nalt, păr, mustața neagră, ochii câprii, pielea albă; când râdea, se scșchimba vremea*” (**Omagiu lui Eminescu. Cu prilejul a 20 de ani de la moartea sa**, Atelierele grafice Socec, 1909); calitățile fizice și sobrietatea, calitate apreciată în mediul militar german, au făcut ca să fie ales ca mesager a unei corespondențe a prințului Carol către Bismarck sau un alt membru al casei de Hohenzollern.

Într-un memoriu asupra familiei, Matei va consemna că, asistând la manevrele armatei germane, în Brandenburg, „dintr-o căzătură de pe cal (...) a zăcut doi ani și i s-a tras moartea”, în 1873, la Ipoteti; o altă versiune, înregistrată de Corneliu Botez în volumul omagial amintit, recoltată de la o anume domnișoară Sofia Tăutu, pornește tot de la manevrele brandenburgheze, unde „a răcit și a murit de pneumonie”.

Cea mai extravagantă variantă a sfârșitului sublocotenentului Iorgu Eminovici aparține lui I.L. Caragiale, inclusă fiind în evocarea **In Nirvana**, publicată la 18 iunie 1889, la moartea poetului: „*Mai în urmă, l-am întâlnit tot aici (în țară, n.m.) pe Eminescu, cu un frate al lui, ofițer. Plecau amândoi la studii în străinătate, el la Viena, celălalt la Berlin. Militarul era fratele mai mare; tot așa de frumos, blând și de ciudat - o izbitoare asemănare în toate. Acela a*

mers la Berlin; în câteva luni a speriat Academia militară cu talentele-i și a dat examen care l-a făcut pe mareșalul Moltke să se intereseze foarte aproape de soarta lui, hotărât să-l ia pe lângă dânsul. Ca să-și încoroneze succesul, militarul s-a dus acasă și, fără să lase măcar o vorbă, s-a împușcat. Peste mai multă vreme, când am vorbit cu Eminescu de trista împrejurare a militarului, el mi-a răspuns râzând: «Mai bine, el era mai cuminte ca noi!»».

Singurul dintre frații Eminovici care s-a sinucis a fost Nicolae (n. 1843), dar aceasta s-a întâmplat mai târziu, după moartea căminarului, în martie 1884. Critica a observat că pasajul despre moartea sublocotenentului Iorgu anticipează una dintre cele mai stranii și viu comentate proze ale scriitorului: „*Felul în care prezintă Caragiale sinuciderea nemotivată și neașteptată a lui Iorgu Eminovici amintește în chip frapant de nuvela Inspecțiune, compusă după un deceniu. Fratele lui Eminescu moare ca nenea Anghelache. Să-i fi sugerat acest caz scriitorului ideea enigmaticei nuvele?*” (Valeriu Cristea, **Alianțe literare**, Editura „Cartea Românească”, 1977, p.113).

Ilie Eminovici, cu trei ani și jumătate mai mic decât Mihai, era, după „fișa” lui Matei, comunicată lui Corneliu Botez, „*Blond, nalt, vesel, cu ochi albaștri, mare talent la desemn.*” Nici studiile de gimnazist la Cernăuși nu sunt mult diferite de cele ale lui Iorgu, fiind retras după trei ani, în 1860. Poate talentul la desen să-l fi îndrumat spre planșele de anatomie care făceau obiect de studiu la școala de medicină militară a lui Carol Davila. La sfârșitul lui 1862 sau începutul anului următor, a murit de tifos, la București, molipsindu-se de la soldații bolnavi. În ciornele de adolescență ale poetului, G. Călinescu identifică o poezie dedicată celui sfârșit „în streinătate”: „*Mort e al meu frate./ Nimene ochii-i n-a închis/ În streinătate./ Poate-s deschiți și-n groapă./ Dar ades într-al meu vis/ Ochii mari albaștri/ Luminează un surâs/ Din doi vineși aștri.*”

Tot căpitanul Matei Eminescu adăuga la „rubrica” despre „exterior și caractere”: „

„*Bine cu mama semăna Iorgu și ceva Mihaiu. Cu tata, numai Ilie.*”

Locotenentul Matei Eminovici

Matei, după cum observa Călinescu, „pare a semăna prin longevitate și frigiditate față de familie cu tatăl său”. După ce este elev în Institutul politehnic din Praga, se va înrola în armată, urcând cu oarecare dificultate treptele carierei militare, aceasta și datorită faptului că nu era absolvent al unei școli de ofițeri; în 1881, generalul Gheorghe Anghelescu nota în privința-i: „*Officier intelligent eșit din școala divizionară. Conduita și pinuta bună, aplicat în serviciu, cunoaște foarte bine regulamentele, în rezumat, un foarte bun officier de trupă*” (Augustin Z. N. Pop, **Contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu**, Editura Academiei, 1962, p. 231).

Cert e că, în 1876, la Iași, obține tresele de sublocotenent, dar ipoteza lui Augustin Z.N.Pop, cum că ar fi urmat școala de ofițeri, în anii 1872-1876, nu-i mai dădea timp să încerce a fi student la institutul praguez, unde și G. Călinescu îi consensă prezența: „*Toți băieții au studiat la Cernăuți, apoi unii în Germania, unul la Praga, altul la Sibiu*” (**Mihai Eminescu. Studii și articole**, Editura „Junimea”, 1978, p.32).. Va participa la campania independenței, sub comanda locotenent-colonelului Teleman, în regimentul 4 infanterie; în memoriul său de ofițer, superiorul nota: „*În campanie s-a condus destul de bine în toate ocaziile...*” A participat la intrarea în Plevna și bătălia de la Smârdan și, ca urmare a bunei conduite, a primit șase ordine și medalii românești și rusești: **Virtutea Militară, Crucea trecerii Dunării, Steaua României**, cl. a V-a de război, **Apărătorilor Independenței, Comemorativa Rusă, Crucea de aur cu spade a Sfântului Stanislav**. Așa cum își amintea feciorul său mezin, colonelul Gheorghe Eminescu, „*Schișa un surâs îngăduitor, de câte ori noi copii ne jucam de-a războiul înșirând pe pieptul nostru decorațiile pe care el nu le purta niciodată și care stăteau aruncate într-un sertar. Foarte rar atârna la redingota lui Crucea de aur cu spade a ordinului Sf. Sztanislav. Nu-i plăcea să vorbească niciodată de actele lui de bravură*” (**Ei l-au văzut pe Eminescu** Editura „Dacia”, 1989, p.420).

La 1 iulie 1878, de la conacul de la Florești al prietenului său N. Mandrea, unde s-a aflat pentru o lună la odihnă, singurul său „concediu” în șase ani de gazetărie la „Timpul”, Eminescu îi scria lui

Gheorghe Feraru, interesându-se de soarta lui Matei: „*Te rog informează-mă printr-un mic răspuns dac-a sosit și frate-meu cumva la Craiova, căci sper să fi venit pentru că armata s-a desconcentrat*” (Petru Vintilă, **Eminescu. Roman cronologic**, Editura „Cartea Românească”, 1974, p. 415). Prins de salăhoreala redacțională, dar, poate, și datorită relațiilor mai reci dintre frați, Eminescu nu va participa la cea dintâi căsătorie a lui Matei (1880), petrecută în garnizoana Galați. O informație epistolară, răvașul Veronicăi Micle către poet, datat 8 februarie 1880, luminează, în exces, această căsnicie: „*Henrieta a plecat spre Botoșani; eu am fost foarte îngrijată însă ea m-a asigurat că dimporivă, gerul îi este mai priincios decât aerul cald și s-a dus miercuri pentru a pregăti pe Tata care avea a merge la Brăila pentru nunta lui Matei*.”

*Biata Hanrietă, ce suflet bun și sincer, ții ce îngrijată era mai cu seamă că Matei l-a înșelat pe Bătrân că fata are 9 000 de galbeni și ea abia de are una, e profesoară în Brăila, o cunosc foarte bine, a petrecut mai multe vacanțe la mine, fata e foarte bună, dar urâpică, uripică, mai cu seamă la gură e cam rar de urâtă, și Hanrieta spunea că Matei e amoretat foc. Bătrânul asemenea a fost la Brăila, și a stat 15 zile la Matilda Iosefescu, numele viitoarei nurori, și a rămas așa de încântat de ea încât după ce s-a întors i-a făcut poezii și i le-a trimis. Henrieta spunea că erau niște prostii extraordinare. Bătrânul zicea: «Pe vremea mea așa versuri erau foarte bune»” (**Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit**. Corespondență inedită Mihai Eminescu - Veronica Micle, Editura „Polirom”, 2000, p. 215).*

Prezența locotenentului Eminovici se face simțită în 1882, când o notișă a lui Macedonski, apărută în „Literaturul”, relua o țire din „*Războiul român!*”, unde se nara un pretins scandal declanșat de militar: „*Abateri grave s-au constatat contra numitului. El singur nu a putut nega că a intimidat, insultat și bătut pe locuitorii cari nu se învoia cu armenii arendași în casa cărora oade și mănâncă. A se pune un ofițer în serviciul străinului pentru împilarea țărânului este a nu fi român. D-nul A. Macedonsky afirma că este bulgar acest domn*” (G. Călinescu, **Viața lui Mihai Eminescu**, Editura pentru Literatură, 1966, p. 265); era o manevră a adversarilor cărora redactorul de la „Timpul” le contesta „calitatea de români neaoși”, de a-l include în ceea ce Eminescu numea „elementul de disoluțiune”, aflabil, mai ales, în partidul liberal, provenit din „rămășițele haimanalelor de sub steagurile lui Pasvantoglu și Ypsilant și resturile numeroase ale cavalerilor de industrie din Fanar.”

Un puseu afectuos din partea lui Matei se va consuma, după primul acces grav al bolii scriitorului,

când, pe 13 iunie 1883, locotenentul îi trimite lui T. Maiorescu următoarea epistolă: „*Stimate domnule Maiorescu, sânt informat de D-nu Căpă Niculescu, că fratele meu Michai Eminescu este serios bolnav; vă rog din suflet răspundeți-mi urgent unde se găsește, ca să vin a-l lua la mine, pentru vreun an și, dacă binevoiți, a-mi arăta adevărata stare materială, a lui ca să vin pregătit, căci am vreo 200 galbeni într-un loc, îi iau și-i cheltuiesc toți pentru el. Terminând și-n considerația înaltei stime ce o avea el pentru D-voastră, sânt deplin convins că-n cel mai scurt timp posibil voi primi răspuns exact de la Dumneavoastră și veți îndatora prin aceasta și pe Servul Dumneavoastră, Locot. Eminovitz Adresa Lt. Eminovici Comandantu Comp. I din al 9-lea de Dorobanți, Casarma Aslan din R. Sărat.*”

Însemnarea lui Maiorescu pe scrisoare este revelatoare și dezarmantă: „*I-am răspuns, a venit la București, a luat din vechea locuință a lui Mih. Em. un ceasornic de aur, rămas în păstrare acolo, a venit să mă vadă, promițând ajutor bănesc pentru întreprinderea bolnavului, dar n-a trimis nimic și n-a mai scris nimic, a dispărut*” (I.D. Marian, **Eminescu la Ipotești**, Editura „Junimea”, 1979, p. 197).

Cel care i-a furnizat lui Matei ȋtirea despre dificultățile poetului, Constantin Nicolescu (Căpa), era și el râmnicen, fost student la Berlin, orator și de mai multe ori deputat al județului, ce a „desfășurat o prodigioasă activitate gazetărească, publicistică și umoristică” (Valeriu Nicolescu și Gheorghe Petcu, **Buzău - Râmnicu Sărat. Oameni de ieri. Oameni de azi**, Vol.1, Editura „Alpha M.D.N.”, 1999, p.90). Faptul că ofițerul dădea lui Maiorescu adresa comandantului său de companie, la „Casarma Aslan din R. Sărat” s-ar putea explica prin aceea că, un timp, a fost comandantul unei companii de dorobanți, în comuna Dumitrescu, pe atunci reședința plaiului Rm. Sărat (Constantin Marafet, **Râmnicenii au mai sărăcit cu o legendă**, în „Opinia”, 3 mai 1995).

și bibliotecile au soarta lor

După notabile eclipse de comunicare, la aflarea gravei stări a sănătății lui Mihai Eminescu, frațele Matei intră într-o destul de accentuată trepidanță; peste scrisoarea adresată lui Maiorescu, „*în panica ȋtirilor (...) ceru detalii asupra propunerii de interdicție a fratelui său*”, adică adresă tribunalului Capitalei întrebarea dacă poetul a fost pus sub curatelă. Printr-o adresă a Prefecturii poliției Bucureștilor i se răspunde, la 23 iulie 1883, că la „*petițiunea domnului locotenent Eminovici (...) nu s-a luat de acest tribunal nici o dispozițiune pentru punerea sub interdicție a fratelui Mihai Eminescu, aceasta pentru facerea celor de cuviință. Primit adresa Lt. Eminovitz*”

(Augustin Z. N. Pop, **Ȋntregiri documentare la biografia lui Eminescu**, Editura „Eminescu”, 1983, p.196). Cele „de cuviință” au fost executate cu o abilitate manevrieră deosebită: pe 13 august este, împreună cu căminarul Gheorghe Eminovici, la București, unde „efectuează” o vizită lui Maiorescu; după toate regulile tacticii, tatăl este trimis în avangardă, sau cel puțin așa lasă să se înțeleagă amfitrionul în paginile sale de jurnal: „*A fost la mine tatăl său (anecdote din societatea moldovenească de odinioară) și după aceea fratele său, locotenentul, care s-a folosit de această ocazie spre a-și anexa ceasornicul alienatului său frate*”. Activitățile lui Matei din acea zi justifică ȋntârzierea cu care „onorează” pe mentorul „Junimii”; mezinul a mers la Slavici, ultima locuință a lui Mihai Eminescu înainte de internare, unde se afla „grosul bibliotecii” acestuia (în afara unor lăzi cu manuscrise, cronografe și alte valori bibliofile, ajunse pe altă filieră la Maiorescu și predate, în 1902, Academiei). Cu acest prilej și-a „ȋnsușit” ceasul de aur al poetului; istoria acestuia este relatată, după amintirile mamei sale, de Victor, primul dintre copiii militarului: „*Când Gh. Eminovici a plecat (de la Brăila, n.m.) la București (ȋnceputul lui iulie 1881) a cumpărat din București și a dăruit lui Mihai un ceas de aur cu lanț de 40 de galbeni, ceas pe care l-a păstrat deși a dus de multe ori lipsă*” (Augustin Z. N. Pop, Op. Cit., p.178).

Tot atunci „schipează ȋnțenția de a-l scoate din sanatoriu pe Mihai, așa cum consemnează corespondența Clarei Maiorescu către Emilia Humpel: „*Cum ȋnsă Eminescu e ȋnscris de Titus, doctorul nu-l eliberează decât după declarația acestuia*” (Petrut Vintilă, Op. Cit., p. 565). E greu de imaginat cum ar fi fost ultimii ani ai poetului, odată „recuperat” de Matei.

La 8 ianuarie 1884, când scriitorul se afla internat la sanatoriul Ober Döbling, a murit căminarul Gheorghe Eminovici. O scrisoare a lui Maiorescu către Harieta, sora paralizată a lui Eminescu, relativ rece, pune problema în termenii ei (și) juridici:

„*Departa de a mă fi supărat că mă ȋntrebați despre starea actuală a fratelui d-voastră Mihail, dați-mi voie a vă spune cât m-am mirat cum de nu s-a ȋntrebat nimeni din familia lui despre soarta și ȋntreprinderea lui, de când este trimis de noi la Viena. Nu-mi pot explica această ȋndiferență a familiei; mai ales găsesc inexplicabil pe fratele său, ofițerul (...) Bătrânul dumneavoastră tată, în august anul trecut, mi-a spus că tot capitalul său mobil era de 18 000 franci. Care este partea care îi revine acum lui Mihail, după moartea tatălui său? Aud că și fratele lui de la țară a murit.*”

Răspunsul, din 30 martie, este de o tristă relevanță: după moartea căminarului, Matei „a vâ-

dut toate vitele, la număr 27, mobile din casă, stoguri de fân, 3 vagoane de popu^ooi, făcând trei părți adică, mie, Nicului, și lui Mihai luând cu sine banii și toate hârtiile de valoare, mai ales obligația de 6 000 fr. și biblioteca Nicului de mare valoare, zicând că el a sprijinit pe amândoi frații, și mai multe lucruri le-au făcut, care, deși am o creștere de tot simplă, nu pot și le scrie: și întreb de mulți din familie de ce o face, răspuns că el va păstra pentru Mihai și pre Nicu îl va lua la dânsul(...). Deci eu vă rog din inimă și suflet a vă adresa la fratele meu Matei, care este obligat a-l pune, luându-l toată partea lui. Eu sunt singură pribagă, deoarece în Ipotești au intrat deja posesorul cel nou și eu mă văd nevoită a mă depărta pe lângă o măturoasă la mânăstire.” (Petru Vintilă, Op. Cit., p. 588).

Locotenentul Matei Eminovici „comasase” în garnizoana Râmnicu Sărat, bibliotecile fraților săi Mihai și Niculae (n.1843), fost student în drept, care, bolnav, se retrăsese la Ipotești, ajutându-l pe căminar la treburile moșiei. După moartea părintelui, acesta se sinucide prin împușcare, la 7 martie 1884. Pe 8/20 martie 1884, fără a fi în cunoștință de cele recente, Maiorescu îi scria lui Chibici-Râvneau, la Viena, consultându-l asupra planurilor poetului, după plecarea din sanatoriu: „Vrea să meargă deoamdată la lași la Creangă? (...)Vrea să meargă la Râmnicu-Sărat, la fratele său, ofițerul? Poate să meargă la Botoșani la căsuța părintească?” Varianta Râmnicu-Sărat a picat, Matei Eminovici intrând, până în 1889, într-un con de umbră. La 1 aprilie al acelui an Regimentul 32 dorobanși, în care își făcea serviciul, va fi dislocat la Mizil. În iunie se stinge din viață Mihai Eminescu. Maiorescu avea să noteze, mahnit și contrariat, după înmormântarea poetului: „nimeni din partea familiei”.

Căpitanul recalcitrant și familist

Noua garnizoană pare să fie un bun liman pentru căpitanul Matei Eminovici; în tentativa de a fi „așezat”, se recăsătorește cu Ana Condeescu, sora viitorului primar Leonida, un combatant imbatabil pentru propășirea urbei. Având în vedere că în 1892 divorțul cu noua soție era deja pe rol, la tribunalul din Buzău (pronunțarea va avea loc abia în 1898), e aproape neverosimilă fertilitatea acestei căsnicii; un cercetător indică nu mai puțin de patru copii vlăstăriți din aceasta: **Lelia-Sapho**, **Ecaterina**, **Hanibal** și **Gheorghe**, viitor colonel în arma geniu și deținut politic în timpul regimului „democrat-popular” (Mihai Apostol, **Pagini din trecutul Mizilului**, în: **File din trecutul istoric al jud. Prahova**, Ploiești, Muzeul de Istorie, 1971, p. 77). Aici se va avea „bine” cu high-life-ul comunei urbane: **Gr. Tocilescu**, **Plutarch**

Mare, latifundiar și cumnat al amintitului istoric, Grigorescu, **tatăl viitoarei poete Agatha Grigorescu-Bacovia** și musafirul de vază **I.L. Caragiale**.

Nu la fel de bine vor merge relațiile de serviciu ale militarului, din cauza unui superior, poet și el, ca fratele Mihai, numitul colonel Theodor Aerbănescu, un „pionier al romanței fade”, cum îl va înregistra istoria literară. Colonelul Aerbănescu va rămâne, din punctul de vedere al secretarului Junimii (esteticește), bun în gradul de căpitan: „În **Junimea** se cunosc numai două grade de militari: căpitani și generali. Când un junimist e militar, el e îndată proclamat căpitan. De la căpitan înaintează fără multă zăbavă la general” (Iacob Negruzzi, **Amintiri din Junimea**, Editura „Minerva”, 1970, p. 301). Participant la campania independenței, îi scria, din fața fortificațiilor otomane, măturoii sale, Victoria Aerbănescu, aceea care, după decesul unchiului îi va deveni soție, în termeni donjuanești și fanfaroni, asupra perspectivei Plevnei: „E o adevărată cadână, păzită de tot atâția eunuci căpi soldași sunt. Dar o vom strânge în brațele noastre pe această cadână și, când îmi va veni rândul, nu voi uita să-i iau alvarii ca să și-i trimt” (1877 în **conștiința epocii. Documente, scrisori, articole**, Editura „Eminescu”, 1977, p. 95). Condiția de combatant în sudul Dunării îi crease o imagine agreabilă în societate, inclusiv în cea literară; la 26 mai 1878, Maiorescu îi trece în jurnal că, la o oedință la care participa Caragiale, cneazul Cantacuzino, Ollănescu-Ascanio, Slavici și N. Gane s-au lecturat „*Frumoase poezii de Eminescu, o baladă de Gane, poezii drăguțe de Aerbănescu*.” Dacă acestea vor fi fost inspirate de front, atunci nu este exclus ca una din aceste „drăguțe” să includă și strofa: „*Tunul tună, bomba sboară, / Bravi cu miiile dispar, / Iar colo, în biata țară, / Văduvele plâng amar!*”

Aeful ierarhic al lui Matei a schimbat, în cursul carierei militare, câteva garnizoane, între care Galați și Buzău, fiind, din 1888, comandantul Brigăzii 5 infanterie, al cărui regiment nr. 32 va fi mutat la Mizil (**Documente privind istoria militată a poporului român. Mai 1888 - iunie 1891**, Editura Militară, 1975, p. 497). Relațiile cu subordonatul nu erau cele mai cordiale și foaia de pedepse a căpitanului o testează din plin; colonelul Gramont îi acorda „*Opt zile de arest de rigoare pentru că a calificat pe domnul colonel Aerbănescu «colonel de contrabandă»*”; colonelul Mihai Capoa, mai indulgent, nota: „*48 de ore arest pe parolă* (la domiciliu, n.m.) *pentru că a calificat pe domnul colonel Aerbănescu «borfa politic»*”. Colonelul poet însuși, îi administrează recalcitrantului ofițer „*ase zile arest de rigoare pentru că a calificat pe domnul general Pencovici «civil în uniformă și o calamitate în capul unei divizii»*” - Eustațiu Pencovici era general de brigadă și comandantul

Diviziei 5 infanterie (Gheorghe Eminescu, **Căpitanul Matei Eminescu**, în: „Viața militară”, nr.1, 2000, p. 8).

„efii insultați de Eminovici erau, în general, liberali. Cu ajutorul conservatorilor, va reuși, în 1992, să demisioneze din armată, fără a fi degradat și erters din controalele acesteia. Ciudat, în 1893, și colonelul Theodor ăerbănescu părăsește armata „ca urmare a unor conflicte cu superiori” (**Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900**, Editura Academiei, 1979). Se va consola, un an mai târziu, cu titlul de membru corespondent al Academiei Române, pe care Mihai Eminescu îl va dobândi, post mortem, în 1950. Posteritatea nu a fost ingrată nici cu colonelul prigonitor autor de romanșe populare (în epocă); la 1906, Frederic Dame consemna că, în grădina din fața Ateneului bucureștean, „mai multe busturi împodobesc aleile. Se remarcă cele ale lui Constantin Rosetti, Mihail Kogălniceanu, G.D. Teodorescu, V.A. Urechia, Exarcu, M. Eminescu, Enăchișă Văcărescu, apoi câteva busturi cu decorațiuni simbolice cum ar fi cele ale generalului Em. Florescu, căpitanului (sic!) Th. ăerbănescu, Traian Dumitrescu (Demetrescu, n.m.) (Frederic Dame, **Bucureștiul în 1906**, Editura „Paralela 45”, 2007, p. 352). Intransigența politică a căpitanului pe timpul serviciului militar nu consonează, mai deloc, raptorului care s-a dovedit ca hered al Eminovicilor. „Cum putea el pretinde că i-a sprijinit pe cei doi frați - se întreabă I. D. Marin - când ei nici adresa nu i-o cunoșteau? Cu ce drept a luat biblioteca lui Niculai, când acesta încă trăia, iar biblioteca acestuia nu era moștenire.” Altundeva se sugerează că Matei ar fi autorul moral al sinuciderii fratelui jurist: „Matei a pus mâna pe toată averea rămasă de la Gheorghe Eminovici, lăsându-l pe drumuri pe fratele său Neculae, care s-a sinucis prin împușcare...” (Petru Rezuș, **Mihai Eminescu**, Editura „Cartea Românească”, 1983, p. 123). Memoriul din armată al lui Matei cuprinde, între altele, câteva însemnări ale unor superiori ce au, peste timp, un aer paradoxal; colonelul Jarcă (bănuim că unul din numeroșii ofițeri ai familiei Iarca, din Ojasca Buzăului) însemna: „Intelligent și m-am convins că-i foarte cinstit” (1879), colonelul Cucuic, de asemeni: „Acest ofițier are oroare de hoșii și dându-și silința să le descopere, a fost uneori rău apreciat” (1884), generalul Radovici: „Foarte cinstit și constat că biciuiește viciurile armatei” (1888, an în care, datorită afacerilor cu armament / furnituri militate derulat de frații Maican, căzuse, după doisprezece ani de cărmuire, guvernul liberal), colonelul August Gorjan, „pacificatorul” revoluției de la Ploiești: „caracter nobil și foarte onest”. Excedat de atâta onestitate, colonelul Mihai Capșa, nota, în 1890, la Mizil: „Rugă să verifice gestiunea n-a voit. Mi-a trântit în nas demisia. Deși

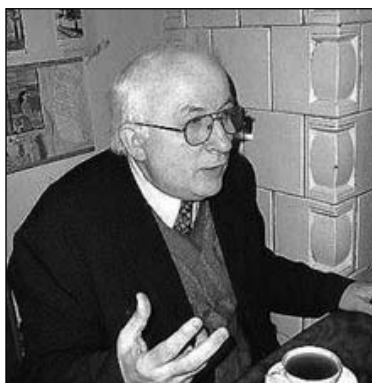
capabil, dar prea se crede” (Gheorghe Eminescu, Op. cit.). Cine se credea Matei Eminovici?

Testatorul de drept al poetului

După ce este trecut în rezervă, în iunie 1892, datorită refuzului de a „executa pedepsele ordonate”, sancțiune comutată în demisie, căpitanul și ia în serios condiția de moștenitor al drepturilor de autor ale lui Mihai Eminescu, oprind, printr-un anunț publicat în Monitorul Oficial editarea operei fratelui de către Maiorescu (banii realizați din cele vreo zece ediții ale liricii eminesciene de către liderul Junimii fuseseră destinați, între altele, și acordării unor burse pentru studenți merituosi, dar fără mijloace materiale).

Matei, realizând că numele literar pe care i-l dăduse Iosif Vulcan poetului devenise un brand, și-l va „moșteni”, pe lângă ceasul de aur, cărți, unele documente, și pe acesta, convins că va da, astfel, mai multă greutate condiției sale de testator al operei poetului. Efortul de a-i deveni editor se va solda cu o singură ediție (1895), unde, textului ediției maioreștiene îi vor fi adăugate două texte de maximă junețe, apărute în revista „Familia”, și o prefăță în care lansează ca dată a nașterii poetului un 20 decembrie 1849; au urmat încă două ediții, după care „s-a risipit în neant” (Z. Ornea, **Edițiile lui Eminescu**, în: „România literară”, nr.12, 2001, p. 9). Cele 15 000 de pagini ale manuscriselor eminesciene rămase în lada lui Maiorescu s-au salvat ca prin minune; perspectiva cedării acestora către fratele Matei ar fi fost, după Z. Ornea, catastrofală: „s-ar fi pierdut, pe vecie, acest tezaur, militarul fiind în stare să vândă manuscrisele cu bucata.”

Soarta bibliotecilor, dobândite prin abuz de mezinul familiei, va fi, și ea, pecetluită prin obtuzitatea orgoliului și neglijența noului stăpân; în 1895 Matei propune Fundației Universitare „Carol I” din București o donație de carte din biblioteca poetului. Bibliotecarul instituției, viitorul filosof C. Rădulescu-Motru răspunde pripit, desigur, că a eliminat din „uvrajele” propuse spre a fi donate „pe cele care le avem deja”; mai mult, bănuind că lista ar mai putea „suferi” adăugiri, supralicitează: „Așteptăm cu multă bucurie de asemenea și lista de uvraje de filosofie etc., din biblioteca lui Mih. Eminescu.” Matei nu va mai da curs invitației, împărșind biblioteca lui Mihai copiilor săi, Gheorghe și Ecaterina, măritată Persu. Aceste texte și cărți ale rapsodului „nepereche” al românilor s-au risipit și mistuit pentru de-a pururi în calamitățile celui de al doilea război mondial. Căruia Matei Eminescu îi va supraviețui (m.1929), bucurându-se de stima pe care transilvănenii din Bistrița i-o rezervau fratelui poetului național.

Poeți din Afganistan

În românește de *Dan BRUDA^{CU}*

Nadia ANJOMAN

Mi-s aripile captive și nu pot zbura

Aud pașii verzi ai ploii
 Iată-i cum vin
 Căpiva-nsetați ce-au sosit
 Cu hainele de pe ei prăfuite
 Cu respirația întinată
 De decepția mirajelor
 Pașii, ușași și prăfuiți
 Sosesc aici acum
 Fete, crescute cu suflete rănite
 Și trupuri acoperite de răni
 Fericirea s-a ferit de chipurile lor
 Inimile, bătrâne și sfâșiate
 Cuvântul zâmbet nîcîcînd scris
 În cartea buzelor lor
 Nici măcar un strop de lacrimă n-a curs
 Pe râurile secate ale ochilor lor.
 Oh, Doamne!
 Nu știu dacă strigătele lor mute
 Ajung la nori, la Ceruri.
 Aud pașii verzi ai ploii.

Khwaja Abdullah ANSARI

Am venit

Am venit din încreț
 Și mi-am întins cortul în Pădurea
 Existenței materiale.
 Am trecut prin tărâmurile minerale și vegetale,
 Apoi mintea m-a purtat în cel animal.
 După ce-am ajuns acolo, am mers mai departe.
 Apoi în scoica cu scilpîri de cristal
 A inimii omenești.
 Am hrănit picătura eu-lui într-o Perlă
 Și împreună cu cei buni
 M-am plimbat în jurul Casei de Rugăciune,
 Iar apoi, am mers mai departe.
 Am pornit după-aceia pe cărarea ce ducea la El

și-am devenit rob la ușa lui;
 Apoi a dispărut dualitatea
 Și m-am contopit cu El.

Wasef BAKHTARI

Calamitate

Ca lemnul ce arde, mă strâng de durere
 Cutremurat de soarta seminței de rodie
 Oricine-ncearcă să se elibereze
 Din strânsoarea scoicii, membranei și cutei
 Le pine-ntâi prinzându-le invers
 Apoi le strivește
 Le mănâncă, savurându-le, una câte una.

Rabia BALKHI

Iubire

Sunt prinsă-n plasa atât de-nelătoarei iubiri
 Nici una din strădaniile mele nu reușesc
 Nu știu când am călărit înfocatul armăsar
 Cu cât îi trăgeam mai mult hăpurile
 Cu atât mai puțin mă băga-n seamă
 Iubirea-i un ocean cu un spațiu nesfârșit
 Nici un înțelept nu poate înnota niciunde-n el.
 Un iubit adevărat trebuie să rămână
 Fidel până-n ultima clipă
 Și să-nfrunte cursul reprobabil al vieții
 Când vezi lucruri hidoase,
 Imaginează-ți-le frumoase
 Înghite otrava, dar visează gustul dulce-al zahărului.

Khalillulah KHALLILI

Căderea fructului amar

Sunt fructul amar căzut la pământ
 Așa rămân în prinsoarea timpului
 O primăvară a libertății! Grația ta,
 Ce-ar putea fi altceva
 Decât să-ndulcești acest fruct amar

Cea mai de preț avere a lumii acesteia
E compania prietenilor,
Agonia morții:
Despărțirea de ei.
Întrucât ei sunt toți împreună, prietenii
Odihnesc adânc în inima prafului.
Ce mai contează
De-s vii sau morți.
Destinul m-a modelat din durere și suferință.
Vai, ce bucurie mi-a hărăzit cupa vieții?
Ca o lumânare arzând în vânt
Tremur, ard ... mor.

Drumul spre cavatul de trestie

În sufletul meu e
Prizonier un Țipăt.
Unde mi-e cavatul de trestie?
Casa a devenit o cuocă
Care-i calea spre deert?
Prima suferință mi-a ocupat ziua
Iar supărarea de la asfințit până-n zori.
Unde ți-e chipul ca o floare, Saaqi?
Unde-s urletele beșivilor?

Laila Sarahat RUSHANI

Flăcări

Flăcările ce-au devorat casele
Erau Roii
ai-au lăsat cenuă.
Sângele ce l-au vărsat și-a curs
Pe fila de calendar
Mai e încă ro
Frunzele toamnei
De culoarea mohorât-a asfințitului
Erau roii
Roii
Până și culoarea comarurilor mele
E tot roie
Roie, roie
Iubitule,
Când ai spus că vei veni la mine
Cu un buchet de flori roii
Am tremurat
Tremurat
Tremurat

Muntele Assamayi

Oh Assamayi
În respirația ta-mpietrită
E duhul a o mie de mute scânteii
Oh piatră, oh răbdare
Înălțimea ta e tăria credinței

Poemul sublim al istoriei
Oh munte
Mitul mândriei sacre
E înscris
În mintea ta
Nesfârșita durere a acestui ora
E de mult timp
Gravată-n împietrită ta venă
Oh piatră, oh răbdare
Oh martor mut al crimelor
Ce rană s-a umflat
În sângerânda inim-a pietrei
Ce zi-a zdrobit brusc inima
Oh piatră, oh răbdare.

Bashir SAKHAWARZ

Sora mea

Prin grosimea depărtării
Prin pereții munților
Prin adâncimea oceanelor
Te-am atins noaptea trecută
Ți-am atins durerea
Ce-a devenit a mea.
Zâmbetul copiilor n-are-nșeles
Florile cresc, dar sunt ele flori?
Copiii zâmbesc, dar oare cu-adevărat?
Fără copiii voștri
Fără grădina voastră
Florile și zâmbetul nu cresc
Fără mâna ta
Viața noastră nimicul.
Când ai plecat
Mi-ai optit „ai grijă“
Ai avut grijă?
Ai zidit un vis?
N-ai văzut speranțe irosite?
Dezastrele-s în aer
Ele cresc în grădina voastră
Cad din copaci.

Silvia Ioana SOFINETI

„Desculț“ în mileniul III

Despre romanul *Desculț* și, în general, despre toată opera lui **Zaharia Stancu**, s-au spus multe lucruri la vremea apariției, de cele mai multe ori lucruri pozitive, la superlativ chiar. Cititorul postrevoluționar are, însă, o părere aproape opusă, lui părându-i-se destul de bizară gloria de care s-a bucurat romanul. Introdus în manuale încă din 1960, tipărit și retipărit, Zaharia Stancu a fost unul dintre cei care s-au pus în slujba partidului comunist nu pentru erau obligați, ci pentru că ei chiar credeau în „revoluție” și în „luminarea” maselor populare prin intermediul literaturii. Pentru a-l înțelege, ar trebui să știm ceva mai multă istorie decât știu tinerii de azi, ar trebui să știm care era statutul scriitorilor în societatea socialistă, care erau regulile impuse de regim și multe altele, privitoare mai ales la „obsedantul deceniu”.

În primii ani ai comunismului, impus cu forță în România după 23 august 1944, exista un singur tip de literatură acceptată oficial și difuzată prin toate mijloacele: cea de „propagandă și agitație”. Repertoriul era unic, de origine moscovită, iar literatura trebuia să servească doar belurilor „înalte” ale partidului. În numele unei așezări „ascuțite a luptei de clasă”, a organizării și a manifestării „dictaturii proletariului” (din teoria marxist-leninistă), au fost încălcate brutal drepturi și libertăți democratice elementare ale oamenilor. Sub acuzația imaginată de „trădare”, „sabotaj” sau „agent al imperialismului” a fost profund afectat tot corpul de elită al vieții politice și culturale interbelice. Între 1947-1952 au fost înscenate numeroase procese politice, care s-au soldat cu pedepse grele în închisori sau lagăre de muncă (Gherla, Aiud, Pitești, Râmnicu-Sărat, Portița, Canalul Dunăre-Marea Neagră), unde au pierit mulți adversari ai comuniștilor. Printre aceștia, marginalizați sau închiși, se numără: **Ioan Lupaș, Ion Petrovici, Mircea Vulcănescu, Lucian Blaga, Simion Mehedinți, Dimitrie Gusti**.

Comunismul a antrenat și grave modificări ale culturii naționale. În încercarea de a imita modelul sovietic, unii autori, trecuți în slujba culturii comuniste (culturnicii): Mihai Roller, Iosif Kișinevski, Iosif Ardeleanu, Leonte Răutu au încercat rescrierea valorilor tradiționale sub lozincă demagogică a marxism-leninismului. Ei au modificat, din convingere sau pentru a supraviețui, istoria țării și au fetișizat, în

literatură și în artă, chipul muncitorului. S-a introdus, după 1946, o cenzură foarte strictă, care a afectat peste 2.000 de titluri de cărți și de reviste. În epoca celui mai înrâcnat dogmatism, cultura română a fost din nou afectată, în 1948, de reforma școlară și de reorganizarea Ministerului Învățământului, a Academiei Române și a institutelor de cercetare. Între 1956-1959, intelectualitatea a fost iarăși lovită de un val de represiune. Mulți profesori au fost înlăturăți din instituțiile de învățământ superior în baza unor acuzații fictive. Discipline care aduseseră, altădată, faima științei românești, au fost etichetate drept „burgheze”: filosofia, statistica, sociologia, și au fost practic desființate.

Situația aceasta a fost prezentă mai ales până la moartea lui Stalin (5 martie 1953), deși, de fapt, a continuat și după aceasta, dar sub altă formă. Literatura de propagandă a început să aibă o rivală timidă, în care se puteau recunoaște atribute ale literarității. Din când în când, reușeau să apară în raftul librăriilor și cărți care nu se supuneau canoanelor regimului, romane „realist-critice”, care demolau societatea burgheză, sau câte un volum de poezii nemilitante. Acestea nu erau agreate, ci tolerate de partid, care încerca să-și refacă în rândul intelectualilor credibilitatea. Apariții ca **Bietul Ioanide** (1953), **Toate pînzele sus!** (1954), **Moromeții** (1955), **Străinul** (1955), **Cronică de familie** (1957), **Groapa** (1957) sau versuri ale lui Tudor Arghezi au un caracter cu totul excepțional.

Revenim însă la literatura agitatorică, această pată rușinoasă din istoria literaturii române. Indiferent de numele care i s-a dat: „literatură proletară”, „literatură militantă”, „realism socialist”, „umanism realist”, „revoluție culturală proletară”, ea are la bază o dictatură puternic întemeiată, al cărei instrument eficace va fi. Cot la cot cu presa, radio-ul, școala și armata, literatura propagandistică era concepută să pregătească soldați ai partidului, adoratori fanatici ai idealului comunist. Pentru aceasta trebuia schimbată radical mentalitatea, în principal prin reluarea unor teme și subiecte, prin insuflarea „cultului sfinților martiri” (soldatul sovietic - eroul civilizator, comunistul care s-a jertfit pentru fericirea noastră), a cultului apostolilor credinței (Lenin, Stalin, Gheorghiu-Dej), a cultului bisericii ocrotitoare (Partidul), a cultului regatului ceresc - paradisul dreptății (Uniunea Sovietică), a cultului omului nou, exorcizat, izbăvit, mântuit prin dreapta credință, vigilent, înfruntând tentațiile păgâne, trecutul rușinos, încarnările viclene ale dușmanului, bucurându-se de trezirea la viața cea nouă („de la orașe și sate”) și râvnind la beatitudinea, la fericirea promisă și eternă a dreptcredincioșilor (raii comunisti)¹. Această literatură trebuia să fie cât mai accesibilă: poezia imita

ritmurile baladei tradiționale sau solemnitatea imnă; proza, în schimb, era construită după modelul basmelor, al romanelor populare sau al **Vieșilor Sfinșilor**, în care Binele iese mereu învingător în fața uneltirilor Răului. Textele capătă o structură internă rudimentară, dar solidă și imuabilă prin utilizarea unui sentimentalism latent, a unor trucuri lacrimogene. S-a reușit crearea unei mentalități bazate în special pe sentimentul invidiei și al urii față de cei bogași sau bogași și străini.

După smulgerea primelor adeziuni (1946-1947), la care a participat din plin și Zaharia Stancu, și după alegerile din 19 noiembrie 1946, alegeri falsificate de către comuniști, a început compromiterea imaginii scriitorului ca simbol al onoarei naționale, puterea conținând pe vanitate, resentimente și arghirofilie. Scriitorii trădători, cei care au ales „onoarea”, au fost răsplătiți cu privilegii; este vorba, în special, despre aceia care n-au intrat în atenția criticii în perioada interbelică și care acum voiau să se „răzbune” și despre unii tineri care voiau să urce fulgerător pe scara celebrității. Urmele mentalității introduse de literatura propagandei încă se mai pot vedea. Atunci s-au avut în vedere masele semianalfabete, atinse de sărăcia postbelică, amărășii și marginalizații. Alături de miturile invidiei, s-au insuflat și miturile speranței: mitul Revoluției mesianice și mitul Noii Vîrste de Aur, în strînsă legătură cu mitul Progresului.

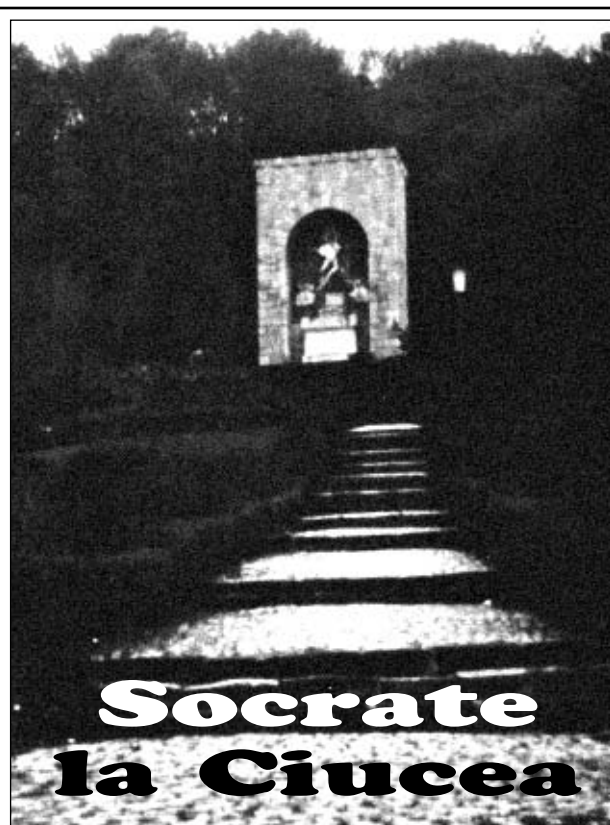
Pe la jumătatea anilor '50 are loc colectivizarea și începe procesul industrializării, ceea ce a transformat românii într-o populație egală în sărăcia ei și a dus la răsturnarea gravă a structurilor tradiționale ale satului românesc și a sistemului său propriu de valori. Schimbările politice de la Moscova au determinat și schimbări „cosmetizate” în politica lui Gh. Gheorghiu-Dej; puterea era singurul lucru care conta și trebuia păstrată cu orice preț. În ciuda unei aparente destalinizări, structura și fundamentele staliniste ale regimului au rămas neatinse.

Imediat după 1948, toți cei care voiau să se vadă tipăriți ies la suprafață. Trebuiau doar să adopte „repetarul oficial de teme didactice, de conflicte rezolvabile în spiritul optimismului de partid, o tipologie anume și o tonalitate luminoasă, convențională”¹. Scriitorii erau îndemnați să oglindească marile transformări socialiste. Trecutul putea fi și el abordat, dar privit cu ochi revoluționar, în nici un caz obiectiv, deoarece el reprezenta doar „lupta de veacuri a poporului împotriva claselor exploatare”.

(va urma)

1. Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism. Proza*, Editura Fundației PRO, 2002, p.19

2. E. Negrici, *op. cit.*, p. 28

Ajungând la Ciucea, cu niște ani în urmă, prima întrebare a mea a fost ce îi lega, ca esență poetică, pe Ady Endre și pe Octavian Goga. Primul, un om de stînga și „profet” revoluționar - „*duomanul vieșii magiare, în politica ei, în societate, în literatură*” (**Böläni György**), cel de al doilea - „poetul pătimirii noastre” - un om de dreapta și naționalist pe deasupra.

Este o relație interesantă, care nu poate fi redusă la una de „afaceri” (Ady Endre i-a vîndut domeniul de la Ciucea lui Goga). În fond „Christoșii maghiari” ai lui Endre („*ai crucea lor nu aduce Mîntuirea / Căci nu pot să facă nimic, / Oh, nu pot să facă nimic*”) seamănă teribil cu păranii lui Goga. Acesta din urmă personifică „crucificații” în ființa păranului român și conchide: „*Împins de visele dearte, zadarnic drumul tău îl sui, / Biet călător, în lumea asta, tu nu mai ești al nimănui!*”

Poate că i-ar fi putut împăca - pe cei doi, care nu s-au certat niciodată - Blaga, cu fascinanta sa „teorie” a raiului ce devine luminos, pentru că: „îl luminează iadul cu flăcările lui”.

Dar atunci, la Ciucea, într-un amurg ce incendia pavajul care ducea spre mausoleu, mi s-a părut, pentru o clipă, că oamenii pot fi zei. Și că un astfel de zeu a fost Goga. Am închis ochii și l-am văzut rîzînd, în timp ce închina, cu invitatul lui, Socrate, cupa de cucută.

Lucian MĂNĂILESCU

Tineri poeți români

Aida HANCER

cântarea cântărilor

uite cum m-am ratat
mi se părea că în fața mea cântă o pasăre fără voce
un experiment de ființă fără vocație
era o zi deloc luminoasă
și aproape extraterestră prin liniștea
pe care-o înghesuia în arterele principale
alte corpului meu
și atâția oameni
călăreau în sinele lor nori de lumină
încă am considerat falsă
un accident al imitației
pasărea fără voce sau vocea
a cărei pasăre aproape că nu se vedea
nu merita văzută

atunci mi-a apărut prima oară un zid înainte
un zid copleșitor
care se făcea din păsări moarte
una câte una puse ce ciocul deschis
și am înșeles că din tot zidul de păsări
aproapeputrede
una fără voce și fără duh
e cumva cea mai iubită
ea o să rescrie pentru mine când va avea timp
cântarea cântărilor

cronică

motto: „tu dormi, sunt singur am inventat poezia
și nu mai am inimă”

(Virgil Mazilescu)

ei i s-a propus să fie Dumnezeu și-a refuzat
fiindcă n-ar fi putut să stea liniștită și frumoasă
numind pe rând până la bătrânețe
un animal două trei și totuși
ei i s-a propus la un moment dat în viață
să fie Dumnezeu
a refuzat liberă urmărită necrezută
ființă cu trupul dezlegat ca și coasta unei păsări
n-ar fi putut cum nici acum nu poate
să vadă un copil care mișcă peștii
murind pe o cruce
ea ar fi legat toți
toți oamenii de o creangă
și-ar fi atârnat de fiecare câte un înger greu de tot
și de înger câte un animal dintre fiarele câmpului
de fiecare animal ar fi atârnat câte două gropi
câte două perechi din fiecare
și la sfârșit de acestea toate
o piatră mare și netăiată nelovită
dar fiindcă totul
totul în atitudinea ei ar fi fost
salvarea aceluia Isus
ea a refuzat și nefiind Dumnezeu
s-a întâmplat.

Ionuț RADU

Devenire

În fiecare nouă zi
un alt soare
răsare pe o altă planetă
Pământ

Poem cu ochii deschiși

Irisul mă caută noaptea îmbrăcat cu trupul
celelalte de-a doua vederi
de fiecare dată mă găsește hrănind animalele
fantastice cu aceeași literă A
pentru a le putea hrăni alerg spre cel ce voi fi,
dacă din întâmplare o amintire prea veche
s-ar folosi de acest ochi s-ar solidifica
și trecătorii grăbiți nu ar ști
de ce statuile pot plânge doar cu lacrimile îngerului,
doar ochiul deschis în interior se dezleagă
de nopțiunea lui Tu.
M-am simțit spionându-mă
și știu că cineva se folosește de anatomia mea

să slujească în imaginarul pietrelor
nearuncate în păsări,
înpelesul a luat trup de carne.
Cu urechea lipită de aer personajele
decodifică mișcările din viitorul poetului,
tac împreună cu toate cuvintele
doar unui număr de cinci le dau voie
să verifice ușa de la intrare a propriilor vise
aștept o copie xerox a cerului la maturitate
când era mic i-am sărutat glezna piciorului drept
sărutul acesta l-am regăsit prin iarba udă a dimineții

Dacă aș fi fost mag aș fi urmărit deplasarea stelei
pe un cer întors cu fața spre centru
aș fi sesizat valurile produse
de trecerea prea aproape de eu a cometei.
Ochiul meu încă nu a atins realitatea cu mâna
în pelerinajele sale a întâlnit
doar amintirile păstrate în exterior.
Trecerea cometei prin apropierea numelui meu
sau al altuia
este egală cu o schimbare la față.

Pești cu valoare de simbol

Înainte să desenezi un pește
varsă lacrima în care poate supraviețui.
Potopul este plâns pentru cel mai apropiat sine,
când liniștea îi-a curățat gleznele
lacrima se-ntoarce în izvor
și ochiul se deschide curat,
peștii nu știu să plângă în paharele noastre de cristal,
ei doar pescuiesc oamenii
care au excavat pentru oceanele zilei a doua.
Peștii deschid ferestrele submarinelor
să curgă peste chipul lui Iisus.
El îi învață să respire sub apă,
ține o lacrimă neplânsă
în care lona domesticește monstrul marin,
apele îi-au văzut chipul în lacrima Lui,
Petru n-a invitat peștii să meargă pe apă
și i-au udat picioarele cu cel mai scurt vis al lor.
Corăbierii au pescuit primul meu chip
și l-au vândut peștilor pentru un bănuș de argint...
Neputincioasă este punctuația în fața peștilor
care sar din apă în următorul anotimp.

Îngerul este o bucată decupată din cerul de lângă noi

Sunt contemporan cu îngerul meu
îmi cunoaște identitatea, m-așteaptă
la începutul fiecărei ore în spatele irisului
la umbra unui copac.

În apropierea numelui său istoria se retrage,
numerele se convertesc la creștinism
încetează să golească oceanul în groapa din nisip.

Îngerul poartă raiul după el pentru a nu locui
în afară, dorește să fie plagiat.
S-a stabilit la bloc, am vorbit cu administratorul
îngerul îngerului își va face rugăciunea la mansardă,
mă uit la unul din îngeri
până când irisul miroase a tămâie,
învâp irisul să bată mătânii fără a mișca
obiectele la care privește.

Dimineața mă îmbrățișează
cu brațele laterale ale crucii,
gust din tălpile lui lumină neșutată în picioare,
hrănește numele său știut de mine cu pâine
cumpărată de tatăl meu de la magazinul din colț,
oasele îngerului își continuă levitația
și când acestuia nu-i mai folosesc în alergare ...
scaunul este un vis repetat de foarte multe ori
pentru că îngerul când descântă
să-și poată odihni culoarea oaselor.

Câteodată văd curgând în afara mea
lacrimile lui de bucurie știu că formatul A4
este prea strâmt pentru el. În mod voit
și-a lăsat vertebrele în interiorul verbelor,
a rămas în spațiul vocalelor nu-l deranjez,
iubind îi atrag ideile până le pot îmbrățișa.
Îngerul vorbește la persoana mea întâi
rostesc cuvintele scrise în sângele lui alb
nu le las să decedeze pe hârtie,
citez tăcerile celor vii semnez sub rostirile lui.

Îngerul dorește să fie plagiat

Când aud tăcerile lui, organele muzei - cuvintele
încep să devină vizibile, aproape că înțeleg
de ce este nevoie de o trecere prin fața oglinzii.

Întâlnire în cerul din apropiere

3. Am obosit să ne meargă pământul pe tălpi
abandonăm trupurile pe marginea străzii
și continuăm îmbrățișarea,
scurtăm distanțele rostogolindu-ne prin inimă,
din clipă în următoarea clipă
intrăm dezbrăcați de amintirile celorlalți.

5. Lumina păstrează intactă călătoria prin celălalt
ca pe o fotografie din albumul de familie...
facem dragoste dezbrăcați de trupuri
suflătele își ating degetele
fără a tulbura liniștea apelor
ne reamintim că nu suntem despărțiți
aflăm că suntem unul, inventăm un cer nou.

Valeria MANTA - TĂICUȚU

Vitrina cu cărți

Traseul ezoteric

Tânărul din romanul lui Gheorghe Neagu (*Templul iubirii*, Editura VALMAN, 2007), aparent în stare de catalepsie, are scoase din funcțiune doar mecanismele inhibitorii ale eului și supraeului, astfel încât poate pătrunde într-o zonă abisală, acolo unde miturile străvechi, arhetipurile, reminiscențele memoriei colective se îmbină cu poezia. Fragmentele lirice alternează cu cele relatând etapele unei călătorii inițiatice. Regresia temporală se oprește într-o etapă numită Omedania, o cetate ideală, un reper spiritual spre care tânărul, devenit Omedeu, aspiră. Linia ontologică a personajului nu include religiozitatea, ci un fel de politeism precuțin, de tip asiatic, și un comportament ascetic, bazat pe introvertire, lupta cu sine, eliberarea lăuntrică, atingerea nirvanei prin meditație.

Dacă luăm de bună informația că, în ultimele momente ale vieții pământești, eul își recapătă în totalitate memoria și vederea panoramică asupra ontogenezei proprii, putem considera episoadele lirice, care nu au, de altfel, niciun fel de legătură cu discursul narativ despre călătoria inițiată a lui Omedeu, drept niște flashuri ale memoriei. Tonul este vag sentimental, sentențios, mahnit, al unui om care suferă și nicidecum al unui filosof care se amuză producând truisme în serie: „O dată vă spuneam că am murit. A fost de ajuns un vânt de primăvară, pentru ca moartea mea să nu mai poată fi certitudine. Acum aștept să înfloresc. De câteva zile sunt bolnav de cerul de deasupra vieții mele. Dar azi, când simt că primăvara va sosi, am început să sper în înflorirea trupului meu. Minte a început să se ridice. În fața mea, doar întinderi nesfârșite. Când voi zări o floare ieșind pe întinderea așteptării, voi dori ca zborul albinelor să ne unească. Până atunci, voi, semenii mei, mulțumiți-vă că nu am murit încă! Că mai sper în venirea primăverii ce-o aștept. Iar dacă voi nu vă puteți bucura, n-am nicio vină. Înflorirea mea va aduce lumină în priviri. Nu vă spun acest lucru doar pentru a vă apropia de sufletul meu. priviți-vă în fața omului înflorit și-mi veți da dreptate” (p. 13). Astfel de mici poeme în proză, structurate sub forma unui monolog adresat, întrerup ritmic traseul inițiat al prințului Omedeu și au rolul unor pauze de respirație. Totodată, prin frecvență și ritmicitate, ele dilată timpul lecturii, permițând reflecția asupra simbolurilor presărate în fragmentele narative cu care alternează. Vocea naratorială este scindată, interpretând o partitură apollonică și una dionisiacă; patima și meditația, revolta și resemnarea sunt coordonatele unei personalități dizarmonice, care, pornită în căutarea propriei identități, se îndepărtează într-atât de centru, încât

uita de scopul căutării și se rătăcește într-un hăni metafizic.

Dacă ignorăm ritualurile de tip masonic la care este supus prințul Omedeu, călătoria lui seamănă, în bună măsură, cu aceea a emirului macedonskian, pornit și el în căutarea idealului. Izgonit fizic din Omedania, prințul trebuie să o recâștige spiritual. Reperele sunt pur simbolice: apele lazului, cotul Vâlcele, Calea Spiritului, Templul Carantinei, Calea Năzuinței Supreme, Unghiul Suprem, Colțul Peștelui etc marchează un traseu ezoteric, ce nu are nimic de-a face cu semantica obișnuită. Obligația tânărului este de a se supune, de a-și perfecționa capacitățile de cunoaștere, de a refuza Calea Vieții, îmbuibarea trupului și adormirea spiritului și de a acționa după reguli prestabilite. Limbajul pe care-l folosește exclude inventivitatea lingvistică și spontaneitatea, fiind o combinație strategică de formule ceremoniale și sentenții ambigue. Sigur este doar mesajul constant pacifist al prințului, educat în spiritul evoluționismului de tip darwinist: „Nu catastrofa, ci continuitatea Universului a dat la iveală omul. Omul este produsul unei legături logice specifice oricărei planete. Nicio planetă nu va putea beneficia de apariția unei viețuitoare identice nouă, atâta vreme cât nu va avea condiții identice. Nu pot să cred că după o catastrofă nucleară, mai este posibil să apară din nou pe pământul distrus, un alt pământ, care să ducă la apariția unor făpturi care să se poată numi oameni. În universul apropiat cunoașterii noastre, zeci și sute de planete se întrec să ne aprindă fantezia. Să nu ne speriem de existența noastră individuală scurtă. Am creat urmași capabili să continue drumul spre suprema revelație. Catastrofa este un spasm trecător acesteia, dar care n-a creat nicio formă de viață. Cataclisme au distrus o parte din speciile existente, lăsând câmp liber evoluției celor scăpate din marea înclătcare. Omule atomic, fii bun, răbdător și nu tulbura legea evoluției universale cu catastrofe inutile” (p. 15).

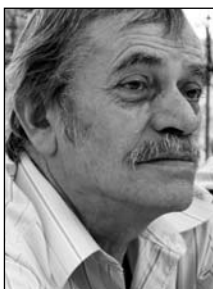
Când ajunge la ultima pagină, cititorul înțelege că a fost martorul unui experiment, că i se cere o schimbare de perspectivă și că tot ce a citit trebuie reevaluat / interpretat; acest truc narativ îl ajută pe Gheorghe Neagu, prozator cu experiență, să spună ceea ce vrea (sau ceea ce trebuie) fără să se teama de consecințe: în definitiv, este vorba despre un delir al unui personaj schizoid care, în momentul scurt de luciditate indus de medicamentație, neputând pune în armonie ceea ce descoperise în zona subliminală cu ceea ce îi oferă supraeul, se prăbușește definitiv în întuneric.

Asociația Culturală „Mileniul 3” Roșiorii de Vede

Asociația Culturală „Mileniul 3” este o grupare literară nu numai activă ci și deosebit de valoroasă, majoritatea membrilor săi fiind autorii unor volume receptate favorabil de critica literară. În cele ce urmează publicăm textele domnilor Constantin T. Ciubotaru (președintele asociației) și Mihai - Athanasie Petrescu, urmând să revenim cu mai multe amăbunute în numerele noastre viitoare.

L.M.

Constantin T. CIUBOTARU

Glonțul din cuvinte

Întors acasă am constatat că gândeam ca Torica, sau invers, ea gândea ca mine. Era normal, crescusem în aceeași bancă, am mușcat din aceeași bucăpică, împărțind în două tot ce aveam, am băut din același pahar, am gustat fructul oprit, tot așa cum am mâncat din fructul cunoașterii. Eram simpatizat de unii, invidiat și dușmănit mai ales de ai ei, dar și de câpiva dintre ai noștri, nu-i păsa, nu-mi păsa, de mic le-am spus că eu n-am lanț pentru ea, că nu cu mine trebuia să discute dacă vor să ne despartă.

Liceul, apoi facultatea am făcut-o mână-n mână, după care ne-am făcut planuri să mărim populația globului cu doi cetățeni universali, rodul prieteniei dintre popoare și al vrierilor noastre.

Așteptam să ne fixăm cu serviciul undeva, dar... povestea cu emigrările în masă ale evreilor ne-a dat totul peste cap. Certuri cu părinții ei și frațele care zor-nevoie mare s-a îmbolnăvit de patriotism și a plecat primul le-am uitat. Apoi vestea bombă: Saduceul trebuia să facă nu știu ce operație, iar Torel a fost rănit. Mama-Tora, ceară în mâinile tuturor a rugat-o să vină măcar pentru un an, să-i ajute. Cabala familiei ei începută în liceu am simțit-o acum, a continuat pe linie politică.

A plecat, cu gând să revină, ori să merg eu acolo. Ne-am luat oase luni de gândire:

- Până la ziua ta, da?

Mi-a telefonat, a spus că mi-a scris, am mers la poștă, am făcut scandal, am scris la Partid, mi-au venit acasă trei scrisori, cu rânduri tăiate cu negru. După formula introductivă: „Darling, te Pup- i-K, știu tu unde și cum”, cuvântul „pupic” era scris așa, vorba ei, de sanky și kiky-mambyko, erau subliniat cu cerneală roșie, „formulă ocară ca să se întrebe proștii ce ascunde geamăna grecească”, erau alte semne de mirare și întrebare cu negru.

„Drak mort ai mai văzut? Saduceul (era porecla domnului Tor, care se documenta când oția că trebuia să ne întâlnim, care a declarat că și astăzi

ar vota pentru răstignire, a scăpat bine mersi după ce măcelarii cu studii de specialitate i-au extirpat nu știu ce bucată de map, și mai tâmpit decât fiul-său s-a reangajat în armată cu grad de comandant, asta ca să se răzbune pe arabii care au trimis un glonț asupra odraslei sale, care glonț i-a făcut o a doua circumcizie. Încerc să fac din toate și, râs cu plâns-balegă de mână, constat că ai avut dreptate (ca totdeauna, deși eu nu o recunosc atunci când suntem de față, n-ar avea farmec, nu?) Nu înțeleg toată babilonia în care suntem vârași, afișez dispreț, dar în sinea mea plâng, nu simt nimic pentru neamul meu, ce bine e că pot să-l înjur și pe al tău, are conducători la fel de tâmpiți, (erau tăiate trei rânduri)... nu merge, ori eu nu-i pricep, ori Iehova nu mi-a dat mintea să-i înțeleg. Darling, nu merge, nu mă pot acomoda, mai corect, re-semna. Problemele familiei par să se rezolve, mă muncesc pentru a găsi o soluție pentru ale noastre. Mă lupt cu toate și cu toți! (Nu chiar cu toți, dar un pluton tot am testat! Asta fiindcă mi s-a transmis „din surse”, îmi bag piciorul stâng în ele, înainte de a face baie) că moaca de Lily doarme la tine, sau invers. Să nu mă faci de râs, eu aici încerc același lucru! Eu sper să pic acasă, dacă simt miros de la Eva citire, dau foc la mobilă! Mă rog la toți sfinții, când vin la rânduală, dar mai ales la Maica Domnului și simt că mă ajută. Te informez (alte rânduri tăiate)...revin, deși nu sunt informatoare, că îți pregătesc o surpriză de ziua când maică-ta te-a aruncat în lume, odată cu blestemul de a mi te scoate în cale. Știi ce mă mai ține aici? Tata, bolnav fiind, a prins a vorbi aiurea, cum fac noctambulii, iar cei de aici l-au înregistrat și, cică-i ajută după aceea să-i trateze mai ușor. Escrocul era obsedat de iubirea filială, de ideea că n-a reușit să se facă înțeles, că ar fi în stare să-și taie o mână, numai să mă țină aproape, că de aceea nu ne-a dat consimțământul, că degeaba i-au spus lui rabinii să nu se încăpățâneze, asta duce la blestem și nu se știe... „O fi, repeta ca în transă, eu îmi vreau fiica lângă mine”. Știam că nu era nimic trucat, banda o ascultau fetele de la laborator, una plângea ca proasta, zicea că nici ea nu și-a iubit tata, îl certa, îl învinuia de toate micile răutăți pe de care maică-sa se plângea, că s-a rugat să vină un glonț, ca să scape de toate... N-a venit glonțul ci o bombă

artizanală, care l-a pulverizat.

Deși convalescent, tata și-a îmbrăcat uniforma militară. Ne-am certat la cubite, a plecat de acasă, treaba lui, eu știu că dobitocii vor citi scrisoarea, ei nu știu că tu ai fi putut pleca din Polonia, să afle că nici nu vrei să auzi să vii aici. Poate vrei America, Oceania? Orice colț în care să fim noi doi, Doamne ce am mai blestemat pământul maramureșean! „ai-apoi m-am rugat la Dumnezeu să mă ierte”!

Alte două pagini din care se mai puteau citi cuvinte răzlețe.

În celelalte două un cuvânt domnia „Dor”, care arde, care ustură, care amățește, speră și ucidă visurile, pentru a se naște și mai mare, dominant, strivitor...

Poate că ar fi interesant să redau comentariile scârboase făcute de un scris agramat. Ar fi prea mare cinstea să copiez ineptiile unui suflet bolnav de satisfacția de a-i face pe alții să sufere.

*

Eram neliniștit, de sărbătorile de iarnă n-am primit nici telefoane, nici vești transmise de cei care primeau vești de la evreii plecați, de la unii amici care aveau relații cu corespondenții de război, care ajungeau la televiziunea unde se zice că Torica urca în notorietate, dar păstra tăcere pentru mine.

Am fost trimis în documentare prin județ, mi s-a refuzat cererea de concediu fără plată pentru trei zile, în care era inclusă și cea onomastică, voiam să plec la țară, unde ai mei mă așteptau... Pe la amiază am fost convocat la o Plenară, am întârziat, seful furios m-a trimis acasă. Picam de somn, de iritare, de oboseală, așa că mi-am făcut o baie și la orele 14 am tras plapuma peste cap.

Nu știu cât am dormit, telefonul și soneria, bătăi în ușă, m-au speriat, buimac am deschis ușă, toată gașca a dat năvala peste mine, băieții m-au dus pe sus în dormitor, fetele au luat în primire bucătăria și sufrageria, sticlele aduse de ei se goleau în pahare, două casetofoane se băteau în melodii, unu ne obliga să ascultăm pipurituri, altul chiuia cu Gică Petrescu, bufetul suedez era plimbat de fetele care nu ezitau să radă câte un pahar, fumul era dat afară cu mătura.

- Mi-am amintit de ce am venit aici a strigat Lică, după ce toți s-au servit „neconvențional”, cum am făcut-o de când eram în presă, unde artiștii, muzicienii, vorba Torică, „gânditorii de frumos și mai puțin făuritorii lui”, își testau încercările, orgoliile, dar și răutățile, atenție la mine! Începem cu „La mulți ani”! Tonul. După ce s-a cântat s-a suit pe un scaun. Avea 1,82, voia să se suie pe masă, aplauze.

- Mai vreau un paar și dreptul a cinci cuvinte. Mersi, a spus, după ce a ras paharul de palincă.

Vorbele: Tot ce e pe masă, sub masă, pitit în burșile voastre a fost plăti de Torica, prin mine. Ura pentru amândoi și vă rog să îngenunchiați, să vă rugați la Dumnezeu s-o ajute să ajungă la timp, aici!

Toți au îngenunchiat, careva a început Tatăl nostru, urmat de ceilalți. Telefonul a prins a suna, aveam ochii împăienjeniți, m-au dus pe sus în antreu.

- Alo, casa Marius, aveți Tel-Avivul, rămâneți vă rog la telefon. O voce subțire, mătărită, pe care n-am recunoscut-o.

- Alo, Marius, fiule, eu sunt, Sauceul... și vocea s-a întrerupt înghițită de plâns.

- Bă, tâmpitule, care te ții de poante?

- Tâmpit ești tu!, eu sunt, Saduceul! Torica a plecat, înșelegi?

- Da, bine, mersi, ești și când ajunge?

- Cretinul, iartă-mă, s-a dus, duus. Iar plânsul acela de bătrân neputincios. Mi-a trecut prin cap că semăna cu plânsul tatei, un bas puternic, pipigăiat jalnic, atunci când ne-a murit surioara. Iartă-mă, i-au mai găsit mâna stângă, cu cele două inele. Mă, eu le-am dus la bijutier, eu le-am plătit, v-am dat acordul, pe ele au gravate o inimă cu literele T și M, înșelegi, cretinule, tâmpitule, dragule, ooff, Doamne, de ce m-ai pedepsituu...?! Atât a rămas din ea. Îți trimit verigheta ta?

Am leșinat. Au trecut mulți ani, m-am căsătorit. Eu n-am putut purta verighetă, noroc de explicația cretină a unei colege: „Vărsătorii nu poartă verighetă. Le aduce ghinion”

Marius nu poartă verighetă. Nici nu-și sărbătorește ziua onomastică. La gât, în loc de cruciuliță, ori medalion, poartă un glonț mititel, aurit.

Mihai-Athanasie Petrescu

ACCIDENT LA VÂNĂTOARE

Motto: „S-a-ntâmplat un accident: Musca pe ciment!”

Cred că a sosit moment să fac niște dezvăluiri spectaculoase. Nu mai vreau să țin ascuns ade-

vărul asupra accidentului petrecut la acea vestită partidă de vânatoare, la care au participat o mulțime de vipuri.

Mai țineti minte ? Cum să uiți a^oa un atentat la integritatea clasei financiar-dominante din patria noastră ? Vă reamintesc ^otirea oficială, a^oa cum a publicat-o ^oi ziarul nostru:

„Accident sau atac terorist ?

Incredibil eveniment petrecut ieri pe un domeniu de vânatoare al cunoscutului om de afaceri Nae Niculescu. În timp ce majoritatea invitaților se aflau la locurile lor din standuri, s-a produs un accident care ar fi putut pune în pericol viața gazdei. Din fericire, personalul de pază a reacționat prompt, astfel încât nu s-au înregistrat victime. Vom reveni cu amănunte.“

Ca de obicei, amănuntele au întârziat să apară. ^oi ar mai putea întârzia, pentru că, a^oa cum se obișnuie^ote, astfel de evenimente sunt mu^oamalizate, pentru a evita compromiterea celor implicați. Noroc că mai există ^oi eu pe tărâmul ăsta, eu, care sunt un om integru ^oi nu mă tem de consecințe. Sau ... mă tem eu un pic, dar nu a^oa ca alții.

Să o luăm metodic. Întâi să explic de unde sunt la curent cu întâmpările.

Într-o vineri, redactorul-șef m-a luat încă de la u^oă :

- Băi, ia fii atenă, mâine e mare vânatoare mare la Zidurile ! Te duci ! Că se duc toți mahării de la guvern ^oi de la parlament.

Eram obișnuit să mi se pună în cârcă toate belelele de la Zidurile, a^oa că nu m-am mirat. Nu prea pricepeam eu ce legătură are satul acela din inima câmpiei cu guvernul ^oi cu parlamentul, nu-mi dădeam seama nici cum devenisem eu, peste noapte, mondenist, dar ce rost avea să-mi pun întrebări ? Sunt jurnalist cu experiență, nu puteam să nu dezleg, la fața locului, toate misterele.

Dacia mea cea galbenă mă aștepta, credincioasă, în parcare blocului, pentru că de când cu reabilitările astea de bulevarde făceam economie de benzină. Pivoții încă erau buni, că nu mai fusesem la Zidurile de câteva luni.

Nu mi-a fost greu să găsesc fondul de vânatoare. Dacă Dacia mea n-ar fi avut volan, tot ar fi intrat în pădurea cu pricina, pentru că din două sute în două sute de metri mă aștepta câte un polișist, gata să-mi ceară toate actele, acreditarea în ultimul rând. Mare mi-a fost bucuria când, chiar lângă cauciucul de tractor cu inscripția „Ocol silvic privat. Proprietar Nae Niculescu & cie“ mă aștepta însuși domnul agent principal șef Bepelu^o, cu mâna întinsă (după acte) ^oi cu întrebarea :

- Ce, bă, nu ^otii să cite^oti ? Nu vezi că scrie ocol ?

Vedeam, cum să nu văd, dar nu-mi venea să cred că asta însemna că trebuie să ocolesc ... Pe unde ?

- Cum pe unde, bă redactore ! Pe ... acolo. Ce, doar nu e^oti prost !

Pe cuvânt dacă mă așteptam la un astfel de compliment de la dușmanul meu intim. A^oa că am început ocolul. Adică m-am dus... unde ducea drumul, fiind singura opțiune. Iar drumul, pardon, poteca de pădure, m-a dus până când... nu m-a mai dus mașina. Nu vă faceți păreri greșite, benzină aveam. Cauciuc în stânga-spate nu mai aveam, datorită unui mic ciot ascuns de noroi. ^oi nu aveam nici punct de sprijin, pentru că noroiul era prea moale pentru un cric cinstit. Norocul meu a fost că pădurea conținea ^oi multe lemne, din care, până la urmă, am reușit să concep un fel de pod pentru utilajele de intervenție (cric plus coarbă) ^oi, după lupte grele cu greutatea vieții ^oi ale Daciei, am reușit să schimb roata.

Nu numai cu prezoanele ruginite a trebuit să lupt, ci ^oi cu spiritul meu de conservare. Încă din momentul când coborâsem de la volan spre a evalua pagubele am auzit, ca la doi pași, focuri de armă. Semn bun, mi-am spus, înseamnă că vânătorii nu sunt prea departe. Nu erau. Ca dovadă păstrez ^oi acum câteva rămurele rupte de alică. ^oi punctul negru de pe portiera din spate, provocat tot de o alică. Ei, galben / negru, e o combinație valabilă.

Când Dacia a dovedit (a câta oară) că este cea mai bună mașină din lume, ieșind din noroi, am avut dovada (de ^oi nu mai era nevoie) că nimerisem unde trebuia. Poiana pe care o găsisem era parchetată cu iepuri ^oi fazani, cam bepeni, cred eu, deși bucătarii din jurul propapului m-au asigurat că sunt de abia împușcați. Tot a^oa de recent trecut la cele drepte era ^oi mistrețul care făcea gimnastică pe rotisor.

- Păi ce să facem, domne, trebuie să avem bucate vânătorești ! Să așteptăm să ne aprovizioneze domnii șefi ?

Aveam dreptate, numai că eu nu eram acolo pentru a nota rețete, ci pentru interviuri ^oi cancanuri. Părăsind, cu un oarecare regret, (nu mai mancasem nimic din seara precedentă) poiana-sufragerie ^oi mirosurile de friptură, am pornit pe un alt drumel, parcă ^oi mai accidentat decât cel dinainte. Dar acum aveam o certitudine, întărită ^oi de îngrijitorii de frigări : mă îndreptam chiar spre locul cu cea mai mare concentrație de locuitori (importanți) din pară standul vânătorilor. Unde puteam să îmi arăt legitimația de ziarist ^oi, cu ajutorul ei, urma să fac cel mai citit reportaj din ziarele de a doua zi.

Dar, mă gândeam eu, cu condiția ca Dacia mea să reziste la repetatele atingeri de pământ. Zgomotul de frecare era înfricoșător. Aproape la fel de înfricoșător ca ^oi bâzâitul care umplu la un moment

dat habitacul.

Acum 0tiu sigur : zborul de nestăpănit al alielor (or fi fost 0i gloanțe brenek ?) retezaseră un cuib de viespi. Până atunci credeam că nu există nimic mai periculos decât o viespe. Mă în0elam : mai periculos decât o viespe e un roi de viespi. Mai ales dacă sunt supărate. Iar cele care au intrat pe geamul (întredeschis) al Daciei mele erau extrem de supărate.

Supus unui tir încruci0at al acelor de viespe, am uitat complet că sunt conducător auto. Mi0cările mele dezordonate de mâini 0i picioare mi-au mănăat nebune0te ma0ina până la primul obstacol. La început am crezut că m-am lovit de o stâncă. Dar, după ce s-a lăsat praful, m-am lini0tit. Nu era decât un tanc. Apoi s-a disipat 0i aburul scăpat din radiator 0i m-am nelini0tit. Nu era tanc, ci un Hummer. Cu bare nichelate 0i enjolveurs de titan cromat. 0i avea pe portiere sigla firmei celui mai puternic om al județului.

În următoarele minute am scăpat de viespi. S-au speriat 0i ele, săracele, de namilele de bodyguarzi veniți în fuga cea mai mare să salveze viața bietului Hummer. Îi ajuta, desigur, 0i namila de 0ofer. Iar pe mine nu mă mai putea ajuta nimeni 0i nimic. Nici măcar legitimația de jurnalist în slujba adevărului. 0i nici polița RCA, pentru că poteca din pădure nu era drum public ...

.....

Între timp am ie0it din spital. Urmele dialogului cu bodyguarzii aproape că s-au 0ters.

Directorul ziarului, după ce mi-a ascultat povestea, a acceptat să mă angajeze din nou. De probă. Redactorul-0ef, după ce am făcut cuno0tință (m-a recunoscut cu greu, nu-mi dau seama de ce) mi-a promis tot sprijinul pentru a recupera Dacia galbenă din pădure. Colegii m-au primit cu drag în mijlocul lor, dar m-au trimis, imediat, după 0igări. Cică a0a se învață meserie.

Singurul om de care nu am auzit nimic în timpul ăsta a fost proprietarul fondului de vânătoare 0i al Hummer-ului. Mă tot întreb : oare a observat ceva ? Pentru că, în timp ce eram transportat în mare viteză de la locul faptei, mi s-a părut că aud o voce spunând :

- la uite bă, fir-ar mă-sa a naibii, s-a zgâriat cârligul de remorcă !

Viața de lângă scenă

Alina Sorescu

Îmi este greu să povestesc despre „viața de lângă scenă“, pentru că viața mea se împline0te chiar în scenă. Pentru mine esența artistică 0i satisfacțiile se confundă cu acel loc.

Oricine î0i are un refugiu al său. Fie că evadăm într-o carte, într-o adiere de primăvară sau într-un zâmbet de om drag. Societatea actuală, prin ritmul său alert, ne-a făcut să tragem, în unele momente, cortina 0i să ne retragem în intimitatea spațiului personal. Eu trăiesc acest efect de „evaziune“ pe scenă.

Îmi aduc aminte, cu plăcere, de începuturile mele, de spectacolele de debut, de primele turnee, de întâiul autograf acordat... Cu emoție, cu sprijinul moral al părinților mei, cu teamă, dar poate 0i cu naivitatea curajoasă, pe care abia acum o realizez, pă0eam pe scenă cu grupul „Mini-Song“, condus pe atunci de regretatul Ioan Luchian Mihale, cu „Allegretto“ sau la festivalurile de muzică. Da, am „crescut“ la Palatul Național al Copiilor, ale cărui săli 0i holuri, revăzu-te recent, mi se par incredibil de mici decât le fixasem eu în memoria copilăriei..

Experiența acunulată în toți ace0ti ani, puterea de a-mi înfrânge emoțiile 0i forța de a-mi păstra luciditatea, mă ajută să mă bucur de lumea unică a luminilor rampei 0i a aplauzelor. E ca 0i cum m-a0 conectata un generator de energie, de care am mare nevoie, având în vedere că scena cere mult 0i, odată ajuns acolo, nu te „întrebă“ dacă e0ti sau nu de acord să-i „dai“ totul, să i te dăruie0ti fără rezerve 0i eu sunt dispusă să fac asta. Poți ajunge la succes doar dacă ai talent, dar trebuie să înveți 0i să te folose0ti, cu abilitate, de pârghiile pe care „scena“ (decoruri, sunet...) 0i le pune la dispoziție.

Las modestia lângă tastatura calculatorului la care scriu acum 0i afirm că am reu0it să aflu multe din „secretele“ indispensabile unui profesionist. Unii colegi, cu vechime în munca de televiziune, mi-au mărturisit despre momentele lor de nesiguranță, în momentele în care se aflau în fața unui public numeros. Trecerea mea 0i către domeniul televiziunii s-a făcut „logic“, dinspre scenă spre camerele de luat vederi, fapt căruia îi datorez o parte din ceea ce sunt.

Chiar dacă am sacrificat mult nu regret, pentru că nu mă pot imagina fără scenă... E un microb, o afecțiune căreia nu doresc să i se găsească leac; e singura „dependență“ pe care o am 0i de care sunt mândră.

Emil PROCAN

MEANDRUL

Era o după-amiază toridă de vară. De mai multe săptămâni soarele ardea pârjolitor. Pământul și gândurile oamenilor se uniseră într-o prelungă așteptare. Tot ce era verde se scofâlcea chinuitor cerând îndurare, ajutor. Oamenii ridicau neputincioși privirile spre cer implorându-L pe Dumnezeu să le dea ploaie. Munca lor de până atunci putea deveni inutilă. Pentru ce mai venea toamna? Ce vor face la iarnă? Și mult așteptatele sărbători, ce rost ar mai putea avea?

Dintr-o dată spre mieznoapte apărură nori negri. În câteva minute cerul se întunecă. Oamenii încercau un zâmbet reșut: cerul și aerul deveniseră vineții înfiorându-i cu bucuria ploii ce fără tăgadă urma să vină. „Dă-o curată, Doamne!”

Fulgere uriașe despicau întunecimea, apoi trăsnete clocotitoare sfredeleau cerul și pământul. O răcoare cu miros de apă și vânt cobora pe pământ, ca o boare de lumină albastră ascunsă în aura unui sfânt. Picături uriașe cădeau din cer, potopind zăările... Firișoare de apă păneau de peste tot, unindu-se unele cu altele, ca într-o căutare. Zgomotul ploii, ca un cor al așteptării victorioase, depărta cotrobăiala trăsnetelor, lăsând în prim plan spectacolul unic al revărsării cerului peste glie. Ploua! Apăsarea vineției dispăruse lăsând loc mulțumirii depline. Oamenii și verdele pământului zâmbeau adevărat. Tot satul se strânsese pe malul prundului, să vadă vârtoarea apelor, stărnită de potopul ce se mai liniștea.

– E un copil acolo!... prins de lemnul ăla!... strigă cineva arătând spre mijlocul tumultului, unde se formase un fel de insulă din buturugi, coceni, ierburi, măr. Alertați de pipetele femeilor, câpiva bărbați încercară să intre în torentul vijelios. Renunțară, după ce unul din ei fu trântit de zbuciumul valurilor învolburate, ceilalți reușind cu greu să-l scoată la mal. Se formă pe loc o echipă de intervenție, sătenii împărșindu-și sarcinile: cine să aducă de acasă frânghii și prăjini, cine să rămână să supravegheze...

– Să te ții bine... să nu te miști de acolo... o să venim să te luăm..., strigau glasuri spre „insula” cu copilul.

Zgomotul apelor prăvălite făcea incertă ănsa ca oamenii să fie auziți de micul naufragiat, de aceea se încercau, în diferite feluri și chipuri, semne cu mâinile. Toate privirile erau ațintite spre copil. Se emiteau ipote-

ze: „Cred că a auzit, că nu se mișcă”, „Dar dacă a leșinat?”, „Da' cum o fi ajuns în apă?”, „Poate a fost cu vacile!”, „O fi fost la scăldat!...”

– Vine o viitură și mai mare!, strigă cineva.

– Doamne, se va prăpădi copilul!

Într-adevăr, din amonte se prăvălea cu vuiet, spumegând, o imensă perdea de apă tulbure, distrugând totul în calea ei. Oamenii amușiră. Se uitau împietriți și neputincioși. Privirile lor se contopeau rugător într-o direcție unică: copilul. Viitura înghiți „insula” cu tot ce era pe ea. Mulțimea năucită o luă la vale, încercând să dibuie drumul acesteia. Pipete de femei, ca de bocet adevărat, acompaniau într-un mod ciudat celălalt pipă al balaurului diluvian.

– Este acolo! Se ține de un buștean! L-am văzut....

Pipetele-bocet ale femeilor se opriră brusc, lăsând locul speranței.

– Da, este acolo!...

Mulțimea alerga la vale încercând să țină pasul cu bușteanul salvator. O rotire și încă una...

– Ajută-l, Doamne!... Nu-l lăsa, Doamne!...

Bușteanul, prins într-un vârtej, se apropia de malul celălalt, în locul unde acesta avea o uriașă scobitură ce dubla lățimea apei.

– A sărit cineva în apă! Se duce spre copil!...

Cotul din mal liniștea, în acea porțiune tumultul, îmblânzindu-i apriga dezlănțuire. Acum se distinge clar o siluetă ce se apropia de copil și de buștean. Trebuia să se grăbească pentru că puțin mai la vale malul se strângea din nou, dând iar posibilitatea apei să se dezlănțuie.

– Mai repede... mai repede... hai... hai... prinde-l... a!a... a!a... bravo!!!

Aplauze și chiote de bucurie îmblânziră haosul și răzvrătirea apelor nebune. Oamenii se îmbrășău ca după o victorie, ca după un război câștigat în lupta cu nedreptatea.

– Cine-o fi bietul copil?

– L-a ajutat Dumnezeu să scape...

– Mare e puterea Ta, Milostive!

Spre seară, când tumultul s-a mai liniștit, oamenii din satul de pe malul celălalt, l-au adus pe Anton al Chirei. A!a i-a rămas numele și după moartea mamei.

Bunicul, care îl creștea acum, a aflat de groaznica întâmplare a băiatului, din vorbele celor ce l-au adus acasă, plin de vântăi și cu hainele rupte. A ascultat povestea în lumina palidă a ferestrei. N-a scos nici o vorbă! S-a apropiat de Anton, l-a privit și l-a îmbrățișat ca după o lungă despărțire. Cu mâinile tremurând a început să-i șteargă noroiul de pe față, din păr, de pe brațe, din ochi... Abia după ce copilul a adormit a putut să plângă. Își privea nepotul ca pe o minune și plângea.

A doua zi, Anton s-a trezit târziu. Vântăile erau și mai evidente. Se așează pe marginea patului.

– Bunicule, vreau să merg în satul vecin... Vreau să aflu cine m-a salvat și să-i mulțumesc!

Au mers împreună. N-au căutat prea mult! Aștia tot satul vecin de întâmplare. L-au găsit pe cel care îl salvase, în grajd, șeslând calul. Anton rămăsese în prag, uor uimit: își închipuise salvatorul ca pe un bărbat voinic, cu brațe vâjoase și cu plete... Nu știa de ce, dar neapărat trebuia să aibă plete. Era un băiețandru de vârsta sa.

– Mulțumesc!...

Salvatorul își ștearse mâna dreaptă de pantaloni și i-o întinse.

– Mihai mă cheamă! Mă bucur să te revăd așa de repede, cu toate că trebuia să mai stai în pat, să-ți treacă frumusețile astea de vântăi...

– Cum ai putut să faci asta și de ce? Puteai să te îneci... să mori...

Mihai zâmbi din nou, apoi se întoarse și continuă să șesle calul.

– Nu se moare așa de uor, prietene... și apoi viața are frumusețile ei și nu numai că nu vreau să le părăsesc, dar vreau să le cunosc, să le simt... să dau chiar mâna cu ele...

Scoase calul afară și se întoarse spre Anton:

– Ce zici, crezi că poți să-l călărești? Nu te teme, e blând cu cei buni la suflet!

La început se vizitau mai rar, dar nu peste mult timp prezența celui alt deveni, pentru fiecare din ei, o necesitate. La muncile câmpului, la pădure, la joacă... peste tot erau împreună. Atunci când treceau pe lângă cotul din malul gârlei, Mihai o lua la fugă nelăsându-l pe Anton să zăbovească în acel loc și să pună întrebări.

În toamnă, Mihai s-a mutat la coala din satul lui Anton. și coala de meserii au urmat-o tot împreună, în orașul din apropiere.

Învăpau împreună, se plimbau împreună, visau împreună, se întristau sau se bucurau împreună... Treceau prin zile, anotimpuri, sărbători, numai împreună. și în armată au cerut să meargă tot împreună.

– De ce măi, că nu sunteți frați?!

– Suntem prieteni domnule ofițer!

Li s-a aprobat. Au fost trimiși la același batalion și repartizați în aceeași companie, în același pluton.

Nu peste mult timp a început războiul. Se făceau pregătiri pentru plecarea pe front. Anton a primit o scrisoare. Se bucura pentru că bunicul nu-i mai scrisese de mult. Scrisoarea era însă de la preotul din sat, care-l anunța că bătrânul e bolnav, chiar foarte bolnav. Când îl împărtășise, tot timpul întrebase de el, de Anton. Îl rugase pe preot să se roage pentru nepotul lui... să-l roage pe

Dumnezeu să aibă, în continuare, grijă de el.

– Ce să fac? îl întrebă cu lacrimi în ochi pe Mihai. Simt că trebuie să-l văd. Eu îl am pe el și pe tine, dar el nu are pe nimeni...

– Mergi la comandant. Satul e la mai puțin de două zile distanță. Roagă-l, explică-i... cred că o să te lase. Nu l-a lăsat!

– Ești nebun băiatule! A început războiul, înșelești? **Răz-boiul!** Vom fi atacați! Trebuie să ne apărăm țara, satele, nevestele, surorile, copiii. și pe bunicul tău trebuie să-l apărăm...

– E grav bolnav, domnule comandant. Are nevoie de mine!

– Ieși afară, idiotule! N-ai înșeles nimic.

Nu mai insistă! Salută, se întoarse și plecă.

– Ce să fac? îl întreba seara, în dormitor, pe Mihai.

– La noapte eu sunt sentinelă la poarta din spație. O să pleci pe acolo!

– Cum adică?! Să dezertez?

– Nu! Te duci doar să-ți vezi bunicul pe moarte.

Tu spuneai că nu te are decât pe tine.

A doua zi, la primele ore, lipsa lui Anton a fost observată. Un soldat văzuse totul și, plin de „zel”, i-a raportat comandantului. S-a dat alarma. Patrula de cercetare, câini, căutări... Mihai a fost dus în câtușe la arest. Spre prânz patrulele plecate l-au adus și pe Anton. L-au prins după al doilea munte, în cotul unui râu, acolo unde pietrele și apa își dau parcă mâna, devenind mai blânde, mai bune...

O parte din ofițeri, numiți de comandant, au format tribunalul militar. Anton și Mihai au fost aduși, cu câtușe la mâini în fața completului de judecată, dar nu priveau în jos și nici în lături. Priveau în ochii celor de față, încercând să arate că nu doresc milă, ci doar înșelegere... Un rechizitoriu scurt, citit cu glas tremurat de comandant. Ofițerul ce reprezenta acuzarea a invocat temeiul legal în care se încadrau faptele lor.

– Ce aveți de spus în apărarea voastră?

– Eu sunt singurul vinovat! răspunse Anton. Am vrut să-mi văd pentru ultima dată bunicul!

S-a pronunțat sentința. Anton a fost condamnat la moarte prin spânzurătoare pentru dezertare, iar Mihai la cinci ani de închisoare pentru încălcare gravă a consemnului și complicitate. Anton împietrise... Se gândea la bunicul lui. și-l imagina întins în pat, respirând greoi și căutând, cu ochii spre fereastră, venirea nepotului. Nedreptatea singurătății i se părea chiar mai mare decât cea a morții. Dacă ar fi ajuns acasă ar fi putut să-l îmbrățișeze, să-i vorbească și poate chiar să-l ajute. l-ar fi dat bucuria vederii. Amintirile alergau prin sufletul chinuit de neputință al lui Anton...

Au fost duși într-una din celulele de detenție ale batalionului. Anton urma să fie executat peste câteva zile.

– Tu mi-ai salvat atunci viața... iar eu ce-am făcut? Drept răsplătă te-am băgat la pușcărie!

– Pe mine mă compătimești? Tu vei muri, pentru că ai vrut să-ți vezi bunicul, și mă compătimești pe mine? Ce fel de dreptate mai e în lumea asta Doamne?

A doua zi în celulă a intrat comandantul. Trăgea

des dintr-o țigară și măsura, cu pași neliniștiți, celula. Se opri, într-un târziu, lângă Anton și spuse, cu un fel de tristețe în glas:

- Ații, există un obicei înainte de... înainte de...
- Înainte de execuție, domnule comandant!
- Da! Trebuie să-ți exprimi o ultimă dorință.

Anton merse spre ușa celei, se prinse de gră-tii, închise ochii și cuvintele veniră de la sine:

– Vreau să-l văd pe bunicul, domnule comandant! De fapt, pentru asta mă și omorâți... Nu înșelegeți că trebuie să-l văd!

Comandantul îi aprinse altă țigară și râse forțat.

– Măi, băiatule, alegeți o dorință realizabilă... Nu-mi cere imposibilul.

– Altă dorință nu mai am, domnule comandant! În puținele clipe pe care dumneavoastră și Dumnezeu hotărâți că le mai am de trăit, vreau să-mi văd bunicul!

– Măi băiatule, alege-ți altceva! Nu mă obliga să renunț la acest obicei nescris.

– Aceasta e ultima mea dorință: să-l văd pe bunicul! În câteva zile mă voi întoarce și puteți să mă omorâți... să mă executați, am vrut să spun.

– Asta e o glumă! Cine ar putea să garanteze că te vei întoarce?

- Eu, domnule comandant! spuse Mihai.
- Tu? Cum poți tu să garantezi pentru el?
- Cu viața mea! Dacă nu se va întoarce, puteți să mă executați pe mine!

Comandantul era vădit încurcat de întorsătura pe care o luau lucrurile. De fapt cei doi adolescenți îi plăcuseră de la început. Și acum... această situație peste puterea lui de înșelegere... Aprinse încă o țigară și își reluă mersul îngândurat prin celulă. Câteva clipe îi imagină că situația ar fi posibilă: cel plecat să se întoarcă într-adevăr pentru a fi executat, totul terminându-se fără alte probleme. Dovada de extraordinară prietenie, împinsă până la sacrificiu, îl ului, ca un fir de lumină blândă și caldă străbătând negura amintirilor. Cum rămânea, în acest caz, cu părerea lui despre viață și oameni? Cei care l-au minșit, l-au părășit, l-au trădat și i-au înșelat așteptările au fost doar excepții?

- De câte zile ai nevoie, soldat?
- De patru zile, domnule comandant!
- Îți ofer șapte.

Apoi, întorcându-se către Mihai:

– Ești sigur că vrei să rămâi zălog pentru el? Gândește-te bine. Te poate costa viața!

– M-am gândit! Sunt sigur domnule comandant!

– Bineee! Apoi către Anton: dacă nu te întorci la vremea amiezii, exact peste o săptămână, prietenul tău îți va lua locul în spânzurată.

– Vă mulțumesc, domnule comandant, strigă cu lacrimi în ochi Anton. Apoi către Mihai: să n-ai grijă, am să mă întorc! Chiar mai repede!

Mihai îl strânse cu putere la piept. Zâmbea, imaginându-și bucuria bunicului. În strânsoarea îmbrășișării Anton, cu ochii închiși, revăzu, pentru câteva clipe, vâltoarea de ape și pe el ținându-se de buștean. În locul zgomotului asurzitor de atunci se auzea însă cântecul unei fete, ce-și spăla bluza în noianul tulbure al apei.

– Gata cu îmbrășișarea, se răpoi comandantul. Gardian! Ia-l, du-l la magazia de alimente, dă-i un sac de merinde, un bidon cu apă și să plece pe poarta principală. Deocamdată e liber!

Gardianul nu avu prea mult timp să-și deslușească uluirea la auzul ordinului și, luându-l pe Anton, îngăimă un: „Am înșeles, să trăiți!” Figura senină a lui Mihai îl determină pe comandant să-l întrebe:

- Ești chiar așa de sigur că se va întoarce?
- Da, domnule! răspunse Mihai zâmbind.

În scurt timp tot batalionul află ciudata hotărâre a comandantului. Se dădeau pronosticuri, se făceau pariuri. Ofițerii băteau pe la colțuri, acuzându-l pe acesta de nerespectarea regulamentelor militare, mai ales acum, în prag de război. Cu fiecare zi care trecea, comandantul devenea tot mai îngândurat și vagi remușcări îi bântuiau liniștea.

În ziua a șaptea, o ploaie măruntă de primăvară începu să cearnă peste copacii încă în așteptarea frunzelor. Picăturile cădeau ca niște lacrimi deșerte și reci peste așteptarea pământului. La ceasul amiezii întreaga suflare a cazărmei era strânsă pe platoul central, în jurul spânzurată. Ofițerii, ocupând rândurile din față, priveau iscoditor spre comandantul care fuma nervos.

- Să fie adus condamnatul!

Se formă imediat un culoar viu, în cercul ud al militarilor, în care pătrunse, sub escortă, Mihai. Avea aceeași privire senină și mersul sigur, bărbătesc. Un murmur trecu prin mulțime, în timp ce ochii tuturor erau îndreptați spre santinela din turnul de observație al cazărmei.

– Nu se vede nimic, domnule comandant! Strigă soldatul de gardă din turn.

Murmurul, ca un animal greoi și foarte lung, se ridică peste capetele ostașilor, amestecându-se cu vibrația ploii.

– Care e ultima ta dorință, condamnat? îl întreabă comandantul pe Mihai, fără să-l privească.

- Să mai așteptăm puțin! spuse Mihai.
- E deja trecut de amiază, condamnat...
- Da, domnule comandant, dar asta e ultima mea dorință.

- Bine! Toată lumea pe loc repaus!

Murmurul, tot mai puternic, îl trezi parcă dintr-un coșmar pe comandant. „Cum am putut să cred că se va întoarce? Auzi, prieteni...prietenie! Prostii! Toți suntem la fel! Dar oare eu, în locul amărâtului de soldat, m-aș fi întors? Pentru ce? Pentru cine? Pentru un prieten? Hm! Nu știu, nu cred... poate doar pentru copilul meu. Da! Da!... cu siguranță, pentru copilul meu m-aș fi întors.” Se apropie de Mihai, se apropie foarte tare, ca și cum ar fi vrut să intre în privirea luminoasă a acestuia, să o schimbe într-o vâlvătaie către să-l purifice.

– Ce mai ai de zis despre bunul tău „prieten”? Uite că nu s-a mai întors. Nu s-a mai întors, înșelegi?

În loc de răspuns Mihai privi spre cer. Ploaia stătuse. Undeva, de după nori, se strecura lumina palidă a soarelui. Se uită apoi la comandant și din nou la cer.

– Cred că s-a întămpat ceva, domnule comandant. Dar, oricum, înșelegerea e înșelegere. Timpul a fost depășit, așa că... dați ordinul de execuție.

– Ce să se întâmple, soldat? Nimic nu putea să se întâmple ca să-l oprească să își lase viața și să-și respecte cuvântul dat. Naivitatea, după cum vezi, poate ucide. Toți suntem în stare de gesturi simple... mărunțuri ieftine, aruncate printre interesele noastre, fără prea multă implicare. Improvizării, pentru care avem pretenția și tupeul să primim recunoștința sau respectul semenilor. Viața e o realitate crudă. Toate gesturile oamenilor sunt motivate de interese. Tu ai crezut în el, i-ai oferit dragostea, sinceritatea ta și uite cum te răsplătește! Te lasă să mori! De ce? Ca să scape el! Ca să-i fie lui bine, indiferent de situația ta! Câtă mârșăvie, minciună și nedreptate sunt în acest gest?

– Domnule comandant, opriți-vă, vă rog! Anton nu este așa. Eu l-am cunoscut, dumneavoastră nu! Ați tot ce gândiți, ce simțiți, ce-l bucura, ce-l întristează... Simțiți ce simțiți și el...

– Ești un prost, băiete, un mare prost! Ca toți ceilalți, de fapt, care cred în oameni. Tu vei plăti pentru asta și nu oricum! Cu viața! Te vei despărți, pentru totdeauna, de ai tăi, de satul tău, de păduri, de ape, de soare... de tot ce vezi și ai fi putut să mai vezi și să simți... A meritat să faci ceea ce ai făcut? Pentru ce?

– Pentru că eu cred în Anton. Ați știți, sunt sigur că ceva neprevăzut l-a împiedicat să fie aici, acum...

– Nu vrei să recunoști adevărul, condamnat. E treaba ta. Am avut destulă răbdare. Atențiune: drepți! Să înceapă executarea sentinței.

Zgomotul tobelor se prăvăli ca o apă dezlănțuită peste platou, o dată cu rafalele ploii care reîncepuse. Glasul de femeie văduvă al trompetei pipă, acoperind tumultul tobelor și al cerului. Un soldat, cu cagulă albă pe cap, îl ajută pe Mihai să urce pe scaunul de sub ȋtreang. Privirea lui Mihai se risipea în ceața trecutului. Călăul îi puse în jurul gâtului lațul frânghiei ude, ca și cum i-ar fi aranjat cravata, pentru un bal ce urma să înceapă. Nimeni nu ȋtia dacă printre stropii de apă de pe fața lui erau și lacrimi. Mâna dreaptă a comandantului se ridică spre cer, invocând parcă un ordin divin. Glasul femeii trompetă încetă, lăsând loc ritmului tobelor și al ploii.

Un foc de armă răsună brusc, de ȋrându-ȋi ecoul până departe. Mâna comandantului coborî cu fermitate, oprind tumultul tobelor.

– Ce s-a întâmplat, santinelă? De ce ai tras?

– Domnule comandant, se vede cineva venind pe muntele din fața... E departe, dar face semne disperate și parcă strigă ceva...

Privirea comandantului se ciocni de cea a lui Mihai. Murmurul, animalul acela lung și morocănos, trecu din nou pe deasupra batalionului.

– Acum se disting strigătele; spune: „... opriți... aȋteptați... opriți...”

Comandantul ordonă să fie deschisă poarta principală. Un zgomot metalic, ud, sparse peretele ploii. Nu ȋtie nimeni cât a durat aȋteptarea. Dar, oricât a durat, nimeni nu a scos nici un cuvânt, nici un murmur, până nu a apărut, în fugă, Anton. Hainele îi erau rupte și pline de noroi. În locurile dezvelite de rupturi se vedeau vânătăi, ca atunci... Privi speriat șiul soldaȋilor, de ȋirat precum un pâlċ de copaci în bătaia vântului. Descoperi apoi spân-

zurătoarea și pe Mihai cu ȋarpele frânghiei încolăcit după gât. Se opri la picioarele comandantului, îmbrăȋând, ca într-o rugăciune, pământul ud.

– Iertaȋi-mă, domnule comandant! Iertaȋi-mă!... A murit bunicul în seara zilei când am ajuns acasă... A trebuit să-l înmormânteze... Dar tot n-aș fi întârziat dacă nu veneau apele mari. O viitură m-a răpus... M-a scos torentul la mal, într-un cot al râului. Nu ȋtiu cât am zăcut acolo, inconștient... Iertaȋi-mă, domnule comandant! Voi toȋi, și tu Mihai, vă rog să mă iertaȋi!

Continua să plouă. Mai ales în ochii soldaȋilor... Ce zgomot de picuri neauziȋi! Ce zgomot ȋoptit de pași în gândurile comandantului...

– Să vină escorta! Opriȋi, deocamdată, execuȋia. Eliberaȋi ostatecul.

În timp ce doi soldaȋi îl înȋfăceau pe Anton, soldatul cu cagulă albă îi scoase lui Mihai lațul din jurul gâtului și îl ajută să coboare de pe scaun.

– Aduceȋi-i aici, pe amândoi.

Mihai se opri în fața lui Anton. Se ȋntuiră într-o privire în care încăpea tot timpul scurs de când s-au cunoscut, în care încăpeau speranȋele și visele lor. Zâmbeau! Fără nici un ordin, escorta îi eliberă din strânsoare, lăsându-i să se îmbrăȋeze. A fost o contopire ca un ȋipăt, pentru tot ce nu se poate, pentru tot ce e nedrept. Aș ploaia continua să cadă peste lume și peste gânduri. Anton se întoarse către comandant.

– Vă mulțumesc! Sunteȋi un om bun cu adevărat. V-aȋi riscat liniștea și libertatea. Aȋȋȋi să preȋuȋi oamenii și dragostea lor. Datorită dumneavoastră, bunicul meu a murit mulțumit. Să vă ajute Dumnezeu!

Salută ca pentru onor și se îndreptă către spânzurătoare. Se sui pe scaun și îi potrive funia în jurul gâtului. Soldatul însărcinat cu îndeplinirea execuȋiei rămăsese pironit, ca un accesoriu inutil într-o întâmplare furată. Se întoarse apoi, întrebător, spre comandant.

Acesta ceru un scaun pe care îl duse lângă cel al lui Anton. Îl așeză în dreapta, apoi în stânga și, în cele din urmă, în fața osânditului. Se ridică și întinse mâinile, ca un orb, spre chipul celui din ȋtreang. Nimeni nu ȋtia și nu va ȋti dacă gesturile stângace ale ofiȋerului erau mângâieri, încercări de a-i ȋterge noroiul de pe faȋă sau dacă îi potrivea doar, mai bine, funia în jurul gâtului. Îl privi în ochii ce aveau acum o strălucire stranie și îl prinse, într-un gest protector și disperat, de după umeri. Distanȋa dintre scaune făcea ca trupurile lor să se arcuiască, alcătuind o jumătate de clepsidră în care se prăbușeau picăturile de ploaie. Strania îmbrăȋare nu dură mult. Sau nu atât de mult cât ar fi dorit îngăduinȋa celor de faȋă. Comandantul coborî și îi făcu semn soldatului cu cagulă albă pe faȋă. Tumultul tobelor, ce trebuia să însoească momentul, nu se mai auzi. Poate că era de ajuns zgomotul ploii și al tăcerii.

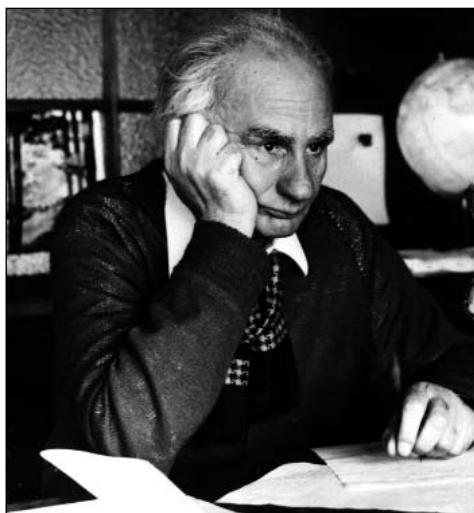
Tremurând, mâna comandantului coborî către pământ, ca un trăsnet mut. Călăul trase scaunul de sub picioarele lui Anton și totul deveni alb!

Murmurul acela, ca un animal prelung, încetă brusc să se mai zbată. Îi luă locul un glas de femeie, ca un bocet sau ca un cântec de leagăn ce se zvârcolea undeva croindu-ȋi, printre lacrimi, drumul către cer.

Clipe din memoria eternității - 6 februarie 1908

Geo Bogza - 100 de ani de la naștere

Nici o corabie nu s-a întors vreodată,
fără mările Sudului sau de la Capricorn,
Atât de pură și elegantă frigate
cum se întorcea totdeauna Orion.

Peste păduri înverșinate n-a strălucit niciodată
Lumina lui albi. Nici peste pajiști de fân.
Acestea și toate îl văd primăvara plecând,
și cerul n-îi mai află multe vreme stăpîn.

Octombrie urcă din nou peste grădini
Izvoarele-i catage cu vîrfuri de platine,
și toate iarăși, apoi, corabia de lumini
pe supra-lumii umite se clătine.

Rege al constelațiilor din septentrion,
Mezcu lunecînd peste lumi înghețate,
Ase strălucite noaptea Marea Orion,
Corabia depărată în Eternitate.

Geo Bogza

Predica din pădure

- O, frații mei, a venit timpul să împlinim iarăși porunca domnului.

Mirat am fost că aud, în inima pădurii, asemenea cuvinte ți, apropiindu-mă să văd ce se petrece, nu mi-a venit să-mi cred ochilor ți urechilor.

- O, frații mei, spunea Marele Lup, în fața unei mulțimi de lupi, care ascultau cu smerenie, a venit timpul să împlinim iarăși porunca Domnului.

Mirat am fost dar, stăpînindu-mi mirarea, am stat ți am ascultat ciudata predică din pădure.

- O, frații mei, spunea Marele Lup, va trebui să urcăm iarăși la munte, unde sunt stănele ți unde trăiesc acele animale josnice care jignesc cu behăitul lor urechile Creatorului. Atotputernicul ne poruncește să le stăpîm.

Mirat am fost, dar, gîndindu-mă bine, mi-am dat seama că, de fapt, nu era nimic de mirare.

La colț

Cît am fost pus eu la colț, în genunchi:
Bogza Gheorghe, de ce taci, de ce nu deschizi gura?
Treci la colț, în genunchi, pe coji de nuci!
E drept, nu prea învățam la istorie.

ai pe urmă istoria, cît m-a pus la colț!
Geo Bogza, de ce nu închizi gura?
Treci la colț, în genunchi, pe coji de nuci!

ai pe craniile de oameni
ai pe propriu-mi craniu.
Să învăț lecția
Să nu mai urlu cînd îmi vine să urlu.

În Iugoslavia

De ce or fi atît de multe râuri în munții Iugoslaviei?
Poate ca să-i spele de sângele pe care partizanii l-au vărsat pentru libertate

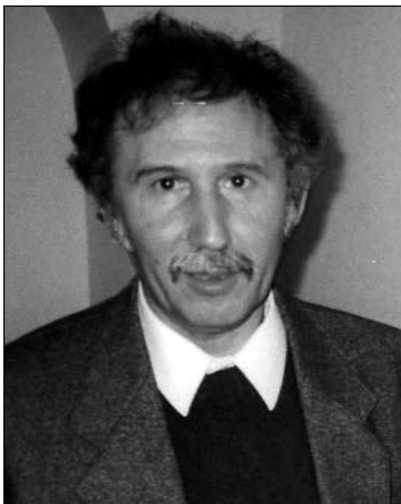
De ce or fi atîtea stînci de granit în munții Iugoslaviei?
Poate ca să cioplească în ele statui partizanilor căzuți pentru libertate.

De ce or fi atît de multe stele în munții Iugoslaviei?
Poate că sunt ochii prin care, dincolo de moarte, partizanii ți privesc patria eliberată.

Marin Sorescu

(Văzut cadru cu cadru)

Marin Sorescu era oltean. Ne-am cunoscut pe Olteni adică strada Olteni din București unde se aflau studiourile ANIMAFILM în 1970. Eu eram un tânăr regizor aflat la cel de-al doilea film realizat în studiourile amintite. Domnul Sorescu ocupa funcția de Redactor-șef. Poate mulți credeau că este o sinecură, dar scriitorul venea destul de des în biroul de redacție al studioului situat, poetic, într-o mansardă. Acolo erau puțini oameni cu care se întâlnea, o mână de realizatori care își făceau veacul în redacție așteptând aprobările sau între filmări și lucrul la desene, unul sau doi redactori din cei trei în total și o secretară veșnic veselă.

Marele poet, scriitorul inegalabil, omul ce părea rușinat mereu, Marin Sorescu, era ca o fulgurare cenușie ce venea și pleca discret din redacția unde toți aveau câte un birou în afară de el, de Redactorul-șef. Pe atunci animația românească, asemenea „școlii de animație” iugoslave de la Zagreb, încerca să exprime **idei** în tehnica miraculoasă a animației ce folosea filmarea desenelor „cadru cu cadru”. Tematica filmelor erau **ideile** despre existența

umană în general sau a celor „generoase” în special, ca: libertatea, cupiditatea, lașitatea, dragostea, etc. Animația încerca să se exprime și chiar oglindirea realității social-politice devenise o temă ilustrată prin arta animației. Caricatura, personajele desenate, erau un manifest, o supapă și, atât cât se putea, un act de protest.

De la Disney, cel care folosea „fabula”, făcându-ne să râdem de ticurile și maniile noastre transferate animalelor, filmul de animație din anii 70 punea chiar **omul**, el era personajul principal, mai stilizat, caricaturizat, înghemuit în câteva linii, care însă punea la soarta lui și a umanității.

Marin Sorescu - redactorul șef, în „întâlnirile sale de lucru” din mansarda studioului era entuziasmat de anumite subiecte, suspinea scenariile de avangardă cu mult entuziasm și după dezbateri aprinse, la o cafea stropită cu vodcă, semna scenariile ca ele să poată ajunge la „Casa Scâteii” unde era forul cinematografic suprem, adică CENZURA.

De acolo IDEILE se întorceau respinse, dar se mai strecurau „câteva” care deveneau filme dar asupra cărora plana riscul să fie repinse după realizare, la *viziunare*, adică o altă **cenzură**, care dădea sau nu viza de ieșire pe piață. Sorescu era trist, se simțea inutil, scenariile respinse îl indignau, dar mai dureros era când un film „prea îndrăzneț” era „îngropat” în arhivă. El, care nu era doar port ci și un spirit liber, visa o creație liberă, vizionară, așa cum o va transpune în piesele sale de teatru.

Îmi aduc aminte de piesa „**Nu există nervi**” pe care am văzut-o pusă în scenă în cadrul studioului studențesc de la Tea-

trul Cassandra și unde era vorba de libertate, de spiritul liber al individului, de trăirea neîncorsetată de politic, de dictatură.

Sorescu plutea doar în această libertate, aveam senzația că, atunci când ne întâlneam în redacția de la Animafilm, el era un fluture care intra pe fereastră odată cu aerul primăverii.

În discuțiile noastre lumea se deschidea pas cu pas, cadru cu cadru, lumina era scoasă din întuneric fotogramă cu fotogramă, iar el era un omuleț animat care umbla cu lanterna magică și astfel prindea în raza ei secvențe, frânturi, fulgurări, toate, dar absolut toate cu o nemăsurată sete de adevăr.

În 1970 am realizat filmul **Gardul** pe care Marin Sorescu l-a văzut în sala de vizionare a studioului și, după proiecție, mi-a întins mâinile, a zăbit și a plecat cu surâsul pe buze. Părea că figura i se înseninase brusc și pe față i se citea o mare mulțumire. **Gardul** meu scăpase, ca printr-o minune, într-o „epocă” în care chiar și titlul filmului putea însemna interzicerea lui. Ion Brad, directorul Centrului Național al Cinematografiei spusese O.K.

Personajul principal al filmului, un omuleț-galoș, distrugea ființe și lucruri ca să-și întocmească un „gard circular”, dar în final o mână neagră, brăzdată de semne de chiromanție, îl înhăța ca să-l așeze în „șeapa” următoare, liberă, a unui gard universal nesfârșit, realizat din elemente umanoide (gen fier forjat) adică lângă alpii de teapa lui (de șeapă), iar pe un Vox Maris pălăria avidului și odiosului personaj se pierdea în adâncimea cadrului.

Película a participat la Festivalul Internațional al Filmului

de Animație - Mamaia 1970 - unde a făcut o impresie foarte bună. În 1972 același film a fost premiat la Festivalul Internațional al Filmului de la Viena.

După câțiva ani, la o seară de poezie organizată la Casa Studenților din Timișoara, eram la o masă cu Marin Sorescu. El recitase câteva poezii, discutasese depre literatură cu studenții și se simțea mulțumit. Din când în când sorbea un suc rece. Ne priveam, vorbele erau puține și după o lungă tăcere Sorescu a spus: „Bătrâne, am dăruit și eu gardul!”

După „revoluție” urma să fac un documentar-artistic despre Brâncuși și să filmez lucrările lui aflate la Muzeul de Artă, dar un pictor-director sau un director-pictor s-a opus, deoarece lucrările lui Brâncuși stăteau la „nivelul obolanilor” în subsolul muzeului.

Marin Sorescu era atunci Ministrul Culturii și m-am dus la el ca să-mi dea aprobare pentru filmare, aprobare pe care mi-a semnat-o imediat. Era abătut, era bolnav, stia de lucrările lui Brâncuși, adică de starea lor. Am mai discutat ca doi prieteni care nu se văzuseră de câțiva ani, iar la sfârșitul întrevederii mi-a spus că peste tot e plin de „obolani”. Avea aceeași expresie pe chip ca și atunci când primea vestea că scenariile aprobate de el se întorceau de la minister în studioul respinse.

Dar, cu toată aprobarea ministrului, nu mi s-a permis filmarea la Muzeul de Artă. Nu l-am mai deranjat pe marele poet. El facuse totul, dar...

În noapte următoare am visat un obolan roșu care râdea de mine. L-am alergat, l-am prins și l-am aruncat peste gard dar nu mai știu dacă în graba de a scăpa de el l-am aruncat în interiorul perimetrului împrejmuit sau în afara lui! Oricum întrebarea era stupidă.

Ion Gelu Mureșan

februarie 2008

Anca SCARLAT

Însemnări despre Liviu Rebreanu

Romanul realist corespunde la origine unei epoci, prima jumătate a secolului al XIX-lea, de relativ optimism social, iar Liviu Rebreanu rămâne reprezentantul epicii obiective, cu caracter social, un creator de energie. Universul ficțiunilor sale încheagă un adevărat spectacol de forțe devoratoare, reducând omul la instinctele lui fundamentale - foamea și iubirea - ca forme ale împlinirii personalității. Și totuși, aceste instincte depășesc un nivel comun, nivelul necesităților imediate, al expresiei elementare de a trăi, devenind axe ale voinței de putere. Acest nivel explică destinul tragic al eroilor săi, care sunt consumați de paroxismul la care ajunge energia lor, ce nu cunoaște granițe dintre bine și rău.

Cu toate că dezvăluie, de obicei, conflicte aprige de interese și patimi, cursul imperios al vieții, cu accente pe momentele critice, dramatice, Rebreanu păstrează în relatare o mare liniște „epică”, de scriitor - rapsod echilibrat care răsfrânge obiectivitatea judecății de orice „ecou trivial al imediatului”. Neaștezând între el și realitate o prismă subiectivă, își poate îngădui să nu intervină în destinul eroilor săi, lăsând faptele să se desfășoare după reguli de fier. În conformitate cu acestea, scriitorul sfidează concepția rousseauistă a omului „bun de la natură”, pervertit de civilizație, creionându-l pe băran drept o ființă dominată aproape în întregime de un egoism primar și perseverent, capabil să-și disimuleze intențiile, fără să le dezvăluie din timp.

Liviu Rebreanu, privit în marea diversitate a formulelor de roman, pe care le-a practicat, este un scriitor unic, care a știut să-și varieze cu atâta libertate de spirit formula artistică de la o creație la alta. Obiectivitatea realismului său îi conferă acea forță de creație pe care o teoretiza Garabet Ibrăileanu, acel ritm epic prin excelență. Scriitorul refuză din principiu efuziunea lirică, înduioșarea sau pamflețul, care prefăceau atâtea pagini de proză în poeme romanțioase sau în simple și cenușii articole de gazetă.

Romanul românesc modern ce se afla totuși la începuturile lui, trebuia să se delimiteze de tradiționala povestire, al cărei fir subțire și subiectiv nu parcurgea decât într-un anumit fel și numai anumite zone ale vieții. Aadar, era necesară o privire ageră, superior detată, ca a omului de știință, adică de obiectivitate. Există în proza lui Rebreanu fragmente, câteva simboluri și metafore, care nu-i contrazic, ci îi potențează realismul obiectiv. El posedă o știință remarcabilă a proporției și a perspectivei, a prim-planurilor și a gros-planurilor, a punerii în scenă și a desenării decorurilor.

Cultivând un realism obiectiv, a cărui modernitate i-o asigură și unda naturalistă, purtătoare a unor curenți înnoitori, și psihologismul dostoevskian, precum și aspirația subiacentă spre cifra simbolică, proiectând asupra marilor drame eterne și specifice ale românului o viziune grandioasă și unitară ce năzuia făurirea unei epopei naționale, Rebreanu a creat romanul românesc de observație socială și de analiză, dovedindu-se un excepțional constructor epic, în care sălăluia germenele unui regizor. Stăpânind cu puteri titanice mișcarea vastă a mulțimilor, împinse de impulsuri și de instincte, scriitorul a realizat în același timp o tipologie variată, ireductibilă.

Revista FEREASTRA

Publicație editată de:

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia”

Mizil, str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr. 13 A

Înscrișă în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor
al judecătoriei Mizil, prin dosarul nr. 1848/259/2008

Cod fiscal: 23032460

Cont IBAN: RO60RZBR0000060010080523

Telefoane: 0244251144; 0728989264

E-mail: lucian_manailescu@yahoo.com

REDACȚIA:

Emil Procan - director, *Lucian Mănăilescu* - redactor
șef, *Valeria Manta-Tăicușu* - senior editor, *Emil
Niculescu* - redactor.

La acest număr au colaborat: *Magda Ursache, Ion
Gheorghe, Constantin Ghinișă, Nicolai Tăicușu,
Nicolae Pogonaru, Laurențiu Selegian, Ștefania
Pavelescu, Anca Elisei, Carmen Zafiu, Andreea
Aprodu, Dumitru Băescu, Victor Sterom, Emanoil
Toma, Cornel Diaconu, Dan Brudău, Silvia Ioana
Sofineti, Aida Hancer, Ionuț Radu, Constantin T.
Ciubotaru, Mihai-Athanasie Petrescu, Alina Sorescu,
Ion Gelu Mureșan, Anca Scarlat.*

*Abonamente se pot face la sediul redacției, sau
expediind prin e-mail foaia de virament cu suma
respectivă, plătită în contul asociației. Abonamentele
se expediază prin poștă de către redacție.*

Prețul abonamentelor: 1 lună - 3 lei; 3 luni - 10
lei; 6 luni - 20 lei; 12 luni - 40 lei.

Prețul acestui număr este de 4 lei

Tipărit la tipografia „Euro Print Company” Buzău - str.
Crizantemelor, nr. 17

I.S.S.N. 1584 - 2266

Fabule

de Ion DIVIZA

Iepurele și Veverița

Urechilă și Roșcata,
Vrând să-l dea pe Donici gata,
Au creat un cuplu, dară,
Drăgostindu-se o vară,
I-a prins toamna pe câmpii
și ei nu aveau copii.

Deci la doctor, frumusei,
Vin să vadă ce-i cu ei.

Iară doctorul, deșteptul,
Îi descântă pe de-a dreptul:

Păi, de unde să-i aveli?...
Amândoi sunteți băieți!

Morala:

Cum în țară libertatea
Ne-a redus natalitatea,
Eu vă rog, din interes,
Să vă consultați mai des!

Măgarul și dragostea

Stă în crâng asinul
și se tânguiește
Că înastă lume
Nimeni nu-l iubește.
Lăcrimând de milă,
Blândește miori
Vin să îl aline
C-un buchet de flori.
- Iată, dragă frate,
De la noi... Poftim!
- Pentru ce ispravă?
Fiindcă... te iubim!
- Mă iubiți?... Asinul
Încurcat de tot
A-nghițit buchetul
și s-a lins pe bot.

Morala:

Preafrumoase dive
Cu dorințe varii,
Fiți mai selective
Când iubiți măgarii.

Epigramiști români contemporani

Vasile PLĂCINTĂ (Galăți)

Remarcă

Viața-i ca o piesă
Printre oportuni:
Unii fac azi presă
Alții... presiuni.

Unor miliardari

Nu le plâng eu lor de milă
Chiar de viața-i cam acidă,
Că ei se retrag la vilă
Și-au bani să se sinucidă.

Revelație

Când începe să mă certe
Soapa mea, am observat,
Este gata să mă ierte...
Chiar de nu sunt vinovat.

Redactorul și autorul

Romanul tău e bun, l-am consultat,
Doar dialogu-l vreau mai pronunțat
Să-i fie clar la orice măgar...
-Dar ce anume nu vă este clar?

Micromotiv

Redactorul m-a tras în piept
I-a spus soției că-s deștept
Și asta nu-i adevărat-
Eu nu-s deștept, sunt talentat!

Dilemă

- Este acasă nea Vasile?
Am venit să-l vizitez!
- Este mort de două zile!
- Atunci nu-l mai deranjez !

Hoțul și bancherul

- Banii, că-mi descarc pistolul!
Strigă hoțul înarmat;
Iar bancherul ușurat:
- Ptiu-u-u! Credeam că e controlul!

Dilemă

Șeful se privea cu greu
În oglinda din fereastră :
- Dumneavoastră sunteți eu?
Sau chiar eu sunt...
dumneavoastră?

Destăinuire

După nuntă, prima noapte,
El mărturisi, în oapte:
- Tu ești primul meu amor.
- Doamne, iar începător !

La medicul de familie

Medicul, pe Nicolai,
L-a-ntrebat, spre-l vindeca:
- Poftă de mâncare ai?
- Poftă am... n-am ce mânca!

Descoperire

Au trebuit șizeci de ani
Să-i așteptăm pe-americani;
Noroc avut-am cu Columb,
Că nu mâncam nici azi porumb.

Gheorghe LEU (Brăila)

Polihistul începător

Cu surâsul pe figură
Șeful-i zice pe moment:
- Ia-te după hoș, sergent!
(Și sergentul astăzi... fură!)

Șanse

Oamenii politici, sfinți dar și mișei
Au trăit, pe vremuri, zile mai frumoase.
Doar Caragiale mai râdea de ei
(F.M.I.-ul, încă, nu se inventase!)

Ascensiune

Era un inginer cum altul nu-i
Iar șefii, vrând să-l răsplătească
L-au avansat ministru. Bravo lui!
(Deși putea să mai muncească!)

Ce este viața

La-ntrebarea ce-a ajuns
Să incite pe oricine
Unii caută răspuns
Alții nu... și-o duc mai bine.

Umilință

Copacii se înclină la pământ
Cu fruntea coborâtă la picioare,
Bătui de ploi, forțați de vânt...
Noi n-avem nici această
motivare!

Avantaj!

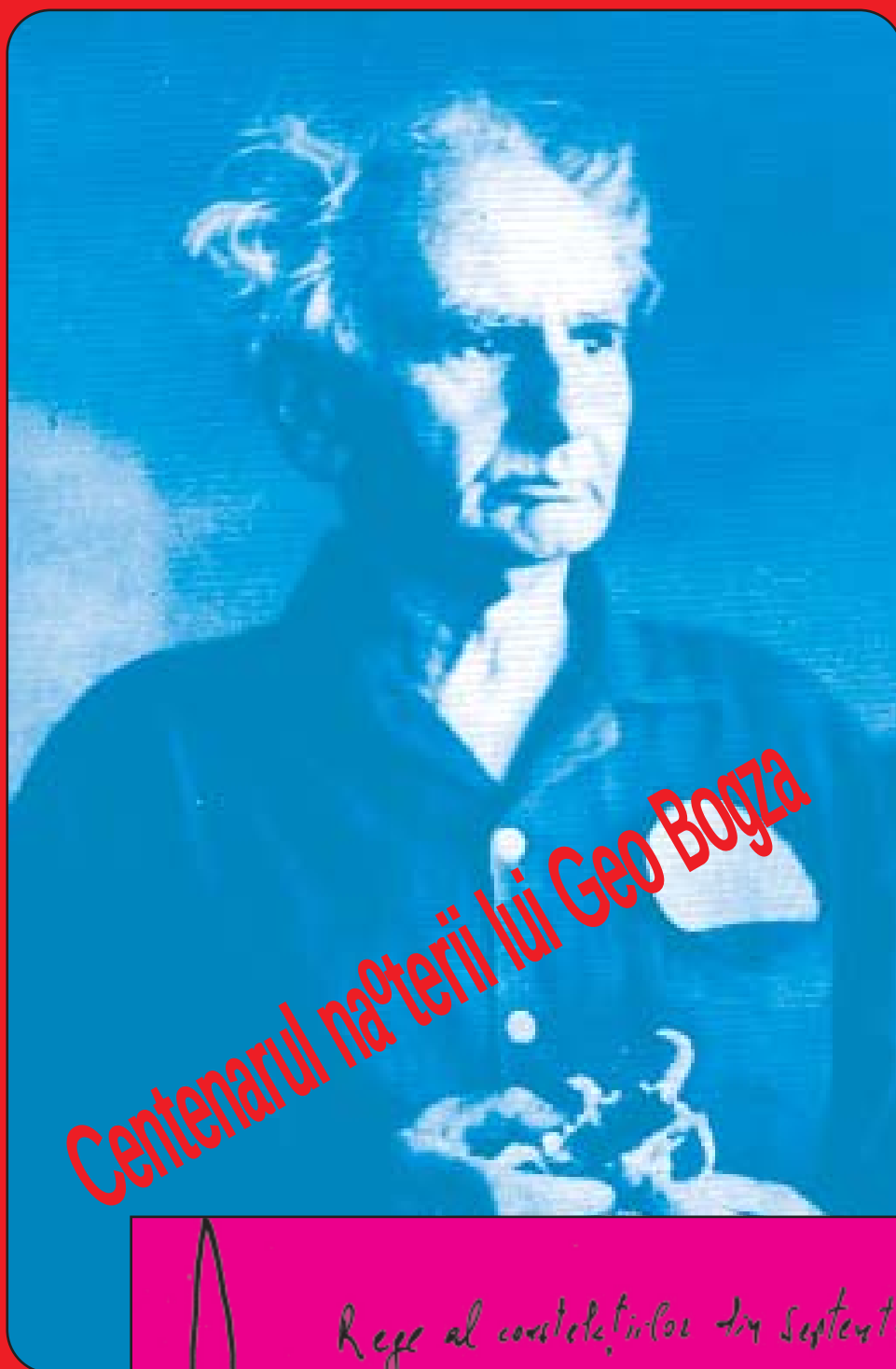
Un prost e individul care poate
Să dea, chiar nesilit, în câte-o
groapă
(Când gropile, de alții, sunt săpate)
Deșteptul, nu! El singur și le sapă!

Autoreproș

Un zâmbet iese greu la suprafață
Pe mutra care pare suferindă.
Încerc zadarnic să te scuip
în față...
E între noi tot timpul o oglindă!

Ecologistul

Spre lună am zburat târziu -
Doar după ce-am supus atomul -
Și n-am găsit decât pustiu...
(Semn c-a mai fost pe-acolo
omul!)

Centenarul nașterii lui GEO BOGZA

Rege al constelațiilor din Septentrion
Mereu lumina peste lumi înălțate ...

Geo Bogza